SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Aylık Teorik/Politik Dergi Sayı: 19 Ocak: 2007 2 YTL www.mesop.net

15-16 Haziran Direnişi

- YENİ IRAK RAPORU, ORTADOĞU VE KÜRTLER
- BİR "YENİDEN DOĞUŞ" ÖYKÜSÜ...
- ŞİMDİ YÜZLEŞMENİN ZAMANI!
- 1870-1960 ARASI SENDİKALAR VE SORUNLARI
- İSLAM TOPLUMLARINDA SOLUN KÖKENLERİ
- YARIN HEPİMİZ İÇİN GEÇ OLABİLİR!

www.sosyalizmdi.org

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

AYLIK TEORİK-POLİTİK DERGİ

Gün Yayıncılık Tic. Ltd. Şti Adına
Sahibi
Murat Yılmaz
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Sorumlu Yazıişleri Müdürü
Ferit Yıldırım
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Sosyalist Mezopotamya
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Telefon/Faks
(0212) 219 69 06

Yayın Türü
Yaygın Süreli Dağıtım

e-mail
sosyalistmezopotamya@mynet.com

Banka Hesap No:
İş Bankası Taksim Şb.
1052 767790
Döviz (Euro) Hesabı
1052 3335933

Baskı
Özdemir Matbaacılık
0 212 5775492
Davutpaşa cad. Güven Sanayi
Sitesi, C Blok No: 242
Topkapı-İSTANBUL

Gaziantep İrtibat Bürosu
Yasin Yetişgen
Tel/Faks
0 342 220 59 94
Atatürk Bul. Bina No: 49
N. Akınal Apt. B Blok
Kat: 6 D: 6
Şahinbey / Gaziantep

İÇİNDEKİLER

Editörden 1

Yeni Irak Raporu, Ortadoğu ve Kürtler
Hurşit Kaşıkkırmaz 3

Bir "yeniden doğuş" öyküsü...
Sibel Özbudun 8

İnsanın maddesel yıkımı: Yoksulluk
Munzur Gülapuşağı 13

Şimdi yüzleşmenin zamanı...
Tuncay Atmaca 17

1870-1960 arası sendikalar ve sorunları
Celal Özcan 21

İslam toplumlarında solun kökenleri
Metin Aktaş 27

Çıkmazlar, çelişkiler ve sistem
Ali Kendav 32

Yarın hepimiz için geç olabilir!
S. Çiftyürek 37

Sandinist Nikaragua'da Ortega Trajedisi
Temel Demirer 49

Çözülen sistem, toplum ve yeni imkanlar
Rüstem Doğan 56

Türk solu ve Kürt ulusal hareketi
Lokman Öğülmüş 60

www.arsivakurdi.org

Editörden

Elinizdeki 19. sayımız bir hayli gecikti, okuyucudan özür dileriz. Bu gecikmede, MESOP Politik Bildirge Taslağı'nın hazırlanıp tartışmaya sunulması, önemli rol oynadı. Çünkü yazı kurulumuz, enerjisinin ağırlığını Politik Bildirge Taslağı'nın hazırlanmasına dönük çalışmaya aktardı. Ayrıca Antep'te hazırlıkları süren yerel gazete çalışması başta olmak üzere, yerel pratik-politik yönelişler de derginin gecikmesinde bir başka faktör oldu. Önümüzdeki süreçte derginin periyodında yeniden istikrarlı bir düzen tutturmayı hedefliyoruz.

Okuyucularımızın da katkılarıyla bunu başaracağımıza inanıyoruz. Özellikle yazarlarımız katkılarını daha aktifleştirirlerse, dergi periyodundaki sorunlar aşılır.

2007 yılına, ülkemiz ve bölge komünist, ilerici hareketinin, işçi, emekçi yığınların ağır sorunlarla yüklü gireceklerinin ciddi ilk işaretleri açığa vurdu.

Mit raporu ve Müsteşar'ının alışılmadık basın açıklamasında belirttikleri; Saddam'ın idam edilmesi, Irak'ta derinleşen Şii-Sünni Arap çatışması ve ABD'nin yeni Irak planının daha fazla asker göndermesini içermesi... Kürt halkının öne çıkan sorunları, F Tipi cezaevlerindeki tutsakların üzerinde süren tecride karşı, umut veren bir kamuoyu baskısının yeniden oluşması; İşçi-emekçi yığınların dünyada ve ülkemizde ağırlaşan yaşam koşulları sorunların belli başlılarıdır.

MİT'in basında yayınlanan raporu ve önemlisi Müsteşar Emre Taner'in basın açıklaması, 2007 başında Türkiye'nin dış politikada ve elbette esas olarak da Güney Kürdistan'a dönük yeni bir arayış içerisinde olduğunu gösteriyor. DYP, ANAP, AKP (ki CHP ile MHP'yi zaten belirtmeye gerek yok) gibi partilerden ve burjuva basın ile aydın-uzman damarından "tam beklenen açıklama ve yöneliş" türünden destek alması yeni arayışın dayanaklarının geniş olduğunun işaretleridir.

Müsteşar E. Taner; Türkiye'nin "Balkanlar, Kafkasya ile Ortadoğu'nun arasında bir iç hat pozisyonuna sahip olduğunu; dünyadaki "teknolojik devrim" ve "küresel rekabet" gibi yeni gelişmeler nedeniyle Türkiye'nin küresel aktör olması yönünde bir politika izlemesi gerektiğini; ayrıca "jeopolitik ve stratejik konumu itibariyle oldukça zor bir coğrafya üzerinde bulunan Türkiye için güçlü bir ekonomi, kusursuz bir dış politika ve caydırıcı bir askeri yapılanma şeklinde adlandırabileceğimiz çok sağlam üç ayağa sahip olmak bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu üç ayağın ifade edilen özellikleri içinse güçlü, dinamik, etkin, esnek, hareket kabiliyeti yüksek ve yaratıcı bir istihbarat yapılanmasına ihtiyaç vardır. Türkiye'nin artık "bekle gör, tavır al" anlayışını geride bırakmasını yani ABD benzeri "önleyici vuruş taktiği" gerçekleştirmesini öneriyor.

E. Taner'in Kürdistan ve Kürt sorununu iyi bilen M. Barzani ve İmralı'da A. Öcalan ile görüşen bir istihbaratçı olduğu biliniyordu, şimdi Diyarbakırlı olduğunu da öğrendik!

MİT Müsteşarı'nın açıklamasının hemen ardından, şimdilik ordu hariç, burjuva partileri, basının malum köşe yazarları, uzman proflar vb. herkes alkışladı. Ülkenin ekonomik, siyasal, askeri yapısına ve stratejik yönelimine ilişkin temel projeksiyonun istihbarat kurumundan gelmesi ve bunun eleştirilmesi yerine alkışlanması herhalde Türkiye'ye özgü olsa gerek. Rejim ve siyasal partileri istihbarat şefinin arkasında hizaya giriyorlarsa o ülkenin izleyeceği dış politika hayra alamet olmayacaktır.

www.arsivekurdi.org

MİT'in rapor ve açıklamalarında söylediklerini rejim ve hükümet esas alırsa bunu şöyle anlamak gerekir! Türkiye sözde "yurtta sulh, cihanda sulh" söylemini geride bırakıyor. Aslında Türkiye rejimi içte ve dışta barışçıl bir siyaset izlemedi. İzleseydi saldırı paktı NATO'da yer almazdı.

Türkiye'nin jeopolitiği ve bunun siyaset üzerindeki etkisi de yeni değil, neden şimdi şahin ya da saldırgan bir dış politika geliştirilmek isteniyor? Bilinen ünlü deyimdir; ayının 40 hikayesi varmış, 39'u armut ile ilgiliymiş" misali Türkiye'de dış politikada izleyeceği saldırgan siyasetin 40 gerekçesi varsa bunun 39'u Kürtlerle ilgilidir. MİT raporu ve açıklaması dikkatli okunduğunda bunu görmek mümkündür.

Örneğin MİT raporunda; "Irak Kürt Bölgesi Petrol Yasa Taslağı" yakında Kürt Federe Devleti Parlamentosu'na sunulacak" devamla, "Taslak yasalaşırsa, Kürt Bölgesel Yönetimi Bağdat'ı dışarıda bırakarak 3. ülkelerle doğrudan petrol anlaşmaları yapabilir ve Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattı dahil bölgedeki tüm kontrolü ele geçirebilir" deniliyor. Kerkük'te 2007 sonlarında yapılacak referandumla, kentin Kürt Federe Devleti'ne dahil olma kaygı ve korkusu; "Kerkük'te etnik temizlik yapılıyor" "Türkmenler kan ağlıyor" gibi vurgularla dile getiriliyor. Yani yine sorun Kürtler. "Türkiye'nin kırmızı çizgileri aşıldı, bunları yeniden oluşturmalıyız" çağrıları ile yine Kürt sorununa vurgu yapılıyor. Kerkük, Kürdistan yönetimine referandumla dahil olursa, petrol yasası yasalaşırsa, Güney Kürdistan bölgede ciddi bir çekim merkezi olacak ve bizim "misak-ı milli sınırlarımızı tehdit edecek" vb. deniliyor.

Kısacası E. Taner'in önerdiği dışa dönük saldırı politikasının esas hedefinde Güney Kürdistan olmak üzere Kürtler bulunuyor. İç ve dış kamuoyuna verilen mesajın özü budur.

Uzatmadan şunu belirtelim; Türk devletinin, Güney Kürdistan'a Kerkük, Kandil vb. hangi bahaneyle askeri saldırıya geçerse geçsin yani olası bir açık işgal, Kürt ulusal demokratik hareketini başta Kuzey-Güney ekseni olmak üzere Kürdistan bütününde birleştirmeye yol açacaktır. Kürt halkının iradesi dışında çizilmiş sınırları bizzat kendileri kaldırmış olacaklardır. Böyle bir saldırı siyasetine karşı birleşmek, Kürt ulusal hareketinin tarihsel görevidir.

Bir katil diktatör olmasına rağmen, Saddam Hüseyin'in idam görüntüleri insani açıdan doğru değildi. Ayrıca ülkemizde idama karşı çıkıyorsak, Saddam da olsa idamına karşı çıkmak iç tutarlılık gereğidir.

Saddam ve başında bulunduğu rejim; yüz binlerce Kürt'ün katledilmesinin sorumlusudur. On binlerce Iraklı komünistin öldürülmesinde yine Saddam ve rejimi sorumludur. Binlerce Şii'nin katilidir. Dahası 1 milyon insanın ölümüne yol açan Irak-İran savaşının da esas sorumlusu yine Saddam ve rejimidir.

Böylesine zalim bir diktatör, ABD emperyalizminin Irak işgaliyle birlikte, mazlum pozisyonuna soyunması doğru değil. Saddam mazlum, kahraman ve hele hele günahsız değildir. Ayrıca kimi Türk solcularının yaptıkları gibi Saddam'ı "devrim şehidi", "emperyalizme direnen lider" vb. sunup göstermek gaflet olur. Saddam ve rejimi; Kürtleri, komünistleri katlederken ABD rejiminden ve özellikle CIA'dan destek aldığı, İran'la savaşırken ABD'den İran ordusunun savaş düzeni hakkında istihbarat ve silah desteği aldığı herkesçe biliniyor. Zaten Saddam'ın Kürt katliamı ve İran'la savaş nedeniyle süren mahkemesinin sonuçlanması beklenilmeden, ABD emri ile sadece Bağdat'taki Şii katliamından dolayı alel acele idam edilmesi, bir ihtimalde olsa Saddam'ın ABD'nin kirli siyasetini mahkemede açığa vurmasını engelledi.

Kürt ulusal hareketini ve işçi-emekçi halkları 2007'de zorlu bir yıl bekliyor. Öncelikle temel hedef olarak federasyonu öne çıkarmak ve açık meşru zeminde bu hedef uğruna mücadele geliştirilmesidir. MİT'in rejim adına çıkışı, Güney'e dönük saldırı vurguları, Kürt ulusal hareketinin kendi iç birliğini örmesinin önemini bir kez daha gözler önüne serdi. Bu açıdan KUDÇG'ye başta DTP olmak üzere dışındaki ulusal demokratik güçlerin çekilmesi hem KUDÇG'nin hem de dışındaki güçlerin ortak sorumluluğudur.

F Tipi cezaevlerinde yıllardır devam eden tecridin kırılması için Behiç Aşçı'nın başlattığı ölüm orucu giderek ciddi bir kamuoyu desteğine ulaştı. Bu gelişme tecridin kırılmasında önemlidir ve ülke çapında meşru eylemliliklerle desteklenmesi gerekiyor. Ciddi, kitlesel bir baskı oluşturulamazsa, hükümet oyalama taktiğini sürdürecektir.

19. sayımız da dosya ve dosya dışı yazılarla zengin bir içerikte çıkıyor.

Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle.

www.sosyalmezopotamya.org

Yeni Irak Raporu, Ortadoğu ve Kürtler

✍ Hurşit Kaşıkkırmaz

Dünyanın kanayan yarası Ortadoğu, hemen her zaman her güç odağının üzerinde hesap yaptığı, uğruna savaştığı, savaş hesapları yaptığı bir bölgedir. Bu odakların bölgeyi hegemonyasına alarak direkt veya dolaylı sömürdüğü, kanın-kavganın hiçbir zaman dinmediği, sıradan bir yaşamın görülmediği, barışın, kardeşliğin, huzurun hiçbir zaman egemen olmadığı bir bölgedir Ortadoğu.

Bütün bunlar Ortadoğu halkları için kader midir? Kuşkusuz hayır. Ortadoğu dünyada eşi-benzeri olmayan bir bölgedir. Yer altı, yer üstü zenginlik kaynaklarıyla, iklimiyle toprağıyla bambaşka bir özellik taşıyan bu bölge; her dönemde, her sınıflı toplumsal sistemde egemenlerin, sömürücülerin, hegemonyacıların iştahını kabartmıştır, kabartmaktadır. Aynı zamanda Ortadoğu, insanlığın ilk ve önemli beşiklerindendir. Yukarıda saydığımız özelliklere sahip olan Ortadoğu, diğerlerinde olduğu gibi bugün dünyaya hakim olan toplumsal sistem kapitalizm için de stratejik ve önemli bir bölge olarak görülmektedir. Günümüz toplumsal sistemi kapitalizm tekelci, emperyalist aşamaya sıçrama yapmasıyla tekellerarası pazar paylaşım savaşları (I. ve II. Dünya Savaşları) Ortadoğu halklarının emperyalistler tarafından bölünüp parçalanmasını gündeme getirmiştir. Özellikle Araplar ve Kürtler bu durumdan etkilenen uluslar olmuştur. Arapları bir çok devletçiklere bölerek etkisizleştirdiler, Kürtleri devletsiz bırakarak dört ayrı parçaya böldüler.

Yer altı ve yer üstü zenginlik kaynakları tükenmek bilmeyen Ortadoğu, bu yeni dönemde de emperyalistlerin pazar için birbirlerinin etki alanlarını daraltmak ve üzerinde hesap yaptıkları bölgedir. Emperyalistler, bölüp parçaladığı ve bir çok sorunla yüzyüze bıraktığı bu ulusları ve devletleri, bugün bu sorunları değişik bir açıdan tekrar gündeme getirmekle Ortadoğu'yu tam bir sorunlar

www.arsivakurdi.org

yumağına çevirmiştir. Ayrıca Ortadoğu'da halkları birbirine düşürmek ve boğazlatmakla kendilerine silah pazarı da yaratmış oluyor emperyalistler. Bugün özellikle ABD-İngiliz emperyalist bloğu başta olmak üzere bütün emperyalistler, Ortadoğu'da olup bitenleri onaylamaktadır. Çünkü hepsi öyle ya da böyle pastadan pay alıyor. Öyleki, emperyalistler arasında ufak tefek problemler gündeme gelse bile genel anlamda gidişat bütün emperyalistlerin istediği gibi gidiyor denilebilir. Bölgeye müdahale ederek birden fazla sektörde pazar yaratma bütün emperyalistlerin hedefidir. Fakat müdahale yöntemi için emperyalistler ve güç odakları arasında farklı görüşler söz konusudur. Son zamanlarda, özellikle Irak ve Ortadoğu'ya müdahalede başrol oynayan ABD ve İngiliz bloğu, Çin ve Rusya'nın etki alanını daraltıyor ve asıl hedefleri budur diye çokça yazıldı-çizildi. Ama şimdiye kadar Ortadoğu'da olup bitene karşı ne Çin ne de Rusya fazla bir rahatsızlık dile getirmediler. Bu ülkelerin ufak tefek bazı çekinceleri olsada bu kuşatmaya karşı ciddi bir karşı çıkış yapmadılar. Nihayetinde İran'a müdahale konusunda, diğer emperyalist ülkelerle hareket etmeyen bu ülkeler, Aralık 2006'da yapılan Birleşmiş Milletler (BM) toplantısında İran'a yaptırım ve müdahale konusunda diğer emperyalistlerle hem fikir olduklarını beyan ettiler. Daha önce belirttiğim gibi hiçbir emperyalist ülke ve güç odağı, Ortadoğu'ya müdahale

Çin ve Rusya da dahil, genel anlamda bütün emperyalistlerin Ortadoğu'ya müdahalede hem fikir oldukları son gelişmelerle açık bir şekilde ortaya çıkmıştır.

edip birden fazla sektörde pazar yaratma ve enerji kaynaklarını (petrol, doğalgaz vs.) sömürerek Batı'ya aktarma konusunda, karşıt bir teze sahip değildirler. Sadece yöntem konusunda görüş ayrılıkları söz konusu idi. Öyleki son hazırlanan Irak raporundan sonra, emperyalistler arasındaki görüş ayrılıkları bir hayli azalmışa benziyor ve bana göre azaldı. Hazırlanan yeni rapor her ne kadar Irak adını taşısa da Irak'la sınırlı değildir. Rapor özelde Irak ama genelde bütün bölgeyi ilgilendiren yeni bir özellik taşımaktadır. Şunu belirtmekte yarar vardır. Bu raporla emperyalister Irak ve bölgede yapmak istediklerinden vazgeçiyorlar anlamı çıkarılmamalıdır. Zaten öyle bir düşünceleri de yoktur. Sadece Irak ve bölge için uygulamak istedikleri stretejide bir yöntem değişikliğine gidiyorlar.

Yöntem değişikliğine neden ihtiyaç duyuldu

Çin ve Rusya da dahil, genel anlamda bütün emperyalistlerin Ortadoğu'ya müdahalede hem fikir oldukları son gelişmelerle açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Ortadoğu'da eski yöntemle yapılmak istenilenlere karşı ilk başta Avrupa cephesi de temkinli yaklaşıyordu. Çin ve Rusya, özellikle BM toplantılarında ABD ve İngilizlerle hareket etmiyordu. Bu cepheleşme ABD ve İngiliz bloğunun işini zorlaştırıyordu. ABD ve İngilizler önce Avrupa cephesini ikna ettiler, özellikle Almanya ve Fransa ekseninde hem fikirliliği sağladılar. Şu veya bu şekilde bir yıllık bir aradan sonra yapılan bir manevrayla Çin ve Rusya'nın çekinceleride giderilmiş oldu. Çin ve Rusya; İran, Suriye, Lübnan vb. ülkelere karşı yapılmak istenenlere karşı çekimser kalıyorlardı veya tezleri veto ediyorlardı. Böylece ABD ve Avrupa BM nezdinde yapmak istediklerini resmiyette yapamamış oluyorlardı. Oysa gayri resmi bir şekilde ABD ve Avrupa zaten yapmak istediklerini yapıyorlardı. Durum bu olmasına rağmen Çin ve Rusya, başta Irak olmak üzere Ortadoğu'da yapılanlara karşı açık ve net bir tavır sergilemedi/sergileyemediler.

Son 10-15 yıldır, ulusal sınırları aşarak uluslararası alana yayılan kapitalist-emperyalist sermayenin tekelleraası yaptığı evliliklerle, bütün emperyalist-kapitalist tekel ve güç odaklarının birbirlerini fazla yıpratmadan pastayı (pazarı) paylaşmışlardır. Bu durumun, şimdilik bu ülkeler, tekeller ve güç odakları arasında ciddi bir çelişki yaratmadığı, son BM toplantısında Rusya ve Çin'in tavrından da anlaşılmaktadır. Bu meselenin uluslararası boyutudur.

ABD için meselenin ulusal boyutuna gelince: Hepimizin bildiği gibi 3 yıl önce seçimleri kazanarak iş başına gelen

www.alevyakun.org

Bush ve yönetimi, emperyalist-kapitalist tekellerin şahinler kanadını temsil ediyorum diyerek onlar için bütün engelleri radikal bir şekilde halledeceğini ilan ediyordu. Gerçekten de emperyalist-kapitalist tekeller önündeki engellere radikal bir saldırı başlattı. Özellikle ne olduğu ve nasıl planlandığı hala tam anlamıyla bilinmeyen, 11 Eylül'de ABD'deki İkiz Kulelere yapılan saldırı ve ardından saldırının sorumlusu olarak El Kaide gösterildi. Buna paralel olarak İslamiyetin karşıt bir blok olduğu ve bu bloğa bağlı olan herkesin potansiyel suçlu görüleceğini ilan ettiler. Sonrasında Afganistan işgalinin gerçekleşmesi, Irak işgalinin gündeme gelmesi, şer cephesi diye nitelendirilen onlarca ülke... Irak savaşında ve işgalinde 700 bin Iraklı sivilin hayatını kaybetmesi, 3 bin ABD'li askerin ölmesi... ABD ve dünya kamoyunda bu yöntem tepkiyle karşılandı. İç ve dış basınca dayanamayarak önce dışişleri bakanı ardından da savunma bakanı Bush'un kabinesinden istifa ettiler. ABD'de giderek Cumhuriyetçilere, yani şahinlere (Bush ve ekibine) karşı tepkiler artmaya başladı. Bütün ABD'yi kapsamasada büyük çoğunluğunda temsilciler meclisi ve senato seçimleri geldi. Bu seçimleri kaybeden Cumhuriyetçiler, kazanan ise Demokratlar oldu. Bu seçimlerden sonra, alınacak olan kararlarda söz sahibi olduklarını ve bir çok konuda kendilerinin belirleyici olacaklarını dile getiren demokratlar Irak politikasına da el attılar. Şunu

Yeni Irak raporu, emperyalistlerin hedefe ulaşması için, yani bu stratejiyi uygulamaya geçirmeye yönelik, bir manevradır. Bu manevra ile daha esnek davranılmak isteniyor.

hemen belirtmekte yarar vardır; Cumhuriyetçilerin Irak ve Ortadoğu stratejisine karşı Demokratların alternatif stratejileri yoktur. Sadece bu stratejinin uygulanmasında farklı bir yönteme sahipler. Çünkü bu strateji devlet stratejisidir. Bu anlamda hangi parti iktidara gelirse gelsin bu stratejiyi uygulamakla yükümlüdür. Seçimlerden sonra, Bush yönetimi için iyi gitmeyen, yıpranan politikalar gözönünde bulundurularak Irak ve Ortadoğu'da yeni bir manevraya ihtiyaç duyuldu. Bu ihtiyaçtan hareketle yeni Irak raporu hazırlandı. Yeni Irak raporu, Demokratlardan 5, Cumhuriyetçilerden 5 temsilci ve burjuva stratejist akademisyenlerin katılımıyla hem fikirlilik çerçevesinde yazıldı. Yeni Irak raporunu, ABD dışında ilk onaylayan ve bu doğrultuda hareket edilmesi gerektiğini dile getiren İngiltere Başbakanı Toni Blair oldu. Dikkat edilecek olursa önceki yöntemi ilk kabul eden ve onaylayan yine Toni Blair ve ülkesi olmuştu.

Yeni Irak raporu, emperyalistlerin hedefe ulaşması için, yani bu stratejiyi uygulamaya geçirmeye yönelik, bir manevradır. Bu manevra ile daha esnek davranılmak isteniyor. Özünde bu rapor, ABD'deki Demokratların Irak ve Ortadoğu için uygulamak istedikleri yöntemi içermektedir. Bu rapor bölgede daha esnek davranılması gerektiğini temel konu olarak gündeme getiriyor. Raporun açıklanmasından sonra bölgede hemen bir hareketlilik yaşandı. Irak'taki kargaşanın giderilmesi için Irak'ın komşularıyla işbirliği yapılması yani İran, Suriye, Filistin, Lübnan gibi problemli ülkelerle sorunların görüşülerek diyalog yöntemiyle giderilmesi belirtilmektedir. Sonra, bu ülkelerin yöneticileri harekete geçti ve diplomatik ziyaretler bir anda yoğunlaştı. Irak'ın durumu hakkında ne yapabileceklerini ve kendi çıkarlarını nasıl koruyacaklarını, kimin nerede, nasıl çıkarının olduğunu görüştüler. Öyle bir diplomatik ziyaret trafiği yaşandı ki örneğin, Suriye ile Irak arasında 1982 yılından bu yana kesik olan ilişki yeniden kuruldu. İran Cumhurbaşkanı Ahmedinecad, Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani'yi ülkesine davet etti. Bölgede bunlar yaşanırken raporun açıklanmasından sonra yapılan ilk BM toplantısında, Çin ve Rusya İran'a yaptırım konusunda diğer emperyalistlerle hem fikir olduklarını açıkladı. Bu durumdan anlaşıldığı gibi emperyalistlerin "dostlardan" önce çıkarları birinci derecede önemlidir.

Yeni raporun Ortadoğu halkları ve devletleri için çok önemli değişiklikler sunmadığı bir gerçektir. Rapor daha çok dünya komuoyunda yıpranan ABD ve İngiltere'nin prestijini bir makyajla düzeltmeyi hedeflemektedir. Bu ülkeler, dünya kamuoyu nez-

www.sosyalkurtuluş.org

dinde, yıpranan imajlarına yaptıkları değişiklikle, yeniden sempatik görünüp kendilerine manevra alanı yaratmaya çalışıyorlar. Daha şimdiden ABD'nin yeni savunma bakanı Robert Gates, raporun açıklanmasından hemen sonra, basına yaptığı açıklamada "Körfezdeki varlıklarını uzun bir süre daha devam ettireceklerini" ifade etti. Gates, 23 Aralık 2006 tarihli Milliyet Gazetesi'nde konu hakkında şu ifadeleri kullanmaktadır. "Sadece İran'a değil herkese gönderdiğimiz mesajın anlamı, ABD'nin dünyanın bu bölümünde varlığını sürdüreceğidir. Biz uzun süredir buradayız, uzun bir süre daha burada olacağız" Öbür taraftan yine raporun açıklanmasından sonra ABD başkanı Bush "Irak'taki asker sayısını arttıracaklarını" açıkladı. Bu örneklerden anlaşıldığı gibi emperyalistler ve özellikle ABD bölgenin öneminden dolayı Ortadoğu'yu askeri ablukaya almayı hedeflemektedir.

Kürtler ve rapor

Kuşkusuz rapor özelde Irak genelde Ortadoğu'yu ilgilendirirken bütün emperyalistler ve güç odaklarının dikkatini de çekmektedir. Kürtler Ortadoğu'da yerleşik bir halk olmalarına rağmen eskiden beri ve bugün Ortadoğu'nun en çok problemi olan halkıdır. Kürtler Ortadoğu'nun dört ayrı devletinde yer almalarından dolayı gerek emperyalistler gerekse sömürgeci-ilhakçıların bölge hakkında aldıkları bir karar veya yaptıkları bir değişiklik direkt Kürtleri ilgilendirmektedir. Bu anlamda

Emperyalistler, dostlardan önce çıkarlarına bakmaktadırlar. Kimden çıkarları varsa ve kim onların çıkarına denk hareket ediyorsa onlar emperyalistlerin dostudur.

yeni rapor Kürtleri ilgilendiriyor.

Raporda Kürtlerden bahsedilmiyor. Kürtler rapor öncesi durumdan yararlanarak devletleşmede ve kendi sorunlarını dünya kamuoyuna taşımada epey yol aldılar. Fakat raporda Kürtlere yer verilmemesi Kürtleri, Barzani'yi, Talabani'yi, PKK ve diğer Kürt çevrelerini rahatsız etti. Öyleki Barzani ve Talabani "bizleri bir kez daha satmayın" diyerek açıklamada bulunurken, PKK çevreside benzer açıklamada bulundu. Şunu hemen belirtmekte yarar vardır. Emperyalistler, dostlardan önce çıkarlarına bakmaktadırlar. Kimden çıkarları varsa ve kim onların çıkarına denk hareket ediyorsa onlar emperyalistlerin dostudur. Bu durum Ortadoğu gibi bir bölgede değişkendir. Şu an var olan ortamda kimin emperyalistler için dost, kimin düşman olacağı çıkarlara bağlıdır. Üç-beş yıldır emperyalistler, bölgede kendi çıkarları için Kürtlerin belli bir takım olanaklara sahip olmalarını sağladı. Bu yeni dönemde neyin nasıl olacağı konusunda kafalar bir hayli karışık. Ortadoğu'da öyle bir durum söz konusudur ki emperyalistlerin herhangi bir konuda rol vermediği ülkeler ve kesimler telaşa kapılmaktadırlar. Emperyalistler bizi veya bizleri gözden çıkarıyor denilerek bir nevi feryat ediyorlar. Bu durum Ortadoğu'daki bazı devletler ve Kürtler, Sünniler, Şiiler kısacası her kesim için geçerlidir. Emperyalistler, Ortadoğu'da çıkarları gereği kimi veya kimleri desteklerse diğer kesimler "anti-emperyalist" kesiliyor. Zaman dönüp yine çıkarları için emperyalistler diğer kesimlere rol verdiğinde, dünün emperyalizm yanlısı "anti-emperyalist" kesilmektedir. Bu kadar oynak Ortadoğu zemininde, küçük devrimci ve Komünist örgütlenmeler dışında, hiçbir devlet ve hiçbir kesim özünde anti-emperyalist değildir. Ortadoğu'daki devlet ve örgütlenmelerin bu durumundan dolayı emperyalistler, "kedi fare" misali bölgede istedikleri gibi hareket etmektedirler. Raporda, kendisine yer verilmeyen her kesim, Kürtler gibi rahatsızlıklarını dile getirdiler. Oysaki meselenin (raporun) özünü anlamak gerekiyor. Rapor Ortadoğu'da emperyalistlerin daha önce rol vermediği kesimlerle ilgilidir. Rapor öncesi rol verilen kesimler rollerini oynadılar, oynuyorlar. Emperyalistler bu raporla, diğer kesimlerin (İran, Suriye, Şiiler vs.) rollerini oynamaları için göreve davet etmektedir. Bu noktada Kürtlerin "bizleri bir kez daha satmayın" açıklamaları yerinde bir söylem olarak görülebilir. Fakat kendi konumları gereği Ortadoğu'da hala bir güç olamamaları onları bu telaşa yönelmektedir. Bizim, Kürdistan Komünist Hareketi olarak büyük ulusalcı Kürt örgütlenmelere "dirlik içinde

www.arsivkurdi.org

birlik olun, bu konuda çaba sarfedin" dememizin nedeni, işte böylesi durumlar içindir. Ulusal ve uluslararası meselelerde, 40 milyonluk Kürt nüfusunun temsiliyetinin dikkate alınmasının yolu buradan geçmektedir.

Saddam'ın idamı

Öncelikli olarak her kim olursa olsun, işlediği suç ne olursa olsun idam onaylanacak bir infaz yöntemi değildir. Ama ne yazık ki dünyada hala hırsızlıktan, tecavüzden, eylemlerinden, düşüncelerinden vb. dolayı insanlar idam ediliyor. Bunlardan bir tanesi de bir zamanlar emperyalistlerin uşağı, piyonu olan eski Irak diktatörü Saddam Hüseyin'dir. Saddam özellikle biz Kürtlere çok çektirdi, soykırım yaptı, dünyada eşine az rastlanacak çileler çektirdi. Fakat bütün bunlara rağmen idam onaylanamaz.

Yazıda daha önce değinildiği gibi Ortadoğu çok oynak bir bölgedir. Emperyalistler için bugün dost olan yarın rahatlıkla düşman olabilir. Bu durumun sayısız örnekleri vardır. Bunlardan bir tanesi de Saddam Hüseyin örneğidir. Bundan bir kaç yıl öncesine kadar emperyalistlerin yardımıyla bölge halklarına kan kusturan piyon Saddam, bugün yine emperyalistlerin gölgesi altında kurulan yeni

Bu idam, yeni Irak raporunda rollerini oynamaya davet ettikleri (İran, Suriye ve özellikle Şiilere) Kurban Bayramı öncesi bir jest oldu.

Irak Devleti ve o devletin yasaları gereği işlediği suçlardan ötürü idam edildi.

Kuşkusuz Saddam'ın idam kararı ve zamanlaması bir takım soru işaretlerini geride bırakmaktadır. Emperyalistlerin Ortadoğu'da uyguladıkları stratejide yaptıkları yöntem değişikliği ve bu yöntem değişikliğinden dolayı daha önce belirttiğimiz yeni durumun bir parçası olarak Saddam'ın idamı aceleye getirildi. Aslında Saddam işlediği bütün suçlardan hatta en önemlilerden (Halepçe Katliamı vb.) bile yargılanmadan asıldı. Burada emperyalistler uyanık davrandılar. Birincisi; Saddam'ın yaptığı katliamların uluslararası bağlantıları açığa çıkarılmadı. İkincisi; bu idam, yeni Irak raporunda rollerini oynamaya davet ettikleri (İran, Suriye ve özellikle Şiilere) Kurban Bayramı öncesi bir jest oldu.

Burada her şeyin planlı programlı bir şekilde yapıldığı bilinmelidir. Emperyalistler idamı aceleye getirmekle, işbirlikçilikten dolayı Saddam'la ortak oldukları katliamların, onun dilinden bütün dünyaya yayılmasını önlediler ve böylelikle kendilerini temize çıkarmaya çalıştılar. Öbür taraftan yeni Irak raporu gereği rol verilen İran, Suriye ve Şiilere göz kırptılar. Öyle ki daha onlarca katliamdan dolayı yargılanması gereken Saddam'ın sadece Şii katliamından dolayı acelece idam edilmesini, başta İran olmak üzere Şiiler sevinçle karşıladı.

Saddam tarafından katliamlara uğrayan bölgenin bir diğer halkı olan Kürtlerin çoğunluğu da idamı sevinçle karşıladı. Kürtlerin sevinci biraz buruk oldu. Çünkü kendilerine yönelik yapılan katliamlardan dolayı Saddam yargılanmadı. Güney Kürdistan'daki Kürt ulusal liderler özellikle Talabani bu konuda çok yerinde bir politika izledi. Talabani devlet başkanı olmasına rağmen idam kararını imzalamadı. Talabani bu tutumuyla uluslararası alanda Kürtlerin puan toplamasını ve sempatik görünmelerini sağlamış oldu. Diğer taraftan bu tutumla, Kürtler ve Sünniler arasında sürtüşme yaşanmamasını sağlamaya çalıştı.

Bölgede yeni bir süreç başlıyor. Bu sürecin Kürt cephesi ve devrimci hareket tarafından iyi anlaşılması, kavranması gerekiyor.

www.arsivekurdi.org

"Biz yerliler geçmişin değil,
geleceğin parçasıyız.
Geçmişe doğru bakılır ama
geleceğe doğru düş kurulur.
Ayaklarımız tarihin çamuruna batmış
ama başımız aydınlık yarınlara bakıyor." [1]

Bir "yeniden doğuş" öyküsü Latin Amerika Yerlileri

✍ Sibel Özbudun

Latin Amerika'yı türdeş bir "diyar" olarak tahayyül ederiz çoğunlukla. Bu homojenlik tahayyülümüz büyük ölçüde kıta ülkelerinin (Portekiz sömürgesi olan Brezilya dışında) İspanyol sömürgeciliği ortak tarihini paylaşmaktan, çoğunlukla XIX. yüzyıl sonunda bağımsızlığına kavuşmuş olmaktan ve XX. yüzyıl başından itibaren "kuzey komşu" ABD'nin iktisadî-siyasal müdahalelerinin hedefi olmaktan kaynaklanır. Evet, gerçekten de, büyük çoğunluğu İspanyolca konuşan mestizo nüfusları, çoğunun, XX. yüzyıldaki uzun süreli askerî diktatörlükler ve gerilla savaşları dahil sorunlu iç politikaları, 1980'li yıllardan bu yana neo-liberal siyasaların eşliğinde "demokratikleşme" süreçleri, 1990'ların ikinci yarısından itibarense halkçı-sol hükümetlere yöneliş gibi siyasal-iktisadi-sosyal-kültürel pek çok faktör bu "türdeşlik" imgesini desteklemektedir.

Evet, milyonlarca kilometre karelik, sonsuz iklimsel ve coğrafi değişkenlik gösteren, uçsuz bucaksız bir kıtadır Latin Amerika. Ama "onlar"dan söz ederken, bu topraklarda yaşayan yerli toplulukların tarihsel, dilsel, kültürel, siyasal açıdan büyük bir çeşitlilik sergilediği de unutulmamalıdır.

Latin Amerika'da gençlik düşlerimizi yeniden tetikleyen umut yüklü "sol" yükselişin en önemli bileşenlerinden biri, hiç kuşku yok ki, kıtanın bir kez daha tarih sahnesine çıkan "lanetlileri", yani yerlilerdir. Meksika'nın Chiapas'ında yüzlerine kar maskesi takıp NAFTA'nın (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) yürürlüğe girmesinin arifesinde sokaklara inen, Bolivya'da suyun, hidrokarbonların özelleştirilmesine karşı yollara barikatlar kuran, Ekvator'da ekonominin dolarizasyonuna karşı Başkanlık Sarayı'nı kuşatan, Brezilya Amazonlarının derinliklerinde petrol, kereste, hidroelektrik kaynaklarına göz diken çokuluslulara dünyayı zehir eden Latin Amerika yerlileri... Bir yandan uluslarının eşit haklı üyeleri olarak içlerinde yer aldıkları toplumların biçimlenişinde söz sahibi olmak, bir yandan ülkelerinin en yoksulları, en dışlanmışları olarak tüm kıtayı deney tahtasına çeviren neo-liberal politikalara karşı mücadele, bir yandan da "farklılıklarının" ulusal ve uluslar düzeyde kabulü, yani kültürel haklarının tanınması için ırkçılığa, sömürgeci ve yeni sömürgeci uygulamalara karşı başkaldırırken, kendilerini artık yalnızca cemaatleri, etnik gruplarıyla değil, aynı zamanda "yerli halklar/uluslar" genel adıyla tarihe kaydetmeye giriştiler.

Aslında kıtada son 30 yıla damgasını vuran bu kalkışma, yani yerlilerin kıta ölçeğinde yeniden tarihe katılma öyküsü, 500 yıllık ezilme ve mücadele tarihinin ürünüdür. Uçsuz bucaksız toprakları kana ve gözyaşına bulayan İspanyol ve Portekiz sömürgeciliğinin ardından gelen Bağımsızlık'ın kendilerini son kalan topraklarından da etmekten başka bir şey kazandırmadığını, XX. yüzyılın ilk yarısı boyunca kurulan Cum-

www.arsivakurdi.org

huriyet rejimlerinin ise, onları "modern ve uysal" köylüler olarak asimile etmeye yönelik bir dizi programı devreye soktuğunu görmenin yarattığı düşkırıklığına tepki. Bu tepki, içe kapalı, ithal-ikameci refah politikalarının iflasının ertesinde, IMF, Dünya Bankası, Inter-Amerikan Kalkınma Bankası ve ABD'nin şekere bulanmış zehirli ikili ve çokyanlı serbest ticaret antlaşmalarıyla neo-liberalizme yönelen kıta devletlerinin, "Batı Uygarlığı"yla barışmak adına giriştikleri simgesel bir programda, Christoph Colombe'un kıtaya ayak basmasının 500. yılını kutlama şenliklerinin hazırlık sürecinde "patladı". Kıtanın her köşesinde yerliler, 1980'lerden itibaren fethin kendileri için ne anlama geldiğini ifade eden alternatif toplantılar, kongreler, zirveler düzenlemeye koyuldular. Bu, aynı zamanda onların yalıtılmışlıklarını kırmalarının, kıta ölçeğinde birbirleriyle buluşmalarının ve ortak bir dil oluşturmalarının zeminini hazırladı.

Bu gelişmelere, BMÖ ve ILO gibi uluslar arası kuruluşların, 1950'li yıllardan itibaren azınlık, 1970'lerden itibaren ise, yerli hakları üzerine gerçekleştirdiği bir dizi düzenleme eşlik etmekteydi.

Bir Dönüm Noktası: 1980'ler

Latin Amerika devletleri, 1980'li yıllardan itibaren iç ve dış kaynaklı baskılara tepki vermek durumunda kaldı. Böylelikle kıtanın 16 devletinden 14'ü, Anayasalarına ülkelerinin çok-etnili ve çoğul kültürlü karakterini tanıyan maddeler geçirdiler.[2]

Ülkede 1991'de kabul edilen yeni Anayasa farklı cemaatlere ait olabilen toprakları aynı yerli yetkesi altında birleştiren "yerli teritoryal kendilikleri" oluşturmaya olanak sağlamaktadır.

Günümüzde Latin Amerika yerlilerine yurttaşı oldukları devletler tarafından tanınan haklar arasında, üzerlerinde yaşadıkları toprakların kolektif mülkiyeti; bu topraklar üzerinde siyasal-idarî özerklik (bazı ülkelerde -örneğin Kolombiya- İnsan haklarıyla çelişmemesi kaydıyla bu topraklarda örfî hukuklarını uygulama hakkı dahil); anadilin yerli bölgelerinde resmî dil sayılması; iki-dilli, iki-kültürlü eğitim gibi düzenlemeler yer almaktadır.

Öte yandan, çok-etnili, çoğul kültürlü toplum yapılarının tanınması, yerli dirilişini hızlandıran bir başka etken olacaktır. Pek çok mestizo'laşmış, asimile olmuş yerli cemaati, yeni yasal düzenlemelerin kendilerine sağladığı olanaklardan yararlanmak üzere, yeniden "yerlileşmektedir". İlginç bir örnek aktaralım:

Kolombiya'nın en etkili yerli örgütü ONIC'in 30 Ağustos-3 Eylül 1993 tarihleri arasında Natagaima/ Tolima'da düzenlediği IV. Ulusal Yerli Kongresi'nde "Sierra Nevada de Santa Marta'da Kankuamo yerlilerinin yeniden canlandığı" müjdesi verilmişti. Birkaç ay sonra, Valledupar (Sierra bölgesi) belediyesinde Atanquez beldesinin 6000 sakinini temsilen 300 kadar delege, Sierra Nevada'da Arhuaco (İka), Kogui (Kaggaba) ve Arsario (Wiwa)'ların yanı sıra dördüncü bir etninin doğduğunu ilan etti. Çoğu uzman tarafından kesinlikle asimile olmuş ve mestizo'laşmış kabul edilen bir grubun bu yeniden doğuşu, olağanüstü bir durumdu. Kuşaklar öncesinde Hıristiyanlığa ihtida etmiş Kankuamo'ların torunları, saçlarını kestirmiş, manta (yerli giysisi) ve poporo'larını (koka tüketiminde kullanılan bir alet) terk etmiş, ve dillerini unutmuşlardı.

Ülkede 1991'de kabul edilen yeni Anayasa farklı cemaatlere ait olabilen toprakları aynı yerli yetkesi altında birleştiren "yerli teritoryal kendilikleri" oluşturmaya olanak sağlamaktadır. Sierra Nevada'da yaşayan üç cemaat yıllar boyu, "línea negra"ya [kutsal dünyayı bonachis (beyazlar) topraklarından ayıran sınır] kadar olan topraklar üzerine hak mücadelesini sürdüregelmekteydiler. Ancak üç departmanın kesişme noktasındaki Sierra Nevada'nın yerli bölgesine dönüşebilmesi için yitik dördüncü etninin küllerinden yeniden doğması gerekiyordu. Mitosların mama'lar (Kogui'lerin cemaat içinde büyük prestije sahip tinsel önderleri) tarafından yeniden gözden geçirilmesi gerekti.[3]

Böylece, Kankuamo'ların ortaya çıkışıyla Kolombiya'da etnik grup sayısı en az 86 oldu. Yerli nüfusun yaklaşık 600 000 olduğu ve toplumun yaklaşık % 2'sini temsil ettik-

www.arsivkurdi.org

leri göz önünde bulundurulduğunda, bu, önemli bir rakamdır.

Kolombiya'da resguardo'ların[4] elinde on milyon hektardan fazla toprak bulunduğu düşünüldüğünde, yerlilerin yukarıda verilen örnektekine benzer düzenlemelere gitmeleri, anlaşılabilir bir durumdur. Öte yandan, cemaatlerin bünyesinde, onlar tarafından biçimlenip yürütülen iki-dilli eğitim, yerli cemaatlerinin "sıradan üyeleri"ne (İspanyolca öğrenim, Latin Amerika ülkelerinde tüm yurttaşlara açık olmakla birlikte, yerliler söz konusu olduğunda, kırsal cemaatlerde ancak cacique ve diğer cemaat ileri gelenlerinin oğullarının yararlanabildiği bir olanaktı...) yeni olanaklar sağlama vaadinde bulunmaktadır.[5]

Böylelikle, Latin Amerika yerli toplulukları, sömürgecilik çağından bu yana ilk kez, kendi kimlikleriyle, kendi geleceklerini biçimlendirme yolunda önemli bir adım atmış gözüküyor. Peki bu gelişmeler, nasıl açıklanabilir?

Adım adım ilerleyelim:

1) Bu yüzyılın ikinci yarısında Latin Amerika yoğun ve kentlerden kırsala toplumun tümünü derinlemesine etkileyen bir modernleşme süreci yaşadı. Bu, her bir toplumsal grubu "kendi" yerinde tutan bir toplumsal düzenin yıkılması anlamına geliyordu. Köylü ve yerli toplulukların açısından modernleşme süreci onları boyunduruk altında tutan geleneksel iktisadî, ideolojik, toplumsal ve siyasal denetim modellerinde bir krize yol açacaktı. Böyle-

Latin Amerika yerli toplulukları, sömürgecilik çağından bu yana ilk kez, kendi kimlikleriyle, kendi gelecekleri ni biçimlendirme yolunda önemli bir adım atmış gözüküyor.

likle kendini sürdürebilmek için gerektiğinde doğrudan zorlamaya başvuran "paternalist hâkimiyet modeli"nin iflasından söz edilmektedir. Bu süreçte aslî rol oynayan iki kurum, hacienda ve Kilise değişimden fazlasıyla etkilenecekti. Hacienda kırsal kesim üzerindeki denetimini büyük ölçüde yitirirken, Kilise de toplumsal düzenin koruyuculuğu rolünde kimi zaman köklü değişikliklere gitmek durumunda kalacaktı. Formel eğitimin yaygınlaşması da, yeni, kısmen yerli elitlerin oluşmasına yol açmasıyla, modernleşme sürecinde önemli bir etken olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan, pazar ekonomisinin küçük köylü üretimi üzerinde başat konuma geçmesi, doğal kaynaklar üzerindeki baskıların yoğunlaşması, kırlardan kentlere göç ve beraberinde getirdiği demografik değişiklikler, o güne dek yalnızca yerli toplulukların yaşadığı ormanlık bölgelerin yerleşime açılması vb. etkenler, yerli nüfusu ulusal topluma yeniden eklemlenme biçimleri arayışına yöneltecektir. Yeni bir tasarımın gereksinimi böylelikle ortaya çıkmıştır.

2) Ancak bütün bu değişimlerin özlenen, beklenen düzelmelere yol açmayışı yerliler arasında derin bir düş kırıklığına yol açacaktır. İlk modern yerli örgütlerinin ortaya çıktığı 70'lerde ulusal popülist entegrasyon ve modernleşme projesi tüm tezahürleriyle krizdedir; bu kriz, 80'lerde daha da derinleşecektir. Devletin güdümünde mestizo, birleşik, Latin Amerika'lı bir ulusal toplum yaratma düşünün sonu gelmişti: O güne dek bunun eğitim tarım reformu, kentleşme, formel işgücü piyasası, korporatif örgütler, ücretlilerin çoğunluğunu oluşturduğu fordist bir refah toplumunun yaratılmasıyla gerçekleşeceği düşünülmekteydi. Beklenti modern, türdeş, ulusal-kolektif bir proje çerçevesinde tutunum sağlamış bir bireyler toplumu yaratmaktı.

Bu sürece kırsaldan kentlere kitlesel bir göç eşlik etmekteydi. Ancak gözden kaçan bir şey vardı: kentlere göç, zorunlu olarak cemaatle bağların kopması anlamına gelmemekteydi; ve çoğunluk kentlerde yeni bir yurttaşlığa katılma araçlarını bulamadı. Yerliler, Latin Amerika metropollerinin çeperlerindeki, kent olanaklarından, sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanamayan, işsiz, yoksul yığınları oluşturdular. Geçimlerini kırsal cemaatlerinin ürettiklerini (tarım ürünleri, dokumalar, çanak-çömlek...) pazarladıkları işporta tezgahlarına bağlıydı çoğunlukla.

Böylelikle Latin Amerika'da 80'li yıllar boyunca devletler, "azınlıklar"ı karşısında eski asimilasyonist perspektiflerden uzaklaşan yeni siyasalar arayışına girmiştir. Yeni konjonktür kentsel bütünleşme projesinin if-

www.arsivakurdi.org

lası ve kırsal modernleşmeyi sağlamadaki yetersizliğinin bilinciyle, yerlinin cemaati içerisinde kalmasına yönelikti. Böylelikle, neo-liberal ve adem-i merkezileştirici süreç içerisinde "modernleşme"nin masrafları kısmen cemaatlere ve onları destekleyen uluslararası kurum ve STÖ'lere yüklenecekti. Antropolojinin açıklama ve kriterlerinden de beslenen ve kimlik ve kültürlere saygı temasından yararlanan yeni yerli politikası özellikle kırsalda, dolayısıyla da tarihin marjlarında kalan yerli toplulukların durumlarını manipüle ederek "baskı ve sefalet" koşullarını pozitif bir söyleme, saygı gören bir kültürel "öteki"lik kisvesine dönüştürdü. Ancak, "kolektif" ya da kimliğe ilişkin bu yeni yönelişler, "emekçi hakları" ile ters orantılı bir tarzda tasarlanmış ve uygulanmaktaydı. Örneğin Ekvator'un devleti çoğul-kültürlü olarak tanımlayan, atasal dilleri çoğunluk oluşturdukları bölgede resmî kabul eden, cemaat topraklarının devredilmezliğini onaylayan, iki-dilli, kültürlerarası eğitimi garanti altına alan, bölgesel özerkliği tesis eden Anayasal düzenlemeleri, aynı zamanda özelleştirmelerin hızlandırılması, işçi ve sosyal hakların sınırlandırılması, kritik sektörlerde (sağlık, eğitim, adalet güvenlik, enerji, içme suyu, yanıcı madde nakliyatı, kitle ulaşımı, telekomünikasyon vb.) grevlerin yasaklanması gibi önlem ve uygulamaları da öngörmekteydi.

Cemaatler de devletin yeni yönelişine genelde olumlu yanıt verdiler. Böylelikle "modern" ve yüksek ölçüde araçsallaştırılmış bir etnisitenin kullanımı yolu açılmış oldu.

Cemaatler de devletin yeni yönelişine genelde olumlu yanıt verdiler. Böylelikle "modern" ve yüksek ölçüde araçsallaştırılmış bir etnisitenin kullanımı yolu açılmış oldu.

3) Bu olgulara bir de üçüncü bir etkenin, sömürgelerin tasfiyesi ve soğuk savaşın sonundan bu yana büyük değişimler yaşayan yeni uluslararası bağlamın etkilerini eklemek gerek. Petrol krizinin tetiklediği küreselleşme sürecinde "yerli sorunu" geniş çaplı bir uluslararasılaşmaya sahne oldu. Gerilla hareketleri ve askerî rejimler altında geçen onlarca yılın ardından, AB ve ABD'nin desteklediği "pasifikasyon" ve "demokratikleştirme" süreçleri, İnsan Hakları, çevre savunuculuğu ya da alternatif kalkınma yollarının (etno-kalkınma) arayışında uzmanlaşmış STÖ'lerin yeni bir aktör olarak ortaya çıkması, ILO'nun yerli halkların temel haklarının kabulünü kapsayan bir sözleşmesi, DB, AB ve diğer uluslararası kurumların yerli halklara yönelik özel koruma taleplerini bünyelerinde ifadelendirmeleri, yerli hakları yönünde yeni bir bağlamın şekillenmesinde etkili olmuştur. Neo-liberal paradigmanın bu yeni yönelişinde, olasılıkla kreditör konumundaki Kuzey ülkelerinin ve onların şirketlerinin, kıta devletlerinin yozlaşmış devlet bürokrasilerini by-pass ederek doğrudan cemaatlerle müzakere etmeyi, hatta Latin Amerika'nın "antiemperyalist" damarını "yerli hakları savunucusu" pozuyla zaafa uğratmayı[6] daha "rasyonel" bulmalarının payı vardır. Çünkü Latin Amerika'nın yerli toplulukları genelde o güne dek işletilmeye pek değer bulunmayan bölgelerde, özellikle de ormanlık alanlarda (özellikle Amazon bölgesi) yoğunlaşmışlardır ve bu bölgeler doğal kaynaklar (hidrokarbon, petrol, doğalgaz, kereste vb.) açısından son derece zengindir. IMF ve DB gibi kreditör kuruluşlar aracılığıyla Güney ülkelerine dayatılan Yapısal Uyum Programları'nın bu düzenlemeleri, "refah devleti"nin yüksek maliyetinden kurtulabilmek için adem-i merkezîleşmeye sıcak bakan Latin Amerika hükümetlerine de cazip gelmiştir.

Bu son nokta, önemlidir, çünkü aynı zamanda 1990'lı yıllarda kıtanın yerli halkları ve örgütleri arasında yükselmekte olan "neo-liberalizm karşıtı konumuna dair ipuçlarını sağlamaktadır bize.

Yerliler neo-liberalizme karşı

Görüldüğü üzere, neo-liberal küreselleşme süreçlerinin yerli cemaatleri üzerindeki etkisi, çelişkilidir: bir yandan onların ve örgütlerinin yararlanabileceği yeni kaynakları ve araçları devreye sokmakta, ama daha çok da, zaten kırılgan olan toplumsal konumlarını derinlemesine etkileyip krizlerini derinleştirerek tepki vermeye, kendile-

www.aksiyon.org

rini savunmaya yöneltmektedir.

Bu nedenledir ki, en azından Maya yerlilerinin örgütü EZLN'nin Meksika hükümetinin Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'nı (NAFTA) yürürlüğe sokacağı tarih olan 1 Ocak 1994'ten bir gece önce ayaklanarak Chiapas eyaletinin kentlerini işgal ettiği günden bu yana, kıtadaki yerli hareketlerinin büyük bölümü, toprak hakları, siyasal özerklik ve kimlik ve kültürlerinin tanınması yolundaki mücadele gündemlerine, bir de neo-liberalizme karşı mücadeleyi eklemişlerdir. Çokuluslu Şirketlerin (ÇUŞ'lar) faaliyetlerine karşı direnişleri, Latin Amerika ülkelerinin pek çoğundaki sol iktidarların göreve gelişinde belirleyici bir rol oynamaktadır.[7] Yerli cemaatleri topraklarında faaliyette bulunan ÇUŞ'lara karşı direnmekte, yolları kapatmakta, işletmeleri ve topraklarını işgal etmekte, ülkelerine dayatılan özelleştirme politikalarına şiddetle karşı çıkarak yığınsal sokak gösterileri düzenlemektedirler.

Günümüzde Latin Amerika'daki yerli talepleri, artık neo-liberalizmin kendilerine "bahşetmeye" hazır olduğunun, yani kültür ve kimlik sınırlarının çok ötesine geçmiş, dünyanın "öteki ucundaki" bizler için de birer esin kaynağı olacak, insanlığın ortak umudunun sözcüsü durumuna gelmiştir. Zapatistalar'ın diliyle ifade edecek olursak:

"Bize tarih olarak yeni bir yalan yutturulmaya çalışılıyor. Umudun yenildiği yalanı, saygınlığın yenildiği yalanı, insanlığın yenildiği yalanı... İnsanlığın yerine bize borsa endekslerini sunuyorlar. Saygınlığın yerine bize sefaletin küreselleşmesini sunuyorlar. Umudun yerine bize boşluğu sunuyorlar. Yaşamın yerine bize Terör Enternasyonalini sunuyorlar. Neo-liberalizmin temsil ettiği Terör Enternasyonali yerine, Umut Enternasyonalini yükseltmeliyiz. Sınırlar, diller, renkler, kültürler, cinsiyetler, stratejiler ve düşünceler ötesinde yaşayan bir insanlığı arzulayan herkesin birliği. Umut Enternasyonali. Umudun bürokrasisi, bizi yok edenin ters imgesi, dolayısıyla da benzeri değil. Yeni giysiler ya da yeni işaretlere bürünmüş bir iktidar değil. Bir çiçek, evet, umut çiçeği..."[8]

Umut Enternasyonali. Umudun bürokrasisi, bizi yok edenin ters imgesi, dolayısıyla da benzeri değil. Yeni giysiler ya da yeni işaretlere bürünmüş bir iktidar değil. Bir çiçek, evet, umut çiçeği..."

1- Zapatistalar

2- Yeterince büyük bir yerli nüfusa sahip iki ülke buna istisna oluşturmaktadır: Guatemala ve Şili. Guatemala'da UNRG ile imzalanan anlaşma sonrasında referanduma sokulan Anayasa değişikliği önerisi reddedilirken (1999) Şili, ne Anayasası'nı değiştirdi ne de ILO'nun 169 sayılı Konvansiyonu'nu kabul etti, ama Mapuche, Rapa nui ve Aymaralar için geniş kolektif haklar tanıyan bir yerli yasası kabul etti (1993).

3- Christian Gros, Políticas de la Etnicidad: Identitad, Estado y Modernidad, Instituto Colombiano de Antropología e Historia, Bogotá, 2000, ss. 58-59.

4- Resguardo: Kolektif mülkiyetleri siyasal-idarî yetkelerle donatılmış cemaatlerin elinde olan topraklar.

5- Ekvator'da iki-dilli okullarda uygulanan müfredat programı şöyle: "İlkokul düzeyinde dağılım gösteren 70 kredinin (...) 10 tanesi coğrafya ve jeopolitik dahil tarih alanına aittir, yani tüm programın yüzde 14.2'si. Dahası, diploma sonrasında sosyal bilimlerde bir uzmanlaşmaya gidilebilmektedir ki bu da 3 kredi felsefe, 2 sosyoloji, 2 antropoloji ve 2 hukuku içerir. İçeriğe göz atıldığında, 29 başlıktan 15'inin doğrudan yerli halkların sorunlarıyla ilgili olduğu görülür: aile bağlamında çocuğun kinliği, cemaat ya da merkez içerisinde çocuk, cemaat-dışı ilişkiler, kültürel tezahürler, Ekvator nüfusu, kültürlerarası ilişkiler, kıtanın diğer yerli halkları, Ekvator'da mevcut durum, yerli nüfusun ulusal bağlamdaki durumu, uluslar arası bağlamda Ekvator, yaşamın kökeni üzerine diğer inanç ve kuramlar, dönemin Amerikan yerlisi halkları, fetih, sömürgecilik, sömürgecilikte kölelik sistemi... Bunların yanı sıra, fizik, matematik, kimya ya da biyoloji alanında teknik uzmanlaşma olanağı sunulmaktadır; öğrenciler dilerlerse tarım, tahıl üretimi, cemaat yönetimi, kamu sağlığı, sanat, bilim ve kültür alanında uzmanlaşabilmektedir." (R. U. Rodríguez, Educación indígena y proyecto civilizatorio en Ecuador, Universidad Andina Simon Bolivar, Abya Yala, Corporación Editora Nacional, Quito, 2003, s.105)

6- Nitekim "İran-Kontra operasyonu"nda ABD'nin "ayakçılığı"nı yapan, ABD Dışişleri'nin "demir yumruklu" Latin Amerika uzmanı Roger Noriega, Bolivya halkının doğal gaz rezervlerinin millileştirmesi yolunda ayaklandığı bir dönemde, 2 Mart 2004'te Amerikan Senatosu'na seslenirken, şöyle diyordu: "Bolivya'daki demokrasi programımızın temel hedeflerinden biri, uzun süredir marjinalleştirilmiş yerli nüfusu siyasal yaşam içine çekebilmektir." (Batı Yarıküresi Sorunları Dışişleri Bakan Yardımcısı Roger F. Noriega'nın, ABD Senatosu Dışişleri Komitesi huzurundaki konuşması, 2 Mart 2004.)

7- Özellikle ilk kez bir yerli (Aymara) devlet başkanının göreve geldiği Bolivya ve yakın zaman önce solcu lider Rafael Correa'nın seçimleri kazandığı Ekvator'da yerlilerin tutumları belirleyici olmuştur.

8- Lacandon Ormanları'nden Dördüncü Deklarasyon

www.alevakultur.org

"Yoksullukla savaşmak isteyen herkes bir dilenci öldürsün bu iş tamamdır!"
La Paz'da bir duvar yazısı.

İnsanın maddesel yıkımı yoksulluk

✍ Munzur Gülapuşağı

Çağımızın illet sorunlarından birisi de yoksulluk. İnsanların ihtiyaç duyduğu yaşam araçlarından mahrum olması ya da mahrum edilmiş olması, mahrum olanların bir kabahati midir? Ya da yoksulluğun dünyanın belli coğrafyalarında yaygın olması, o ülkelerde yaşayan halkların ve devletlerin basiretsizliğinden mi kaynaklanmakta? Yoksa zaten yoksullar tembel olduklarından dolayı mı yoksuldurlar?

Dünyada yoksulluk yaygın ve yapısal bir boyut kazanmış durumda. Dünya, herkes ve bütün kurumlar yoksulluk üzerinde düşünmekte, raporlar hazırlanmakta, projeler geliştirilmekte. Dünyanın bu derece alakalı ve duyarlı davrandığı bu konuda nedense kayda değer bir gelişme görülmemekte. Dünya Bankası'nın Küresel Görünüş 2000 Raporu'na göre; her yıl açlıktan dolayı 38 milyon insan ölmekte. Her yıl 10 milyon çocuk önlenebilir nedenlerden dolayı boşyere ölmekte. On milyonlarca insan önlenebilir nedenlerden dolayı boş yere ölürken, milyonlarcası açlığa ve yetersiz beslenmeye dayalı hastalıklardan muzdaripken, bütün dünya bunlara sadece seyirci kalmakta.

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu'na gore; açlık ve temel sağlık sorunlarının asgari çözümü için ihtiyaç duyulan paranın 13 milyar dolar olduğu açıklanmakta. Aynı rapora gore; ABD'nin parfüm ve kozmetik malzemeye harcadığı para (1999 yılında) 32.8 milyar dolar. Dünya devletlerinin yıllık silaha yatırdıkları paranın 1 trilyon dolar olduğu bir dünyada devletlerin açlık sorununu çözememeleri nasıl izah edilebilinir? Devletler silahlanmaya ayırdıkları paranın yüzde

www.arsivakurdi.org

1'ini insanların ihtiyaçlarına ayırmaları durumunda 38 milyon insan ve 10 milyon çocuk ölmeyecek. Günlük olarak borsalarda trilyonlarca doların işlem gördüğü bir çağda, devletlerin insanlığın trajedisi olan bu açlıktan kaynaklı felaketini önleyecek 13 milyar doları temin edememesini nasıl izah edebiliriz?

Kapitalist sanayi uygarlığının temelinde özel mülkiyet, kazanma ve sahip olma duygusu yatmakta. "Özel (private) kelimesi Latince Privare'den 'mahrum etmek'ten gelir ki,... bireylerin grubu kullanmaktan mahrum bıraktığı mallar" şeklinde.[1]

Bugün dünyada sanayi ve yeşil devrimden sonra, insanlık ihtiyaçlarından daha fazlasını üretme şansına sahip olduğu bir zaman kesitinde, insanların önemli bir çoğunluğunun yoksul ve yoksulluğunun temelinde "mahrum etme" fiili yatmakta. Dünya Bankası'nın verilerine göre, dünyanın en yoksul ülkesine kıyasla en zengin ülkesinde kişi başına düşen milli gelir 228'e 1 oranında. Aynı verilere göre, dünyanın en zengin 3 kişisinin serveti en yoksul 48 ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasından fazla; ABD, AB ve Japonya uluslararası üretimin yüzde 86'sını, ticaretin ise yüzde 82'sini kontrol ederken, dünyanın en yoksul 48 ülkesinin dünyadaki payı yüzde 1.

Dünya genelinde bilimde, teknikte, tarımda insanlık tarihinin tanık olmadığı ilerlemeler sağlandı. Fakat gerek bilgideki ve teknikteki ilerleme gerekse sermaye birikimi

Gölgesinde kar etmediği ağacı kesen mülkiyetçi kapitalist zihniyet ve bu zihniyetçe gerçekleştirilen sermaye birikiminin ve zenginliğin temelinde insanın ödediği bedeller yatmaktadır.

insan ve doğal çevresi açısından yıkıcı oldu. Birincisi; ilerlemenin ve birikimin eşit olmayan bölüşümü insanlar ve sınıflar arasındaki kutuplaşmayı büyüttü. İkincisi; ilerlemenin ve birikimin zihniyetindeki yabancılaşma olgusu insan ve doğal çevrenin yıkımını getirdi. Samir Amin'in sözleriyle, birikim "aynı anda, zenginliğin iki kaynağı için de yıkıcı olduğunu... Bahsedilen zenginlikler insan (meta durumuna getirilmiş emek) ve meta olarak görülen doğadır."[2]

Gölgesinde kar etmediği ağacı kesen mülkiyetçi kapitalist zihniyet ve bu zihniyetçe gerçekleştirilen sermaye birikiminin ve zenginliğin temelinde insanın ödediği bedeller yatmaktadır. Bu kapitalist ilerlemenin her safhası insanlık açısından soykırıma dönüşmüştür. Zengin olanların, güçlü olanların, beyaz olanların, iktidarı ve üretim araçlarını ellerinde/mülkiyetlerinde bulunduranların yararına göre düzenlenmiş piyasanın daha çok adaletsizlik, eşitsizlik üreten bir sistem olduğunu; bu sistemi engelleyecek güçler, direnişler ortaya çıkmadığı/çıkamadığı sürece adaletsizlik ve eşitsizlik giderek daha fazla büyüyecek.

Serbest piyasa ekonomisi dünyanın varsıllarının hesabına, yararına çalışan bir düzen. Bu düzene eklemlenmek, eklemlenenlerin bu dünya varsıllarının hesabına onların servetlerini şişirmek dışında başka bir netice vermesi zaten mümkün görünmüyor. Üçüncü dünya ülkelerinin yüz yıldır başarmaya çalıştıkları kalkınma girişimlerinin geldiği durum görüşümü doğrulamakta. Batılıların yolunu izlerken önemli bir sorun var, "Batı'nın servetinin birikimi, yüzyıllardır başka insanların ülkelerinin işgali ve işgalcilerin buraları haraca bağlaması koşullarına dayanıyordu. Bu koşullar, Batı yolunu izlemeye teşvik edilenler için artık mevcut değil ki..."[3]

Batı'nın yolunu izleyen ülkeler ve halkların Batı'nın yakaladığı refahı yakalamalarının bugün açısından koşullarının olmadığı, bu ekonomik ilişkiler içinde Batı'nın bugünkü seviyesine ulaşabilmek için gelişmekte olan ülkelerin yüzyıl uğraşmaları gerekiyor. "Aslında dünyadaki bir çok devlet tarih maratonunu şimdiden kaybetmektedir. Bu devletler sadece gelişememekle ve dünya iktidarına dahil olamamakla kalmamış; aynı zamanda bir çoğu günümüz teknoloji devriminin ve küresel ekonominin rekabetine dayanamayıp ulusal egemenliklerini yitirmektedirler."[4]

Kapitalist sanayi uygarlığı insanlık ve insanlığımız için çok büyük bir felakete dönüştü ve hala zarar vermeye devam ediyor. Özellikle de dünyamızın iki temel unsuruna zarar vermeden ilerlemesi, kalkınması, krizlerini aşması

www.arsivarsiv.org

mümkün olmayan bir sisteme ve zihniyete teslim olmuş durumda. Özcesi, herkesin, bütün insanlığın, bütün canlıların ve doğal çevrenin geleceğini, refahını, mutluluğunu, varoluşunu düşünmeyen, insana ve doğaya karşı sorumluluk duymayan bir açgözlülüğe, sahip olma hırsına, kar etme dürtüsüne tümüyle teslim olmuş bir dünya gerçekliğiyle yüz yüzeyiz.

Bugün dünya gerçekliği bütün sonuçlarıyla, yıkıntılarıyla ortadayken hiçbir kesim, kurum, devletler sorumluluk duymuyor. Adeta milyarlarca insan kaderlerine terk edilmiş durumda. İşin vahim tarafı, gıda ihraç eden ülkelerde, gıda üretiminin en yoğun olduğu bölgelerde insanların aç ve yoksul olmaları. Filipin Köy Enstitüsü'nden Francisco Lora, "en hazin çelişki, çocukların acı çektikleri ve en kötü koşullarda yaşadıkları yerlerin, pirincin çok mebzul yetiştiği ve muazzam muz ve ananas plantasyonlarının kurulu olduğu Güney Mindanao ve ülkelerin pirinç ambarları merkezi Luzon gibi ülkenin gıda sepeti alanları olarak en önde sayılan bölgeleridir. Nüfusumuzun yüzde 70'i enerji sağlayan besinleri, yüzde 40-60 oranında eksik alıyor" diyor.[5] Dünyada iktisatçıların matematiğine göre her şey çok muntazam görünüyor; ilerleme insanlık tarihinin tanıklık edemeyeceği boyutlara ulaşmış. Örneğin, geleneksel tarımla modern tarım arasındaki üretkenlik oranı 1940'tan önce 10'a 1 iken, 2000 yılında bu oran 2000'e 1 oranında artırılmış durumda. İlerleme

Çalışmayı yücelten sistem, insanın emeğini sömürerek artı değer yaratan sistem sonuçta hem çalışmayı hem de emeği aşağılamakta.

hem insanın maddesini hem de maneviyatını tüketerek gerçekleştirildiğinden dolayı sorunlar çözümsüzlük boyutlarına ulaşmıştır.

İktisatçıların gördükleri tek gerçek; verimlilik. Sonuçta ortaya çıkan bu muazzam artığın nasıl, hangi koşullarda, nasıl bir bedel ödenerek sağladığı onların matematiğinde yer almaz. Ölü maddeden işlenmiş malın ortaya çıktığı üretim sürecinin insanın maddesini ve maneviyatının yıkıntıları burjuva iktisadın gayri safi milli hasılalarında görünmez. E. F. Schumacher'in sözleriyle:

İnsanların maddesi gayri safi milli hasılatla ölçülemez. Belki de hiç ölçülemez,uğranılan bazı kayıpları açığa vuran belirtileri dışında. Ancak suç işleme oranları, uyuşturucu madde alışkanlığı, yağmacılık, akıl bozuklukları, başkaldırılar vs. gibi belirtilerin istatistiklerine girilecek yer değil burası. İstatistikler hiçbir şey kanıtlamaz."[6]

Kapitalizmin özünü anlamadan gördüğümüz ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel kötülükleri çözümlemek mümkün görünmüyor. Bu ortamda istatistikler, bir yanıyla bu kötülüklerin görmezden gelinerek yapılmış düşünme şekli. Bu düşünme şekli aşılmadan insanlığın iyiyi yakalaması mümkün değil. Çünkü tanığı olduğumuz bu büyümenin bedeli insanın maddi ve manevi çürümesi. İnsana ve doğal çevresine, sosyal çevresine zarar vermeden, onulmaz maddi ve manevi yıkımlara yol aşmadan bu düşünme şekli içinde büyümek mümkün değil. "Kapitalizmin genişlemesi demek olan sermayenin yeniden üretimi, işsizlik, yoksulluk ve sefalet üretmeden ve çevre tahribatı yaratmadan yol alamaz. Siyasi iktidar cephesinden bir müdahale, düzeltme, sınırlama olmadığı durumlarda, kapitalizm, ancak sosyal kötülükleri çoğaltır."[7]

Guy Sorman'ın Brezilya'daki kalkınma girişimlerini gözlemlerken sermayeye dayalı gelişmenin toplumsal sonucu olarak, bedensel güçlerinden başka sermayeleri olmayan köylü ve işçilerin kenara itilmesi olduğunu; nüfusun dörtte üçünün yoğun yatırımlara dayalı büyümenin dışında tutulduğunu söyler ve Brezilya'da kitlelerin yok sayıldığına dikkat çeker.[8]

Çalışmayı yücelten sistem, insanın emeğini sömürerek artı değer yaratan sistem sonuçta hem çalışmayı hem de emeği aşağılamakta.

"Bir insanın maruz kalabileceği en büyük yoksunluk kendini geçindirmek, ekmeğini kazanmak olanağına sahip olmaktır"[9] İnsana yapılabilecek en büyük kötülük, o insanın kendi bağımsız kendiliğindenliğini yok ederek, yaşama araçlarını elinden alarak başkalarının merhametinde yaşamak zorunda bırakılmasıdır. Marks, proletaryayı tanımlarken emeğinden baş-

www.arsivakurumu.org

ka satacak şeyi olmayan derdi. Bugün proletarya emeğini satacak imkanlardan da yoksun; "iğreti" ya da statüsüz bir kalabalığa dönüşmüş durumda. Bugün insanların en büyük gereksinimi olan iş ya da çalışma imkanları giderek sınırlanmakta. Yani milyonlarca insan sömürülmeye bile değer görülmeyecek kadar kıymetsizleştirilmiş. Bütün yaşama araçlarını kaybetmiş kalabalıkların iş'i kaybetmiş olmaları tam bir sosyal felakettir.

"Toplumsal dayanışma, işbirliği, karşılıklı saygı ve her şeyden önemlisi, kişinin kendine saygısı; düşmanlıklar karşısında yüreklilik ve zorluklara karşı göğüs germe yeteneği ve daha bir çok şey bu 'psikolojik yapılar'ın ağır hasar görmesi ile çözülür ve yok olur. Kişi, kendi kendini yararsızlığa inandırdığı anda mahvolur. Ne kadar hızlı ve büyük olursa olsun, hiçbir dinamik kalkınma bu tür kayıpların yerini dolduramaz."[10]

Bugün dünyamızda milyonlarca insan kendi kendisine bakabilecek az-güçten ve az-güvenden önemli oranda yoksun bırakılmış durumda. En kötüsü de umut edemeyecek kadar yıkılmış olması.

Komünizan toplumlarda kişi kendi az-gücüyle, sahip oldığu yetenekleriyle yaşaması için ihtiyaç duyduğu geçim araçlarına ulaşması her zaman mümkündü. Oysa kapitalist sistemde kişi ihtiyaç duyduğu geçim araçlarını ancak sisteme eklemlenerek elde edebilir. Yani kişi marjinalize edilmiş durumda; kişi bütün çaresizliğiyle kendi başına terk edilmiş ki o kişi ancak başkalarının verdikleriyle ya da artıklarıyla yaşamaya mahkum edilmiş. Günümüzde insan varoluşundaki saygınlığını, kişiselliğini ve kendi yaşamının kahramanı olma araçlarından mahrum, anlamsız, gündelik bir yaratık haline getirildi.

Dipnotlar:

1- Fritjof Capra- Yeni Bir Düşence, sy. 326, Ağaç Yayıncılık
2- Samir Amin, Liberal Virüs, sy. 135, Özgür Üniversite Yayınları
3- Jeremy Seabraok, Uluslararası Parasal Köktencilik. Aktaran; Tim Long-Colin Hines, Yeni Korumacılık, sy. 59, Kaynak Yayıncılık
4- Oswoldo de Rivero, Kalkınma Efsanesi, sy. 31 Çitlembik Yayınları
5- Tim Long-Colin Hines. age, sy. 25
6- E.F. Schumacher, Küçük Güzeldir, sy. 22, e Yayınları
7- Fikret Başkaya, Çığırından Çıkmış Bir Dünya, sy. 324, Özgür Üniversite Yayınları
8- Guy Soyman, Ulusların Yeni Zenginliği, sy. 62 Afa Yayıncılık
9- E. F. Schumacher. age sy. 260
10- E. F. Schumacher, age. sy. 229

www.arsivakurum.org

"Proletaryanın ekmekten çok onur duygusuna gereksinimi var."
(Marx)

Şimdi yüzleşmenin zamanı...

✍ Tuncay Atmaca

Kürdistanlı komünistler olarak önümüze koyduğumuz yol haritası çerçevesinde adım adım sürecimizi ilerletmeye çalışıyoruz. Zorlu bir süreç yaşadığımızın bilincindeyiz. Bugün Kürdistan'da ve Türkiye'de devrimci çevrelerin çoğunluğu "ulusalcılığa" meyil ettiği bir süreçte bizler ısrarla komünistiz diyor ve iddialarımızı adım adım yaşama geçirmeye çalışıyoruz. Tartışmaya sunulan Politik Bildirge taslağı ile adım adım "Hareket aşaması'na geçiş yapıyoruz. Kuşkusuz bundan sonraki süreçte işimiz düne oranla biraz daha zor. Bizler bu bilinçle hareket etmeye çalışıyoruz. İddialarımızın ne kadar geçerli olup–olmadığını tarih gösterecek. Bir diğer göstergede yaşamla buluşup–buluşmamaya bağlı. Yaşamla buluşmamızın en önemli ayıracı kitlelerle yüzleşmemiz ve buluşmamıza bağlı. Nasıl ki, kitleler sınıf mücadelesinin içinde yaparak öğrenip, öğrenerek yapıyorsa, bizlerde kitlelerle yüzleşip–buluştukça onlardan öğreneceğiz, öğrendiklerimizi yaşama geçirmeye çalışacağız. Yani diyebiliriz ki, hareket aşamasında kitlelerle birlikte geleceği bugünden kazanmanın adımlarını atıp, tarihin yapıcıları olacağız. Sokaklarda, fabrikalarda, varoşlarda alternatif toplumsal ilişkileri bugünden kuracağız. Kısaca şimdi, "Düşüncelerimizde devrim açmak, eylemlerimizde devrim yapmak zorundayız."(A. Einstein)

Yeni bir işçi hareketi yaratmak

Uzunca bir süredir işçi ve emekçi hareketi bir çok olumsuz öznel ve nesnel koşulla

www.arsivakurdi.org

karşı karşıya. Mevcut rejim ve son yıllarda uygulanan neoliberal politikalar sosyal ve sendikal hakları ortadan kaldırarak, sendikaları işlevsiz hale getirdi. Hatta giderek çürümüş ve bürokratlaşmış sendikacıları kendisine eklemledi.

Buna ek olarak, emek sürecindeki değişim ile birlikte işçi sınıfında ciddi bir karakter aşınması gerçekleşmiştir. Gelecek kaygısı ve korkusu içinde güvenini kaybetmiş bir sınıf oluşturmak kapitalistlerin en önemli hedeflerinden biri olmuştur. Bunun en önemli aracı ise, çalışma sürelerinin belirsizleştirilmesi ve iş güvencesinin kaldırılmasıdır. Her alanda egemenliğini kuran esneklik,tamda bizatihi sınıfın kimliğine yönelik bir saldırıdır. Salt bu değil, sermayenin hareket serbestliği işçi sınıfını olumsuz biçimde etkilemiştir/etkiliyor. Güvencesiz çalışmanın, kayıt dışı emeğin yaygınlaşması ve "çalışma olanaklarının ortadan kalkması" emek gücünün "geçici işçiler", "taşeron çalışanlar" ve işçiler olarak parçalamıştır/parçalıyor. Bu durum ise sınıf bilincini ve sınıf dayanışmasını zayıflatıyor, ortadan kaldırıyor.

İşsizliğin arttığı, enformel istihdamın yaygınlaştığı, değişik ücret düzeylerinin ve verimliliğin olduğu, emek piyasalarının yeniden yapılandırıldığı, sosyal güvenliğe ve sosyal harcamalara ayrılan payların azaldığı, sendikaların belirtildiği gibi ılımlı ve uyumlu sosyal kontrol araçlarına dönüştürüldüğü, sendikasızlaştırmanın gerçekleştirildiği yerde kuşkusuz yoksulluk da bu gelişmelerin düzeyine bağlı olarak artmaktadır. Çünkü; bir ülkede reel ücretler üzerinde önemli bir sürükleyicilik işlevi gören sendikaların işlevsiz kalması ile birlikte reel ücretlerdeki düşüş hem işçi ve emekçilere hem de toplumun geri kalan kesimlerine bir olumsuzluk ve yoksullaşma süreci olarak yansır.

Her alanda egemenliğini kuran esneklik,tamda bizatihi sınıfın kimliğine yönelik bir saldırıdır. Salt bu değil, sermayenin hareket serbestliği işçi sınıfını olumsuz biçimde etkilemiştir/etkiliyor.

Tabi ki sermaye bütün bunları, yalnızca yasalarla kendi hegemonyasını garanti altına alarak yapmaz. Bunun yanı sıra iktidar etkilerinin tüm toplumsal gövdeye hatta gözeneklerine kadar sızmasını sağlayacak yeni bir araca ihtiyaç duyar. Bu işsizlik ve açlıktır. Bunu, bu korkuyu sağladığı zaman işçiler ve emekçiler yalnızlaşır, yabancılaşır, dayanışmadan uzaklaşır ve sonuçta örgütlü mücadeleye yanaşmaz, uzak dururlar. Giderek bunu içselleştirirler. Artık onlar için dışarıdan bir denetçiye ihtiyaç yoktur. Oysa sermaye 19. yüzyılda çalışan kadınlara fabrika disiplini uygulatmak amacıyla özel olarak eğitilmiş rahibelerin denetimine ihtiyaç duymuştur. Bugün ise buna gerek yok. Çünkü az sayıda denetçi yerine çok sayıda denetçi var. Öncelikle her işçi–emekçi kendi kendisinin denetçisi konumuna getirildi, ardından her işçi–emekçinin bir gözetmen olduğu duygusu yaratıldı. Ve böylece her işçi–emekçi birbirini gözetlemeye–denetlemeye başladı. Bu ise belirtildiği gibi, yabancılaşmayı, dayanışmayı ve birbirine güvenilmediği için örgütsüzlüğü gündeme getirdi. Sonuçta sermaye karşısında örgütlü bir güç olmadığı için istediği gibi 'at oynatmaya' başladı. Aynı kaderi paylaşan bir sınıf olarak sermayenin bu saldırıları karşısında birbirine güvenmek ve bir sınıf olarak karşı çıkmak gerekir.

Hangi rakamlara inanacağız?

İlginç bir durumla karşı karşıyayız. Ortaya çıkan rakamlara göre açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşayanların sayısı azalmış durumda. Peki ama gerçek böyle mi?

Devlet İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2005 yılı itibariyle dört kişilik bir ailenin(hanenin) açlık sınırı 190 YTL, yoksulluk sınırı ise 487 YTL olarak belirtiliyor.

Türk–İş'in 2006 Aralık rakamlarına göre dört kişilik bir ailenin açlık sınırı 615.YTL yoksulluk sınırı 2 bin 4 YTL.

Harp–İş'in 2006 Aralık ayı rakamlarına göre açlık sınırı 576.23 YTL yoksulluk sınırı ise 1.806.68 YTL olarak hesaplanıyor.

Harp–İş yoksulluk sınırı olarak nitelendirilen dört kişilik bir ailenin barınması, giyim, ulaşım gibi aylık zorunlu harcama tutarı aralık ayında 1.806.68 YTL bulduğunu, tek bir çalışanın insanca yaşama koşullarında yaşayabil-

www.arsivekurulum.org

mesi için gerekli olan yoksulluk sınırı harcamasını da 1.117.53 YTL olarak hesaplıyor.

İnsan bu kadar farklı rakamları görünce hangisine inanacağını şaşırıyor. Rakamları karşılaştırdığımızda; Türk–İş'in hesapladığı rakamlara göre dört kişilik ailenin açlık sınırı TÜİK'in açıkladığının üç katı, yoksulluk sınırı ise dört katını aşıyor. TÜİK 2005 yılında 4 kişilik aile için açlık sınırını (sadece gıda) 190 YTL 2006 için 207 YTL olarak hesaplamış. Basit bir hesap yaparsak kişi başına kabaca 52 YTL düşüyor. Bir kişinin bu miktarla aylık gıda ihtiyacını karşılaması mümkün mü?

Neden rakamlar önemli?

Çünkü;

1) Devletin resmi istatistiklerine göre aç ve yoksul sayısı bir yılda 3 milyon 596 kişi azalmış.

2) Asgari ücret belirlenirken birazda bu rakamlardan yola çıkılıyor.

3) Bu rakamlara dayanarak TÜİK ülke genelinde günde bir doların altında yaşamaya çalışan kişi sayısını 10 bin olarak açıklıyor.

Oysa ki tablo hiçte böyle göstermiyor. Aynı günlerde basına yansıyan başka bir haber bunu bütün çıplaklığıyla gözler önüne seriyor.

"Diyarbakır'da kapı kapı dolaşılarak yapılan ve şimdilik iki mahallede 2 bin 421 haneyi kapsayan inceleme, bu düzeyde ve altında gelirle yaşayan insan sayısının 10 bini geçtiğini ortaya koyuyor."

"Fatihpaşa ve Gürdoğan Mahallesi hane ortalama gelir düzeyi sadece 272.9 YTL yani günlük hane geliri 9 YTL civarında, diğer bir ifadeyle 6.4 dolar. İki mahalledeki hane halkı ortalama nüfusu ise altı kişiyi aşıyor. Bu durumda 15 bin kişiyle birebir yapılan araştırmada, kişi başına düşen günlük gelir 1 doların bile altında kalıyor."

Biz Kürdistanlı komünistler soruna daha uzun vadeli bakmak ve sendikaların tabanında uzun soluklu ve kalıcı bir çalışmayı hedef almalıyız.

Yani sadece Diyarbakır'da iki mahallede ki "16 bin kişinin ortalama geliri günde 1 doların altında. TÜİK 'e göre ise ülke genelinde bu gelirle yaşamaya çalışan kişi sayısı sadece 10 bin" bu tek örnek bile gösteriyor ki TÜİK'in iddia ettiği ya da rakamlarla açıklamaya çalıştığı gibi aç ve yoksul sayısı azalmıyor, aksine artıyor.

Tamda bu rakamların, deyim uygunsa havada uçuştuğu süreçte asgari ücret komisyonu yeni asgari ücreti açıkladı. Yeni asgari ücret yılın ilk yarısı 403 YTL ikinci yarısı 419 YTL olarak belirlendi.

Bu gelişmeler karşısında ne işçi sınıfından ne de onun örgütü olduğunu iddia eden sendikalardan ciddi bir tepki gelmedi. Kimi açıklamalar dışında. Çünkü, asgari ücret açıklandığında en büyük işçi örgütü (sendikal anlamda) olduğunu iddia eden Türk–İş başkanı daha önemli işler yapıyor ve Türkiye Emekli Subaylar Derneği (TESUD) genel başkanı ve yöneticileriyle görüşüyordu. 'Cumhuriyetin ilke ve değerlerini korumak' adına. O anda onu asgari ücret o kadar da ilgilendirmiyordu.

Ama ilginç açıklamalarda yapılıyordu. Hükümet çevrelerinden tutunda işveren çevrelerine kadar dalga geçer gibi açıklamalar yapılıyordu. Herkes belirlenen asgari ücretten memnun olmadığını dile getiriyordu. Türkiye İşveren Sendikası Konfederasyonu Başkanı Tuğrul Kudatgobilik, 403 YTL olarak belirlenen asgari ücretle "bir ailenin geçinmesinin mümkün olmadığını" söylerken, Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Zafer Çağlayan ise "Bir kişinin çalıştığı aile, uzaylı olsa asgari ücretle geçinemez!" diyordu. Sendikaların açıklamaları da aşağı yukarı aynıydı. "Ücretin geçim sıkıntısına çare olmaması" ve böylece yapılan açıklamalarla asgari ücret sessiz sedasız geçiştirilmiş oluyordu. İnsanın sorası geliyor. Madem kimse memnun değil bu asgari ücretten o zaman bunu kim belirledi. Oysa biliniyor ki asgari ücret komisyonu; hükümet, işveren ve işçi temsilcilerinden oluşuyor.

Sonuç olarak

Sosyalist Mezopotamya Dergisi'nin 17. sayısında ki yazımda "Kürdistanlı komünistlerin önünde daha zor bir görev durmaktadır. Kürdistanlı komünistler halkının ulusal ve sınıfsal kurtuluşunu başarmak ve sınıfsız–sömürüsüz yeni bir dünya yaratmak istiyorlarsa 'devrimci işçi hareketi yaratmak' gibi zor bir görevin üstesinden gelebil-

www.aisyakurd.org

melidirler" demiştim. Bu belirleme yukarıda izah etmeye çalıştığım nedenlerden dolayı her geçen gün daha da önem arz ediyor.

Kürdistanlı komünistler olarak; 'yeni bir işçi hareketi yaratmak' diye bir derdimiz varsa, ki var. Öncelikle şöyle bir yaklaşımdan uzak durmalıyız. "Sendikalar bugün zaten işlevsiz ve bürokratlaşmış, bizim sendikalarda ne işimiz var." Ya da kimi devrimci hareketlerin yaptığı gibi "biz yönetimi ele geçirirsek sendika düzelir" gibi bir bakış açısından da uzak durmalıyız. Bu belirlemelerin her ikisi de yanlış. Çünkü, birincisi bütün olumsuzluklarına rağmen hala işçi ve emekçilerin çoğunluğu mevcut sendikaların üyesi olmaya devam ediyor. İkincisi sorun salt yönetim sorunu değil. Eğer mevcut sendikaların örgütlenme tarz ve yöntemi, işleyişi değişmiyorsa, salt yönetimi ele geçirmekle bir şeyi değiştiremeyiz. Bu nedenle biz Kürdistanlı komünistler soruna daha uzun vadeli bakmak ve sendikaların tabanında uzun soluklu ve kalıcı bir çalışmayı hedef almalıyız. Ve aynı zamanda politik bildirgede vurgulandığı gibi, "Ancak sadece sendikalar içerisinde içten yürüyüşle yetinemeyiz. Sendikaların dışında fakat sendikalara alternatif olmayan yeni emek örgütlerinin yaratılması yönünde de önemli görev ve sorumluluklarımız bulunuyor" belirlemesiyle hareket etmeliyiz. Ve tabii ki tüm bunları yeni bir işçi hareketi yaratma perspektifiyle birlikte ele almalıyız.

www.arsivakurdi.org

Türkiye'de 1870-1960 arası sendikalar ve sorunları

✍ Celal Özcan

Öncelikle bu yazının amacı, uzun bir tarihi süreçte oluşan oldukça karmaşık bir sorun olan sendikalizmi tartışmak, çözümlemek değildir. Hele hele her ülkenin ekonomik koşullarının ve kültürel değerlerinin türevi olan özgün sendikal modelleri irdelemek, incelemek hiç değil. Kaldı ki konuya bu boyutuyla yaklaşmak oldukça kalın bir dosya sorunudur.

Yine de söylemek istediklerimize başlamadan önce, anlaşılır, genel bir sendika tanımıyla başlamak yerinde olur. Sendika, işçi sınıfının ekonomik çıkarlarını savunan, demokratik isteklerini dile getiren dayanışma örgütleridir. Bu tanımı, işçilerin grev somutunda aldığı derslerle dünya görüşünü oluşturduğu okullar (sendikalar) dersek tanımı görece yerli yerine oturtmuş oluruz. Eş deyişiyle; sendikanın birincil görevi, sınıfı siyasete hazırlamak olmalıdır, demekle abartı yapmıyoruz. Sendikacılık tarihi, siyasetle organik ilişki kurmanın da tarihidir. Siyasetten kopuk sendikal yapılar egemenlerin sınıf çıkarlarını savunan sıradan demokratik kitle örgütlerine dönerler. Bunun özellikle ülkelerimizde sayısız örnekleri vardır. Örneğin Türk-İş.

Ülkelerimizde kör topal da olsa devrimci bir sendikal damarın olduğunun altını çizmek zorunlu bir görev ve kadir bilirliliktir.

Bu çalışmanın amacı, sendikal gelenek içinde devrimci gelişime katkı sunan olay ve olguları saptamaktır. O nedenle Türkiye genelinde işçi hareketlerine ve direnişlerine kısaca bakmak, değerlendirmek, sonuçlarını saptamak doğru olur.

Öncelikle bilinen, genele yakın kabul gören bir yargıyı koymak istiyorum. Şöyleki, batı ülkelerinde işçi sınıfı burjuvazinin soyluluğa karşı verdiği sınıf savaşımında burjuvazinin yedeğinde olmuş, ona çıraklık yapmıştır. İşçi sınıfının, bu çıraklıkta kendi sınıf savaşları için bir çok ders aldığı kesindir. Oysa bizde soyluluğa karşı, işçi sınıfının burjuvazi ile savaşa katıldığı-

www.arsivakurdi.org

nı söylemek doğru değildir. Kaldıki soyluluğu temsil eden, saltanatı yıkmak eylemselliğine katkı yapacak klasik anlamda burjuvazi de o süreçte oluşmamıştır. Bu sürece ne işçi sınıfının ne de burjuvazinin kalıcı katkısı yoktur. Çözümlenmek istenen sorun da zaten o dönem Türkiye'de iki ana sınıfın oluşmadığı, sanayi öncesi bir sorundur. Olsa olsa çalışan kitlelerin görece katkısından söz edebiliriz.

Keza 1876 I. Meşrutiyet'in ilanında işçi sınıfının katkısı yok denecek kadar azdır. Ama 1908 II. Meşrutiyet'in ilanında belli oranda da olsa (Selanik'teki sol işçi örgütleri gibi) işçi örgütlerinin katkısı olduğunu çekinmeden söyleyebiliriz. Ayrıca Türk ulusal devrimine işçi sendikalarının katkısı ciddi boyutlarda vardı ve bu açıktır.

Ama ve ancak, ülkede cumhuriyet ilan edildikten sonra gelişen burjuvazi (kent soylu) büyük toprak sahipleri ile anlaşarak devlet kapitalizmine, bürokrasinin egemenliğe karşı yürüttüğü savaşımda demogojik (matrabazca) propaganda öğelerinin büyüsünden de yararlanarak yoksul köylerin yanı sıra tamamı olmasa bile sendikacılığın tabanı olan işçi kitlelerini önemli ölçüde yanına alabilmiştir. Yani alaturka burjuvazi bir taşla iki kuş vurmuştur. Bir yandan kendi gelişimini sağlıyor öte yandan ilerde kendine karşı olacak işçi karşıtlığını da bürokrasinin egemenliğine karşı savaşıma kanalize etmek gibi bir yol seçiyor. Görece bunu başarmıştırda. Örnekleri Terakkiperver

1871'de İstanbul Amele Perver Cemiyeti'nin kuruluşu ve bir sene sonra patlak veren 1872 tersane işçilerinin grevi, bizde sendikacılık hareketinin başlangıcı olarak kabul etmek gerekir.

Cumhuriyet Fıkrası ve Demokrat Parti'dir. İşçiler, Osmanlı'nın son yıllarında kapitülasyonların ağır yükü altında olup bozuk ve yıkık düzen içinde büyük sıkıntılar yaşıyorlardı. Bununla birlikte 1908'de peş peşe yapılan grevler dayanılmaz ekonomik koşullara tepkinin ötesinde bir anlam taşıyordu. Yani grevlerin temel nedeni, politik oluşu ve meşrutiyete yol açmak olduğunu saptamak, tarihi işçi sınıfı açısından iyi okumaktır. Emekçilerin özgürlük savaşına katılmasının gerçek nedeni, kendileri için yaşamsal öneme sahip özgürlük ortamını kurmaktır. İşçilerin bu yoğun eylemlerine karşı Alman asıllı ve iktisat bakanlığı müşaviri Kont Ostrog telkinleriyle çıkarılan Tatil-i Eşgal yasası bunun kanıtıdır.

Bu genel çerçeveden sonra sendikalaşmanın başlangıç tarihini söyleyebiliriz. 1871'de İstanbul Amele Perver Cemiyeti'nin kuruluşu ve bir sene sonra patlak veren 1872 tersane işçilerinin grevi, bizde sendikacılık hareketinin başlangıcı olarak kabul etmek gerekir. Sendikal hareketin doğuşuyla birlikte işçilere siyasi bilinç verme çabaları da hareketle at başı gider. 1889'da kurulan İttihadi Osmanlı Cemiyeti geniş anlamda bunu amaçlar. Ancak başarılı olamamıştır. Arkasından 1895'te kurulan Amele Cemiyeti bir yandan nizami sendikacılık yapıyor, bir yandan da büyük gizlilik içinde üyelerine siyasi bilinç verme çabası içindeydiler. Yoğun baskılar içinde varlığını devam ettiremediler. Bu yoğun baskılara ek olarak işçi sınıfının dağınık oluşu, nicel ve nitel olarak da bu etkinlikleri, bu çabaları göğüsleyecek durumda olmadığı da başat bir durumdur. İstanbul'da artan baskılar nedeniyle işçi militanlar, sosyalist aydınlar Selanik'i, kendi çalışmalarını, düşüncelerini bu çalışma ve düşüncelerden oluşan yapılanmaların merkezi olarak seçtiler. Öyle ki kazandıkları boyut hükümeti rahatsız etmeye başlar.

Bütün kanuni yasaklara karşın işçi sınıfının gücünü siyasete kanalize etmek isteyen politik anlayışlar önlenemez ve durdurulamaz. Bunlardan dört tanesinin (Osmanlı Mesai Fıkrası, Amele Fıkrası, Müstakil Amele Fıkrası, Türkiye İşçi Sosyalist Fıkrası) genel yapıları sendikal konumlarını öne çıkarır. Açık bir deyişle bunların adları parti olsa bile doğrudan doğruya sendikal örgütlenmelerdir. Bu hareketler, partiler teorik bütünsellikten yoksundurlar. İşte bu dağınıklık, istedikleri işçi kitlesinin güçsüzlüğünün ve örgütsüzlüğünün nedenlerinden biri ve kalıcı olanıdır. Bu yapıların etkili olmalarını beklemek gerekmemektedir. Ama başlangıç ve saptama açısından ilk deney olmaları nedeniyle üzerinde durulmayı hak etmişlerdir.

www.arsivkurdi.org

1908-1925 arasında kurulan bütün partileri böyle değerlendirmek sağlıklı bir yaklaşım olur. Bu sürece kendilerini parti olarak tanımlayan yapıların isimleri ve kuruluş tarihleri aşağıda gösterilmiştir.

1- Osmanlı Sosyalist Fıkrası 1919
2- Sosyal Demokrat Fıkrası 1918
3- Türkiye Sosyalist Fıkrası 1919
4- Osmanlı Mesai Fıkrası 1919
5- Türkiye İşçi ve Köylü Sosyalist Fıkrası 1919
6- Amele Fıkrası 1920
7- Yeşil Ordu 1920
8- Gizli Komünist Fıkrası 1920
9- Resmi Komünist Fıkrası 1920
10- Müstakil Sosyalist Fıkrası 1922
11- Halk İştirakuyun 1920

Cumhuriyetin 1923'teki ilanının ilk aylarında Aydınlık Dergisi'nin etrafında bir kısım aydınlar toplanırlar. Bu aydınlar aynı zamanda Türkiye İşçi ve Köylü Partisi'nin üyeleridirler. Adı geçen aydınlar İstanbul ve yurdun diğer bölgelerinde işçi örgütlerini kurdular. Türkiye Amele Birlikleri bünyesinde bir araya gelmeye çalıştılar, eş deyişiyle buna örnek oldular.

Bu girişimde yeni hükümetin uygulama politikaları nedeniyle başarısızlığa uğrar. Sınıf bilincine dayalı sendikacılık anlayışının bu hükümet politikalarında yeri yoktur. Nitekim 1923'teki 1 Mayıs kutlamalarında bildiri dağıtan parti yöneticileri vatan hainliğiyle suçlandılar ve tutuklandılar. Gerçi bu tutuklananlar bir süre sonra serbest bırakıldılar ama sınıf bilincine dayalı işçi örgütleri üzerinde yoğun baskı artarak devam edecektir. Bu yoğun bas-

Nitekim 1923'teki 1 Mayıs kutlamalarında bildiri dağıtan parti yöneticileri vatan hainliğiyle suçlandılar ve tutuklandılar. Gerçi bu tutuklananlar bir süre sonra serbest bırakıldılar.

kıya ek olarak aynı yıl kurulan İstanbul Amele Birliği'nin rekabeti Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fıkrası'nı olumlu anlamda ve anlamlı çalışmalarını sekteye uğratacaktır. Bu örgüt (Amele Birliği) sonraları bazı şehirlerdeki işçi örgütleriyle birleşerek Türkiye Amele Birliği adını alacaktır. Amele Birliği, Aydınlık çevresinde "CHP'nin paralı adamları tarafından kurulmuş" diyerek ağır bir şekilde suçlanmıştır. Adı geçen Amele Cemiyeti'nin dağılmasıyla işçiler örgütsüz kalmışlardır.

Aynı yıllarda Şirket-i Hayriye işçilerinin kurduğu İşçi Fıkrası hiçbir şey yapmadan dağılmıştır. Ayrıca bu arada kurulan, az çok inkılap çizgileri taşıdığı öne sürülen, Amele Teali Cemiyeti 1928 yılında Heyeti Vekile kararıyla kapatılmıştır. Sendikalara sınıfsal bilinç vermeye çalışan Aydınlık çevresi, 1923 İzmir İktisat Kongresi'nin önemini belirten Şefik Hüsnü, işçi sınıfına bu kongrede örgütlerinden topladıkları parayla iki şuurlu işçinin İzmir'e gitmesini istemektedir. Şefik Hüsnü 1923 İktisat Kongresi'ni kendi isteklerine uygun bir ortam olarak göstermektedir. Bu isteğini de yazdığı bir makalede şu sözlerle belirtir; "Siyasi istiklalini elde ederken sel gibi kanlar akıtan bir millet kendi ihtiyari ile ekonomik esareti nasıl kabul eder" devamla şu özgün çıkışı yapıyor; "sırf sermayedar noktayı nazar gözeten halkını garp sermayesine satmak isteyen yerli zengine karşı çıkmaya çağırıyor" Olaylar Aydınlık çevresinin istediği doğrultuda gelişmez. Kongreye işçi sınıfı adına Amele Derneği'nin 21 maddelik raporu sunulur. Bu rapor sanki birilerini haklı çıkaracak içerikte söylemlerle doludur. Raporda çeşitli sınıflara üye olan delegelere hükümetin yardımlarıyla telif-i menafide (çıkarlar anlaşması) uzlaşma çağrısı yapılır. Eğer bu uzlaşı olursa "Türk milleti terakki yolunda müstacel (ivedidir) ve sakinhane adımlarla yürür" Nasıl anlaşılır bu yaklaşım? Kararı okur versin! Yine de her şeye karşın bu kongrede işçilerin ağzına şeker vermek gibi olsa da işçi grubunun iktisadi esasları bölümünde kabul edilen dernek kurma -sendika- hakkının tanınması, Tatil-i Eşgal yasasının işçiler lehine tetkik ve tanzimi karara bağlanmıştır. Ancak kısa bir süre sonra sendikal haklar filen ortadan kaldırılmış olacağından bu kararın hiçbir önemi kalmamıştır.

4 Mart 1925'te çıkarılan Takrir-i Sükun kararıyla her türlü muhalefetle birlikte sendikacılık da yasaklanmıştır. Bu dönemde Soma -Bandırma Demiryolu, İstanbul Liman İşçileri, Adana Demiryolu İşçileri grevlerinin ardından 1928'de patlak veren ve siyasi içeriğiyle iz bırakan İstanbul Tramvay İşçileri Grevi hariç tutulursa sendikacılık açısından önemli bir şey ya-

www.arsivakurdi.org

pılmamıştır.

1928 Haziran ayında patlak veren Tramvay İşçileri'nin grevini değerlendirmek gerekir. Bu grev ülkenin bağımsızlığı ile ilişkili belirgin siyasi nitelikler taşır. Örgütsüz işçilerin başlattığı bu hareket sendikacılık açısından bir grev sayılmayabilir.

Tramvay işletmesi o tarihlerde bir İngiliz şirketinin elindedir. Çoğu yabancı şirket gibi bu şirkette Takrir-i Sükun Yasası'nın sağladığı ortamdan yararlanarak, işçilerin ücret ve çalışma koşullarına ilişkin taleplerine karşı duyarsız kalmaktadır. Hatta bununla kalmayıp verilmiş hakları geri almak istemesi bu grevin belirgin nedenidir. İşveren beklenmeyen bu durum karşısında paniğe kapılır. Bu şirket 1939 yılında millileştirilmiştir. Adı geçen grevi idari makamlar ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin mahalli yöneticileri grevi bastırmak için gereğinden fazla sert önlemler almışlardır. CHP açıkça grev kırıcılığı da yapmıştır. Bir kısım memur ve işçileri zorla çalıştırmaya başlamışlardır. Zorlamalar, el altından dağıtılan paralar, grev kırıcılığının açık kanıtıdırlar. Bu grevleri, kitlelerin bu doğal direnişini, gelişen faşizmin etkisiyle de çıkarttıkları yasalarla, zorla bastırmaya çalıştılar, buna zemin hazırladırlar. Tramvay işçilerinden bize kalan hoş bir seda, kadınların rayların üzerine yatarak tramvayın ilerlemesini durdurmak için soylu direnişlerinin mirasıdır. Bütün bunlar baskıcı yasaların çıkarılmasının bahanesidirler. Özünde baskıcı yasaların çı-

II. Dünya Savaşı bilindiği gibi faşizmin yenilgisiyle sonuçlanır. Bu yenilgiye paralel olarak faşist düşünce ve faşist yapılanmalarda değişime uğrar. Bu doğal bir şey.

kışlarının temeli halkın şu tanımlamasında "menfaatları yek diğerinden ayrı bir sınıflar halinde değil bilakis mevcudiyetleri muhassali mesaileri yekdiğerine lazım olan sınıflardan ibaret"tir görülmesinde aramak gerekiyor. Bu daha anlamlı ve ciddi yaklaşım olur.

Bu baskı süreci 1933'te ceza yasasındaki grev yaptırımının ağırlaşmasını getirir. Zaten 1938'de sınıf esasına dayalı devlet kurmak yasaklanınca sendika kurmakta yasaklanmış olur.

II. Dünya Savaşı bilindiği gibi faşizmin yenilgisiyle sonuçlanır. Bu yenilgiye paralel olarak faşist düşünce ve faşist yapılanmalarda değişime uğrar. Bu doğal bir şey. Bu nedenle 5 Haziran 1946'da cemiyetler kanunu değiştirilerek cemiyet kurma yasağı da kaldırılıyordu. Bu sendika kurmayı da tanımaktır.

İşçiler hızla sendikalaşmaya başladılar. Durumu 31 Ağustos 1946 tarihli Sendika Gazetesi'nde bir yazar şöyle anlatıyordu; "Hayret dedirtecek gayretler ve akıl durdurtacak baskılarla önayak oldukları teşekküllerini besleyip yaşatmak ve kuvvetlendirmek için müthiş fedakarlıklarla bütün engelleri aşıp yıkmaya azmetmiş bir avuç kahraman işçi çocuklarını ileriki nesiller hayranlıkla selamlayacaklardır". Söylenecek söz kalmadı.

Gelişen olaylar iktidarın sendikal hakkını tanımaya hazır olmadığını gösteriyor. Nitekim 7 Aralık 1946'da sıkı yönetim kararıyla önderliğini Doktor Şefik Hüsnü'nün yaptığı Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi ile Türkiye Sosyalist Devrim Partisi'ni kapattılar. Arkasından çeşitli adli kovuşturmalar, tutuklamalar getirdiler. Oysaki CHP iktidarının işçilere tam ve demokratik hakların verilmesinin dolayısıyla çalışma bakanlığına şükran çekerek esas duruşa geçen Türkiye İşçi Derneği'ne ve yeni kurulan Demokrat Parti' ye yaşam hakkı veriyorlardı. Yine kendileri çalıp kendileri oynuyorlardı. Hala Türkiye'de "demokrasi tehlikeli bir oyun niteliğini" koruyordu. İsmet İnönü 10 Mayıs 1946'da şu konuşmayı yapıyordu. "Bizim kanun yoluyla men etmeye çalıştığımız cemiyet ve partilerin kökü dışarıda yani yabancı aleti olan partiler ve bu partilerden mülhem olanlardır". Bu konuşmanın ardından 10 Şubat 1947'de yürürlüğe giren sendikalar yasasında toplu sözleşme ve greve yer verilmemiştir. Ayrıca siyasetle uğraşan sendikaların siyasetle uğraşmaları yasaklanmıştır.

Bu yasanın hazırlanmasında iki İngiliz uzmanın telkinleri etkili olmuştur. 1946'da Sendika Gazetesi'nin Ulus Gazetesi'nden alıp yayınladığı şu haber çok şey anlatıyor; "Aramızdaki dostluğun şevkiyle bir cemile olsun diye bu

www.arsivakurdi.org

iki zatı memleketimize yolladılar. Bu iki kişi imgelemeler yaptılar. Memleketimizi gezdiler. İşçilerin toplu olarak çalıştığı yerleri gördüler. Ve rapor (kökü dışarıda) hazırladılar, ilgili bakanlığa sundular. Şimdi iki uzmanın tavsiyeleri (milli görüşler) yerine getirilmektedir.

Kanunun görüşülmesi sırasında iktidar ile muhalefet sözcüleri siyasi yasak konusunda tam anlaşma içindedir. Muhalefet adına konuşan Fuat Köprülü memnun olduklarını söyleyerek iktidara övgü bile yaptı. Gerçekte iki büyük parti yani CHP ve DP kendi siyasi görüşlerinin sendikaya girmesini savunuyorlardı. Ekim 1946'da Celal Bayar İzmir nutkunda "Demokrat Parti' nin himayesinde işçilerin kendi teşkilatlarının olmasını istiyorum" demekle yasakların ne anlama geldiğini somut bir şekilde açıkça söylemekten çekinmiyordu. Öte yandan iktidar partisi sendikalar yasasının yürürlüğe girmesinden sonra partiye bağımlı bir işçi bürosu kurmuştur. Tam bir orta oyunu.

CHP İşçi Büroları, sendikalar kurmak için işçilere para dahil her türlü yardımı yapıyordu. Bu yolla önemli bir seçmen kitlesi durumuna gelen işçi oylarını almaya çalışmıştır. İşçiler henüz 1946 Tevkikatı' nın korku ve yılgınlığını yaşıyorlardı. Bu durum işçi bürolarının çabalarına görece olumlu bir ortam hazırlıyordu. İşçi büroları çalışmaları sonucu CHP'ye bağlı sendikalar ve işçiden kopuk sendika önderleri oluşturabildiler. 1948'de kurulan İstanbul işçi Sendikaları Birliği bu çabaların ürünüdür. Sığ, anlamsız, elit bir yapılanmanın içinde bulunan CHP, işçilerin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılara çözüm bulamıyor. Grev istekleri karşısında duvar gibi sessiz kalıyorlardı. Bu koşullarda sendikalarda, siyasal alanlarda kendi görüşlerine uygun örgütlenmenin olanaksızlığını deneyimleriyle anlayan işçilerin önlerinde, muhalif duruşlarını kanalize edecek, tek yol kalıyordu: Demokrat Parti!

Büyük toprak sahiplerinin Sened-i İttifak'tan beri biriktirdikleri deneyimleri, Parti'nin komiteci önderi arkasına almayı ustalıkla becerdi ve kitleleri amacı doğrultusunda sürükledi.

Bu dönemlerde başka partilerde vardı. Milli Kalkınma Partisi ve Sosyal Demokrat Parti gibi. Bu partilerin hiçbirisi Demokrat Parti ile yarışabilecek güçte ve birikimde değildi. Büyük toprak sahiplerinin Sened-i İttifak'tan beri biriktirdikleri deneyimleri, Parti'nin komiteci önderi arkasına almayı ustalıkla becerdi ve kitleleri amacı doğrultusunda sürükledi. Sonuç; 1950 14 Mayıs zaferi. Partisini tek başına iktidara taşıyan yine bir madrabazdı.

DP iktidara nasıl taşındı? Bu süreçte sendikaların katkısı ne olmuştur? İşçi kitlelerinin neden tamamına yakını DP'ye yönelmiştir? vb. soruları yanıtlamamız gerekmektedir. O nedenle 1949'a yeniden dönmeliyiz. 1950'lere doğru meydana çıkan ekonomik kriz, sendikaları ve işçi kitlesini DP'ye yönlenmesini tetikleyen, büyük bir işsizlik yaratmıştır. Bu krizin sorumlusu olarak gördükleri hükümetin, ekonomik politikalarını eleştirmek bir açık hava toplantısını isteyen Mensucat Sanayi İşçileri Sendikası ve onu izleyen sendikalar, hükümeti ve kurdurulmuş İstanbul Sendikalar birliğini karşılarında buldular. Buna karşın 4 Eylül 1949'da açık hava toplantılarını yapabilmişlerdir. İşçiler burada, hükümetin uyguladığı politikayı, dayatmacı anlayışı ve kendi içlerinde insanları karşılarına çıkaran iktidar anlayışını yargıladılar ve mahkum ettiler. 4 Eylül Toplantısı (1960'a kadar tek siyasal amaçlı miting olarak kalacaktı) sonrasında grev hakkı için savaşım veren ekip, iktidara yakın politika izleyen idare heyetini sert eleştirilere tabi tutarak sendikadan ayrılıp Hür Mensucat İşçileri Sendikası'nı kurarlar. Sendikalar içindeki muhalefet, grev hakkını ve toplu sözleşme yapma hakkını 1940 programına koyan DP'ye yönelmesinin dışında birşey düşünmek gerekmiyor. Bütün sendikalarda ve kurumlarda muhalefet yapmak DP'ye sempatizan olmak gibi bir eğilimi besliyordu. Yeni şeyler söyleyen nurlu ufuklar, söylemleriyle 27 yıllık katı devletçi, elit CHP karşısında DP'nin başarılı olmaması beklenemezdi. Çiçeği burnunda iktidar 24 Mayıs 1950 programında grev hakkını tekrarlamış ve kamuoyuna grev hakkının verilmesine ilişkin kanun tasarısı hazırladığını deklare etmiştir. Ama geniş

www.arsivakurdi.org

kısıtlamalar taşıyan bu yasa, meclise sunulmadan rafa kaldırılmıştır. 1951'de oylanan programında grev ve toplu sözleşme hakkından söz edilmez. 1952'lerde DP sözcüleri bu hakların verilmesinin kolay olmadığını, derin incelemelere ihtiyaç gösterildiğini söylemeye başladılar. Bu konuda sendikalardan gelen isteklere gittikçe ağırlaşan baskılar uygulamaya başladılar.

Kurt, kuzu postunu çıkararak dişlerini göstermeye başlamıştı. 1950-1960 arasında emekçiler ve sendikacılar açısından DP'ye güven umutsuzluğa dönüştü. Bu karanlığın yoğun olduğu bir dönem olmuştur. Bu, 1923'te Doktor Şefik Hüsnü'nün yerli zenginlere karşı savaşım çağrısının ne kadar haklı olduğunun da bir anlamda somutlaşmasıdır. Bu terslikler, bu tarihi kesitte Türk aydınının sığ ve kolaycı ham hayallerinin de buharlaştığını söylemek sağlıklı bir saptamadır. Siyaset tarihi açısından bu 10 yıl asker-sivil elitin ihtilal hazırlıklarının oluştuğu bir süreç olarakta önemlidir.

Yazıyı ayrıntılara girmeden bitirmek istiyorum. Her ayrıntı yeni çözümlenmesi karmaşık sorunları da birlikte getiriyor. Fakat Türk-iş ve Disk' in kuruluşlarının ana ilkelerini kuruluşlarının arkasında hangi güçlerin var olduğunu belirtmeden geçemeyeceğim. Bunun yapılmamasının belirgin bir yanlışlık, eksiklik olacağına inanıyorum.

Türk-İş' in 24 ilkesini okuyan her insan gibi ben de bu 24 ilkenin hiçbirinde işçi sınıfı kavramına rastlamadım. Yalnız, ayıp olmasın türünden, işçilerden söz açılmaktadır. Ama özgün vurgu Türk işçileridir. Kuruluş sürecini inceleyen, arkasındaki güçlerin kim olduğunu bilenler için bu 24 ilkenin böyle olması beklenmedik birşey değildir. 24 ilkenin ilk 23'ü, 21 Nisan 1968 7. Genel Kurul' da oy birliği ile kabul edilmiştir. Buram buram militarizm kokan 24. madde de 11 Mayıs 1970'te toplanan 8. Genel Kurul' da kabul edilmiş. Ve ilk 23 ilkeye eklenerek 24 ilke olmuştur. Türk-İş' in 1983'te kabul edilen yeni ana tüzüğünde 24 ilkeye yer bile verilmemiştir.

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) kuruluşunu bir bildiri ile 12 Şubat 1967'de kamuoyuna deklare etmiştir. Giriş bölümünde, 1872 grevini başlangıç sayarak işçi sınıfının grev geleneğine ve bu geleneğin dünya işçi sınıfının deneyimleri ile organik bağ kurarak sahip çıkacaklarını söylerler. Ve şu çarpıcı, bizler, diye başlayan çarpıcı bir iddia ortaya atarlar ve devam ederler. Bizler, Türk işçi sınıfının tüm çıkarlarını, haklarını, özgürlüklerini ve de onurları için meydanlara indik diyerek devrimci bir yaklaşım sergilerler. Devrimci ilkelerini 12 başlıkta toparlarlar.

1960-1980 arasındaki sendikal gelişmeleri ayrıntılı tartışmak dileğiyle yazıyı şimdilik noktalıyorum.

Kaynakça:

1- Sendikacılık ve Siyaset, Alparslan Işıklı
2- Türk Devrimi ve Sonrası, Taner Timur
3- Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi, Lütfü Erişçi
4- Türkiye'de Sol Akımlar, Mete Tuncay
5- Türkiye'de Siyasi Partiler, Tarık Zafer Tunaya
6- Türkiye İktisat İzmir Kongresi, Gündüz Okçin
7- Eski Kavga, Erol Toy
8- Demokrat Parti, Cem Eroğlu
9- Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, Tarih Vakfı

www.arsivakum.org

"Hz. Ömer bir gecede altı yüz köle azat etti" derler
Hz. Ömer'in altı yüz köleyi nasıl edindiğini neden sormazlar?
Ömer Hayyam

İslam toplumlarında solun kökenleri

✍ Metin Aktaş

İlkokul dördüncü sınıfa başladığımda katı bir Kemalist olan öğretmenimiz, "Kemalist iktidarda sınıfların olmadığını Kemalizm'in sınıfsız sömürüsüz bir toplum sistemi olduğunu" anlattığında şaşırmıştım. Çünkü içerisinde yaşadığım hayat, sınıf farklılıklarının eşitsiz sömürü, adaletsizlik üzerine kurulmuş bir hayattı. Gözlerimle görüp yaşadıklarımla öğretmenimin anlattıkları biri birine tezat şeylerdi. Okuduğum köyde toprak dağılımı adaletsizdi. Birçok köylünün bir dönüm toprağı olmamasına rağmen birçok köylünün elinde ise tersine büyük topraklar vardı. Gerçi bu köylüler ağa sayılmazdı ama yaşam standardı itibarıyla topraksız köylülerden çok daha iyi halde yaşıyorlardı. Ben bu durumu görüyor, öğretmenin söylediklerine inanmıyordum ama yine de yazılılarda Kemalizm'in sınıfsız sömürüsüz bir toplumsal sistem olduğunu yazmaya devam ediyordum. Büyüyüp köyün dışına çıkınca ülkemizde toplumsal adaletsizliklerin, sınıf farklılıklarının düşündüğümden daha korkunç olduğunu görünce köydeki eşitsizliği eşitlik olarak görmeye başladım. Bugün hala, "Kemalist toplumsal sistemde sınıfların olmadığını" savunan insanlar vardır; bunların çoğu da devlet erkini ellerinde tutan yöneticilerdir. Sınıflar arasındaki adaletsizliğin, sömürünün yeryüzünün en ön sıralarında olan ülkemizde, bu insanlar hala bu düşünceleri savunmaya devam ediyorlar. Son yıllarda bu insanlara nasyonal solcular da katılarak sayısal olarak bir hayli kalabalıklaştılar. Bu yazının amacı bunları irdelemek olmadığına göre ben konuma döneyim.

Garip insanların yaşadığı bir ülkenin insanlarıyız. Aziz Nesin "Bu ülkede yaşayan insanların yüzde altmışı aptaldır" dediği için kızıp küplere bindik. Aziz Nesin'i yargılayarak sürüm sürüm süründürdük. Bugün Panislamistleri, üniversitelerimizde profesörlük yapan insanlarımızı, yaşı başını almış siyasetçilerimizi dinlerken, ilkokulda bana "Kemalizm sınıfsız, sömürüsüz bir sistemdir" diyen öğretmenimin anlattıklarını düşünür, gülümser Aziz Nesin'e rahmet okurum; çünkü yaşananlar akıllı insanların kabul edeceği şeyler değildir. Panislamistler de tıpkı Kemalistler gibi İslam toplumlarının sınıfsız, sömürüsüz bir bütün olduğunu iddia ederler. Bu insanların söylediklerine inandığına inanmıyorum. Bana göre bu düşünceyi savunan insanlar savunduklarının doğru olmadığının bilincindedir ama bu düşünce öğle tartışılmaz, sorgulanmaz bir şekilde tabulaşmıştır ki her insan bunun doğru olduğuna inanıyormuş gibi davranıyor. Peki, gerçek öyle mi? Yani İslam toplumu dedikleri toplumsal sistem sınıfsız, sömürüsüz bir toplumsal sistem mi? Bu düşüncelerin doğru olmadığını, geçmişte kurulmuş bütün İslam toplumlarının sınıfsız, sömürü-

www.arsivkurdi.org

süz toplum sistemleri olmadığını, tam tersine acımasız bir sömürü sistemine dayanan köleci sistemler olduğunu bu sistemlerde kölelerle efendiler arasındaki mücadelenin hep sürüp gittiğini biliyoruz. İslam toplumunda "Asrı Saadet" dönemi denilen dönemde dahil tarihin hiçbir sürecinde sınıfsız, sömürüsüz bir toplumsal sistem olmadı. Köleci ekonomik yapıyı meşru gören İslam toplumlarında korkunç bir ekonomik adaletsizlikler vardı. Toplumun küçük bir azınlığı büyük ekonomik imkanlara ve köle sayısına sahiplerdi. İbni Haldun (1334-1406) onuncu yüz yılda (956) yaşamış Arap tarihçisi Masudi'den aktardığına göre bakın bu eşitsiz, adaletsiz yapıyı nasıl anlatıyor. "Osman döneminde peygamberin arkadaşları taşınır, taşınmaz o kadar servet ettiler ki Osman öldürüldüğü gün, hazine yetkilisinin elinde 150 bin dinar (altın para) ve bir milyon dirhem (gümüş) para vardı. Vadiu Ul-kura'da, Humeyn'de ve başka yerlerde bulunan arsa ve çiftliklerin değeri 200 bin dinardı. Ayrıca öldüğünde pek çok deve ve at bırakmıştı arkasında. Zübeyir öldüğünde miras olarak bıraktıklarından sadece birinin değeri 50 bin dinarı buluyordu. Zübeyir ayrıca bin at ve bin cariye bırakmıştı arkasında. Talha'nın Irak'tan her gün sağladığı gelir 1000 dinar Serhat çevrelerinden sağladığı gelir bundan daha çoktu. Av Oğlu Abdurrahman'ın aralarında 1000 atı 1000 devesi ve ağıllarında 10000 koyunu bulunuyordu. Öldüğü zaman

Tamamen eşitsizlik ve adaletsizlik üzerine kurulmuş bu toplumsal sistemde egemen sınıflar zevk ve sefa içerisinde yaşarken toplumun büyük çoğunluğu açlık ve acı içerisinde inim inim inliyordu.

arkasında bıraktığı mirasın dörtte biri 84000 (tamamı 366000) dinardı. Sabit Oğlu Zeyd'in miras bıraktığı altın ve gümüş o kadar çoktu ki ancak baltalarla kırılıp bölünebiliniyordu. Zübeyir Basra'da ev yaptırdı, bununla kalmadı Mısır'da Küfe ve İskenderiye'de kendine binalar aldı. Talha Küfe'de ev yaptırdı. Ama yetinmeyip Medine'de de görkemli bir köşk yaptırdı. Yapılarını kireçten, kiremitten ve 'sac' adı verilen ağaçtan yaptırmıştı. Ebu Vakkas Oğlu Sad'da 'Akik' vadisinde yüksek ve geniş bir konak yaptırmış ve üst katına balkonlar koymuştu."

"Arapların ellerinde bunca gelir, bunca dünyalık vardı ve dinleri bunları elde etmeye engel olmamıştı. Ne ki bunlar helaldi. Çünkü savaş ganimetleriydi. Bunlardan olağanüstü yararlanılıyordu. Böyle dünyalara sahip olması onlar için kınanası bir durum oluşturmuyordu. Çok dünyalık elde etmek kınanmışsa da sadece bunları savrukça kullanılmasına yönelikti." Bu konuda örnekler o kadar çok ki yüzlerce sayfa doldurulabilinir. İslam'ın ilk yıllarında köle azat etme kampanyası başlatıldı. Bu kampanyada alınan sonuçlar şöyleydi; "Hz. Muhammed 63, eşi Aişe 96, amcası Abbas 90, Hz. Osman 20, Hz. Ömer Oğlu Abdullah 1000, Hz. Ebubekir kadar 50, Abdurrahman bin Avf 30.000 köleyi serbest bıraktı. Buna rağmen Peygamber vefat ettiğinde 60'ı aşkın kölesi, 20 kadar cariyesi vardı. Eşi Aişe her hata yaptığında kefaret babında 40 kişiyi azat edecek kadar çok köle sahibidir. Muhammed'in Veda Hacı sırasında kendisine ait 100 deveyi kurban edecek oranda mal mülkü vardı." (Faik Bulut, İslam Komüncüleri, sy. 31)

Bu size verdiğim örnekler devede kulak gibi. Tamamen eşitsizlik ve adaletsizlik üzerine kurulmuş bu toplumsal sistemde egemen sınıflar zevk ve sefa içerisinde yaşarken toplumun büyük çoğunluğu açlık ve acı içerisinde inim inim inliyordu. Sırası gelmişken size bir örnek daha vermek istiyorum. Ülkemizde yaşayan Alevi yurttaşlarımız Hz. Ali'nin "Malı mülkü yoktu, yoksulluğundan karnına taş bağlar yatardı." yoksulluk içerisinde öldüğünü savunurlar. Oysa gerçek hiçte öyle değildir." Ali, Fatma çiftinin babadan kalma Fedek Hurmalığı küfe kentinin bütün bağlarını, bahçelerini içerisine alacak kadar büyüktü. Bu bahçe üzerine peygamberin amcası Abbas'la, Ali arasında çıkan husumet ömür boyu sürdüğü söylenir. Ali'nin yıllık geliri binlerce yoksulun gelirinin üzerindeydi. Hem Ali'nin hem de eşinin hizmetinde bulunan yüzlerce köle vardı. Ali 4000 altın dinar sadaka ödeyecek kadar zengin bir insandı.

İstilayı meşru görüp istila ettiği halkların mallarına el koymayı, erkeklerini köle, ka-

www.sosyalistmezopotamya.org

dınlarını cariye olarak kullanmayı bir tanrısal hak olarak gören Arap kavimlerinin halifeleri, şeyhleri, prensleri, sultanları sınırsız zenginlikler içerisinde yüzerken köleleştirilmiş halk açlıktan, sefaletten kırılıyordu. İslam toplumu zorla yönetilen eşitsiz bir baskı sistemiydi; bu sistemde önemli temel çelişkiler ezenle ezilenler arasındaki çelişkiydi. Ezenle ezilenler arasındaki çelişki şu önemli çelişkilerden oluşuyordu; kölelerle köle sahipleri arasındaki çelişki, tüccarla, soylu sınıfla köylüler arasındaki çelişki, Arap kavimleriyle Arap olmayan Müslüman kavimler arsındaki çelişki. Bu son çelişkiyi biraz açmakta yarar var. Belki birçok insan bu konuyu bilmeyebilir. İslam toplulukları içerisinde Arap kavimleri önemli ayrıcalıklara sahiplerdi. Zorla, savaşla Müslümanlaştırdıkları Arap olmayan Müslüman kavimlere "mevali" denilerek aşağılanıyor, savaşlarda elde edilen ganimetlerin üçte ikisini Araplar alırken ancak üçte birini "mevali" denilen Arap olmayan Müslümanlar alıyordu. Toplumsal yaşam içerisinde Arap Müslümanlar her zaman "mevali" denilen Arap olmayan Müslümanlardan önde ve ayrıcalıklıydılar. Bu toplumsal sistemde iki tür kölelik vardı. Birinci tür kölelik bildiğimiz insanı doğduğu yerde, evde zorla alıkoyup bir yaşam üzerinde her türlü tasarruf hakkına sahip olduğu bir meta gibi kullandığı kölelik sistemi, birde köylerin, kentlerin, ülkelerin birinin malı, kölesi sayıldığı kölelik sistemi. Bu sistemde köle edilmiş insanlar topraklarından koparılmadan yaşadıkları topraklarda çalışarak hem emeğiyle hem canıyla efendilerine hizmet ederlerdi.

Bize, sınıfsız, sömürüsüz ideal bir toplumsal sistem olarak adlandırılan İslam toplumsal sistemi, içerisinde derin uzlaşmaz çelişkiler barındıran köleci bir toplumsal sistemdi.

İşte bize, sınıfsız, sömürüsüz ideal bir toplumsal sistem olarak adlandırılan İslam toplumsal sistemi, içerisinde derin uzlaşmaz çelişkiler barındıran köleci bir toplumsal sistemdi. Bize anlatıldığı gibi bu toplumsal sistem gül gülistanlık içerisinde geçmemiş tam tersi çok büyük kanlı sınıf savaşlarına sahne olmuştur. Resmi İslam anlayışında bu sınıf savaşlarından ya hiç söz edilmez ya da soylu egemen efendilerine karşı ayaklanmış toplumun yoksul kesimlerinin mücadelelerini amaçlarından saptırılarak bize başka anlatılır. Bu konuda yalan üzerine kurulmuş resmi tarih vardır. Tıpkı bugün olduğu gibi geçmişte de egemen sınıflar adaletsiz sistemlerine karşı ayaklanan toplumun yoksul kesimlerinin mücadelelerini bastırmak için her türlü iftirada bulunmuşlardır. Resmi İslam tarihinin bize "sapkın", "şeytani" olarak anlattığı birçok insanı araştırdığımda bu insanların yaşamlarının arkasında büyük bir halk isyanının olduğunu görünce şaşırdım. İslam tarihini, kendilerine karşı ayaklanmış halk kitlelerinin mücadelelerini kanlı bir şekilde bastırarak kazanan egemen sınıflar yazdıkları için, bugün bize gerçekmiş gibi gösterilen din de doğal olarak egemenlerin karakterini taşır. Doğal olarak egemen sınıfların karakterini taşıyan bu anlayış büyük halk kitlelerinin çıkarlarına terstir. Bütün tek tanrılı dinlerde olduğu gibi İslam toplumlarında da egemen sınıflarının tanrı anlayışıyla halk kitlelerinin tanrı anlayışı bir birine zıttır. Köle sahibi efendi insanları sömürmeyi, köleleştirmeyi tanrı tarafından kendisine verilmiş bir hak olduğunu savunurken ezilen köle de tanrının, insanın insana köle olmasına karşı olduğunu bütün insanların eşit ve kardeş olduğunu savunur. Uzlaşmaz çelişkiler barındıran İslam toplumlarında ilk günden itibaren egemen sınıflarla ezilen sınıfların bu farklı tanrı, din anlayışı bütün İslam toplumlarında farklı adlar altında farklı örgütlenme tarzıyla sürüp gitmiştir. Bu fikirsel akımın en önemli isyanlarından biri Karmati isyanıdır. İslam'ın kalbi Bağdat çevresinde başlayan bu isyan yüz elli yıldan fazla bir zaman sürmüştür. Bu fikirsel hareketin kurucusu bir eşek, bir inekten başka hiçbir şeyi olmayan, yoksul bir insan olan Hamdan bin Eşas'tı. Abbasi hanedanlığının feodaliteyi kutsal bir tanrı payesiyle kutsadığı dönemde, verimli Irak'ın Sevad bölgesinde büyük bir ağanın toprağında çok ağır şartlarda çalışıyordu Hamdan bin Eşas. Bu yoksul köylü bir gün kendisine akıl veren dai (Egemenle-

www.alevikultur.org

rin iktidarlarına karşı savaşan devrimci propagandacı) ile karşılaşır. Uzun yıllar bu daiyle birlikte kalıp yetkinleştikten sonra içinde bulunduğu ağır koşullara başkaldırarak İslam toplumlarının en acımasız, en yoksul en devrimci sosyal başkaldırısını başlatır. Bu isyan öylesine etkili oluyor ki İslam toplumlarına egemen olmuş soyluların toplumsal düzenlerini, dini anlayışlarını kökten sarsmaya başladı. Egemenlerin İslam anlayışına göre kutsanıp tanrısal bir paye verilen özel mülkiyeti kaldırıp yerine kamusal mülkiyet koymayı amaçlayan bu isyan farklı adlar farklı niteliklerde bütün İslam toplumlarına yayılmaya başlıyor. İslam toplumlarında ilk önemli halk isyanı olan Karmati isyanı İslam toplumlarında ilk halk iktidarı deneyimidir. Bu iktidar döneminde egemenlerin iktidarlarını meşrulaştıran şeriat yasaları kaldırılarak bütün özel mülklere el konuluyor, ayrıca Arap kavminin ayrıcalıkları ellerinden alınarak diğer kavimlerle aynı seviyeye getiriliyor. Kadınların üzerindeki baskılar kaldırılıyor, egemenlerin geleneğiyle bütünleşmiş İslam şeriatının sembolü olan onların çıkarlarını temsil eden camiler yıkılıyor. Bu yeni yaşam tarzı İslam toplumlarını derinden sarsarak bütün İslam coğrafyasına yayılmaya başlıyor. Abbasi iktidarı sarsılmaya başlıyor. Abbasi orduları üst üste yenilgilere uğratılarak Kabe işgal ediliyor. Basra, Küfe, Yemen, Afrika, Mısır ve Suriye'deki Karmati militanlarının sayısı yüz binleri geçiyor. Egemen sınıflarla yüz elli sene süren bu mücadelede kazananlar egemen sınıflar olduğu için bize anlatılan tanrı ve din anlayışı egemen sınıflarının tanrı ve din anlayışıdır. Bu sınıfların tanrı ve din anlayışından başka da İslam toplumlarında yoksul halk kitlelerinin tanrı anlayışına göre bir din anlayışı hep olagelmiş, iktidarı ellerinde bulunduran egemen sınıflar bu tanrı ve dine bakışı bize sapkınca olduğunu göstermek için her türlü yalan dolanı mübah görmüşlerdir. Bütün baskılara rağmen egemenlere karşı ayaklanmış halk hareketi çeşitli adlar altında bazen açık bazen gizli örgütlenerek sürüp gitti. Abbasi halifesi el Mustahzır'ın emri üzerine, egemenlere karşı ayaklanmış halk hareketini kötülemek için, zamanın bağnaz saray alimlerinden biri olan "Tanrıyı sevmek Mustahzır'ı sevmek"tir diyen İmam Gazali, bakın egemen Abbasi hanedanına karşı ayaklanan yoksul halk hareketine ne diyor; "Batıniye mezheplerinin özü şeriat yaygısını söndürüp kaldırmaktır... çünkü onlar Mecusilerin her şeyi mübah sayan koludur. Muharremettan olsa bile, kadınlara mübah; her mahzuru helal saydılar. Onların maksadı saltanatı, Müslümanların mallarına, ırzlarına el atmaktı. Müslümanlardan intikam almaktı. Bu sebeple Müslüman kanı döktüler, akla gelmedik belaları, başlarına musalat ettiler. (İmam Gazali Batıniliğin İçyüzü sy. 8) Abasi halifesi Mustahzır'ın isteği üzerine bu kitabı yazdığını övünerek yazan Gazali Abbasi hanedanlığına yaranmak için hanedanlığına karşı ayaklanmış yoksul halk kitlelerine, kölelere karşı bütün kinini bu kitapta kusar. Bu iftira kampanyasına katılanlardan biride El Yemeni'dir. Bakın El Yemeni neler söylüyor. "Batınilerin mevlaları, en büyük gece toplantısının kurulmasını emir eder. Akşam karanlığı basınca, kadehler elden ele dolaşır, kafalar iyice dumanlanır. Nefisler çakır keyf olunca, bu mel'un tarikatın bütün mensupları, karılarını getirirler. Her kapıdan erkeklerin yanına giderler. Çıralarla mumları söndürürler ve her biri, eline geçen karıyı tutar... Sonra önderleri Mevlana dedikleri keratada karısına yeni müride teslim olmasını söyler." Bu sözler bize hiç yabancı gelmiyor, ne zaman yoksul halk kitleleri egemen sınıflara karşı adalet, eşitlik ve özgürlük için başkaldırsa hemen bu çevreler tarafından böyle iftiralarla karalanmaya çalışılmıştır.

Bu yeni yaşam tarzı İslam toplumlarını derinden sarsarak bütün İslam coğrafyasına yayılmaya başlıyor. Abbasi orduları üst üste yenilgilere uğratılarak Kabe işgal ediliyor.

Toparlarsak İslam dininin doğuşundan öncede sonrada iki türlü tanrı ve din anlayışı vardı; egemenlerin tanrı ve din anlayışı ezilenlerin tanrı ve din anlayışı. Bu mücadelede kazananlar egemen sınıflar olduğu için şekillenip önümüze çıkarılan tanrı ve

www.arsivakurdi.org

din anlayışı ezilen halk kitlelerinin değil egemen sınıfların anlayışıdır. Yaradılışı tanrının eseri gören her insan canlılar doğduğunda mal mülkle, ayrıcalıklarla doğmadığını bilir, görür. Bütün canlılar yalnız bedenleriyle doğarlar ve yalnız bedenleriyle ayrılırlar yaşamdan. Dolayısıyla gerek insanlar arasındaki adaletsizlikler gerek insanlarla diğer canlı türleri arasındaki adaletsizlikler yaradılıştan varolan biyolojik olgular değil sonradan yaşam içerisinde edinilen yapay olgulardır. Dolayısıyla eğer hayatı tanrının yarattığına inanan bir insansanız insanlar arasındaki adaletsizliklerin tanrının eseri olmadığını, yani yaradılışta var olan biyolojik bir olgu değil insanların sonradan yaşam içerisinde edindiği kötü, çirkin bir alışkanlık olduğunu görürsünüz. Bu gün neredeyse kanıksanan bu adaletsizlik, eşitsizlik yaradılışta varolan bir olgu değil insanların sosyal yaşamı içerisinde edindikleri bir alışkanlık olduğunu yadsıyıp bunun tanrısal bir olgu olduğunu söylemeye kalkan insanlar yaradılış olayını inkar etmektedirler. Başlangıçta yaradılışın bu niteliğini alarak örgütlenen sosyal hareketler örgütlenme, siyasal mesajlarıyla dinsel bir nitelik taşısalar da az önce ifade ettiğim gibi bu hareketlerin tanrı ve din anlayışı tamamen adalet ve eşitlik üzerine kurulmuştu. İnsanların insanlarla, diğer canlı türlerinin yeryüzünde varlıklarıyla bir arada eşit yaşamalarını söyleyen bir tanrının kime zararı olabilir? Bence eğer bir

Bu ekol kurduğu açık gizli örgütlemelerle sosyal tanrı, din düşüncesini savunmuş bu yüzdende egemenlerin bütün şimşeklerini üzerine toplayarak acımasız baskılara, iftiralara uğramıştır.

tanrıya ihtiyaç duyuluyorsa bu tanrı bir avuç zorbanın, sömürücünün çıkarlarının bekçisi değil yeryüzünde yaşayan bütün canlıların yaşam hakkına saygılı olan bir tanrı olmalıdır. İslam dininde bu ekolün temsilciliğini İsmailiye mezhebi yapmıştır. Zaman içerisinde kendi içinde yüzlerce kola ayrılmış bu mezhep uzun yıllar Mısır, Yemen, Suriye, İran'ın bir kısmını, Afrika'da bir çok devleti yönetmiştir. Bu mezhebin en önemli kolları şunlardır. Haşşaşiler, Fatimiler, Kalenderiler, Haydariler, Hurifiler, Nusayrililer, Aleviler... Bu ekol kurduğu açık gizli örgütlemelerle sosyal tanrı, din düşüncesini savunmuş bu yüzdende egemenlerin bütün şimşeklerini üzerine toplayarak acımasız baskılara, iftiralara uğramıştır. Bu konuda resmi din tarafından bize öğretilen bütün gerçekler yalan ve düzmecedir. Dini sembolleri temel alarak dinsel bir örgütlenme halinde örgütlenmelerine rağmen bu hareketler sosyal bir karakter taşıdıkları için gerek İslam'dan önce gerek İslam'dan sonra solun bu topraklarda ki kökleridir. İyi bir araştırma yapılırsa solun bu topraklardaki köklerinin sağdan daha derin ve güçlü olduğu görünür.

Bugün İslam toplumunun sınıfsız, sömürüsüz bir toplum olduğunu, dolayısıyla ondan yekpare bir bütün gibi söz eden, iddia eden insanlar eğer dillerinin altında Reşat altın yoksa gözlerini açıp yaşadıkları toplumlara bakarlarsa gerçeği bütün çıplaklığıyla görürler. Bu konuda fazla bir şey söylemeye gerek yok; çünkü bu toplumlardaki acımasız sömürü, sınıflar arasındaki uçurum apaçık insanlığın gözleri önünde. Halkı açlık, sefalet içerisinde sürünürken yeryüzünün ilk yüz zenginin yarısı bu toplumlarda yaşamaktadır. İslam toplumlarını yekpare bir bütün gibi gösterenler bu toplumların iktidarlarını ellerinde tutan egemen sınıflarıdır. Halktan içe kapanmayı savunan bu sınıflar da uluslararası kapitalist sınıflarla ayrılmaz bir sütun halindedirler. İslam toplumlarındaki halk içe kapanmayı değil , dünya halklarıyla bütünleşmek zorundadır. Çünkü kendi kapitalistlerini ancak bu şekilde alt etmeyi başarırlar. Bugün dini kendi sınıfsal ve ulusal çıkarlarına göre dizayn etmiş bu güçler halkının dünya halklarıyla ilişkisini koparmak için elinden gelini yapmaktadır. İslam toplumlarının mutluluğu daha çok egemenlerin saltanatını mutlaklaştıran resmi din anlayışına sarılmaktan geçmez, tamamen egemenlerin iktidarlarını korumak için yaratılmış bütün ritüelleri terk etmekten geçer. İslam toplumlarının mutluluğu kendi çağdışı sömürücü iktidarlarını alaşağı etmekten geçer.

www.arsivakurdi.org

Çıkmazlar, çelişkiler ve sistem

✍ Ali Kendav

83 yılı cumhuriyet formatında olmak üzere 86 yıllık devlet tarihi boyunca uygulanan yanlış politikalar sonucu gelinen nokta her yönüyle bir çıkmazlar yumağını ifade ediyor. -Söz konusu tarih incelendiğinde ulaşılan sonucun pek de şaşırtıcı olmadığı görülür.-

Kürt sorunuyla malul yapısına ilaveten NATO, Dünya Bankası, IMF gibi emperyal odaklara bağımlılık, yanlış politik tercihlerde ısrar, içinde bulunulan çıkmazları daha da derinleştiriyor. Gelir dağılımındaki korkunç adaletsizlik[1], bölgeler ve iller arası derin sosyo-ekonomik gelişmişlik farkları, yoksulluk sınırının altında yaşayan onbeş milyon insan, yüksek enflasyon ve işsizlik oranları; savaş, göç vb. bu çıkmazların somutlaşan ifadeleri.

Biz bu makalemizde ağırlıklı olarak devlet verileriyle[2] bu çıkmazları ve ifade ettikleri çelişkileri somut olarak, kısaca göstermeye çalışacağız.

Konuya girmeden önce üniversite yıllarında okuduğumuz Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya´nın Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku (5. Basım, sy. 8) adlı eserinden şu cümleyi aktarmakta yarar görüyorum: "Azgelişmiş bir ülke, bir çeşit sömürgedir ya da şekil değiştirmiş sömürgeciliğin baskısı altındadır."

- **Temel Veriler:**

1927, 1965, 1985, 1990 ve 2000 yıllarında yapılan nüfus sayımlarına göre Türkiye´nin nüfusu, kent-köy nüfus oranları şöyledir:

Yıllar	Nüfus	Kent Nüf./Or	Köy Nüf./Or
1927	13.648.270	3.305.879/24.22	10.342.391/75.78
1965	31.391.421	10.805.817/34.42	20.585.604/65.58
1985	50.664.458	26.865.757/53.03	23.798.701/46.97
1990	56.473.035	33.326.351/59.01	23.146.684/40.99
2000	67.803.927	44.006.274/64.90	23.797.653/35.10[3]

www.arsivakurdi.org

2004, 2005 ve 2006 yıllarına ait bazı temel ekonomik göstergeler:

	2004	2005	2006/Tahmin
GSMH(Milyar YTL)	428,932	486,401	539,870
GSMH($)	299,5	360,9	374,1
• Kişi Başına GSMH	4,172	5,008	
Büyüme	9,9	7,6	
İşsizlik	10,3	10,3	

Konsolide Bütçe

Harcamalar (milyon YTL)	140,200	144,562	174,322
• Faiz	56,488	45,680	46,260
• Faiz/GSMH	13,2	9,5	8,6
• Faiz/Bütçe Giderleri	40,3	31,6	26,5
• Faiz/Bütçe Geliri	51,4	33,9	28,9
• Faiz/Vergi	62,7	42,7	35
• Faiz Hariç Harcamalar	83,712	98,883	128,062
Gelirler(Milyon YTL)	109,887	134,819	160,326
• Vergi	90,093	106,932	132,199
Fiyatlar			
TEFE-Yıllık	13,8	2,7	
TÜFE-Yıllık	9,3	7,7	
Toplam Kamu Borç Stoku (Milyar USD)	262,5	266,0	

2005 yılı bütçesinde personel harcamaları 37.3, Sosyal Güvenlik Kurumları harcamaları 23.3, yatırım harcamaları 10.2, sağlık harcamaları 7.3, eğitim 18.7 milyar YTL dir. 2007 yılı bütçesinden faiz giderleri için öngörülen rakamın 52.9 milyar YTL olduğunu da ekleyelim.[4]

Savunma harcamalarına yılda yaklaşık 10 milyar dolar kaynak ayrılan (resmi rakamlara göre silah alımlarına yılda 3-4 milyar dolar ayrılmaktadır) Türkiye´de savunma ve silahlanma için yapılan harcamaları net olarak belirlemek zordur. Bütçe dışı harcamalar ve TSK üzerinde yasama, yürütme ve yargı bağlamında hiçbir organın denetimi ve yetkisi olmadığı iddiaları bu belirlememizi teyit edici niteliktedir.[5]

Yukarıda aktardığımız özet veriler, bazı kronik sorunların ulaştıkları boyutları göstermesinin yanı sıra diğer bazı sorunlara da işaret etmektedir. Yazının makale kapsamını aşmaması kaygısıyla biz bunlardan sadece vergi sistemine kısaca değinmekle yetineceğiz.

Yukarıdaki verilerde de görüldüğü üzere bütçe gelirlerinin ana kalemini vergi gelirleri oluşturuyor. Faiz harcamalarının vergi gelirlerine oranı ise yüzde 62,7 (2004), 42,7 (2005) dir. Vergi gelirlerinin ana kalemlerini ise vasıtalı ve vasıtasız vergiler oluştururken servet vergilerinin payı olması gerekenin aksine yok denecek kadar azdır. Örneğin, 2004 yılında vergi gelirlerinin 75,766(Trilyon TL)si vasıtalı, 30,749(Trilyon TL)si vasıtasız vergilerden oluşurken servet vergileri yalnızca 3,030(Trilyon TL)dir. Diğer taraftan örneğin, ücretli çalışanların vergileri direk kaynağından kesilmekte ve özellikle milyonlarca asgari ücretliden yüzde 70´e varan vergi ve pirim kesintileri yapılmaktadır.[6] Son derece adaletsiz olan bu vergi sistemi ´yoksuldan çok zenginden az alan´ ve ´yoksuldan toplayıp rantiyeye aktaran´ bir vergi sistemidir.

Özetle, esaslarını IMF´in belirlediği[7] bütçe ve mali politikalar sermayeye hizmet etmekte, halkı daha da yoksullaştırmaktadır.

Bölgeler ve İller Arası Gelişmişlik Farkları

DPT verilerine göre Coğrafi Bölgeler İtibariyle Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması şöyledir:

Bölgeler	Gelişmişlik Sıralaması
Marmara Bölgesi	1
Ege Bölgesi	2
İç Anadolu Bölgesi	3
Akdeniz Bölgesi	4
Karadeniz Bölgesi	5
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6
Doğu Anadolu Bölgesi	7*

www.arsivakurdi.org

1.Derece Gel.İller	2.Derece Gel.İller	3.Derece Gel.İller	4.Derece Gel.İller	5.Derece Gel.İller
İstanbul	Eskişehir	Konya	Osmaniye	Bayburt
Ankara	Tekirdağ	Karabük	K.Maraş	Kars
İzmir	Adana	Isparta	Niğde	Ş. Urfa
Kocaeli	Yalova	Hatay	Giresun	Iğdır
Bursa	Antalya	Uşak	Kastamonu	Batman
	Kırklareli	Burdur	Tunceli	G.hane
	Denizli	Samsun	Sivas	Mardin
	Muğla	Kırıkkale	Kilis	Siirt
	Bolu	Nevşehir	Bartın	Ardahan
	Balıkesir	Karaman	Aksaray	Van
	Edirne	Elazığ	Sinop	Bingöl
	Mersin	Rize	Erzincan	Hakkari
	Bilecik	Trabzon	Çankırı	Şırnak
	Kayseri	Amasya	Erzurum	Bitlis
	G.Antep	Kütahya	Tokat	Ağrı
	Zonguldak	Malatya	Ordu	Muş
	Aydın	Kırşehir	Diyarbakır	
	Sakarya	Artvin	Yozgat	
	Ç.kale	Afyon	Adıyaman	
	Manisa	Düzce		
		Çorum		

İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması[9] nda Gelişmişlik Endeksine Göre Kademeli İl Grupları:

1.derecede gelişmiş beş ilin nüfusu 20.728.686 iken şehirleşme oranı %85,45, okur-yazar nüfus oranı %92,86, bebek ölüm oranı 39,20, onbin kişiye düşen doktor sayısı 22, GSYİH daki payı %45,955, toplam istihdam içinde sanayi sektörünün payı 25,46, toplam banka mevduatı içindeki payı 75,853, toplam krediler içindeki payı 75,55 dir.

4. derecede gelişmiş 19 ilin bazı göstergeleri ise söyledir:

- Toplam nüfus içindeki payı %15,3.
- Şehirleşme oranı % 52,92.
- Nüfus artış hızı ‰9,32 ile genel ortalama(‰18,29)nın altında, doğurganlık oranı genel ortalama(2,53)nın üstünde 2,88.-GÖÇ OLGUSU-
- Okur- yazar nüfus oranı %82.
- Onbin kişiye düşen hekim sayısı 7.
- Bebek ölüm oranı ‰44,79.
- Tarımsal verimlilik düşük.
- Orta ve büyük ölçekli üretim yapan imalat sanayi tesislerinin oranı %4.
- Toplam banka mevduatı içindeki payı %3.
- Toplam krediler içindeki payı %6,6.
- GSYİH'dan aldığı pay/TR %8,7.

Tamamı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi´nde yer alan 5. derecede gelişmiş 16 ilin bazı göstergeleri:

- Toplam nüfus içindeki payı %10,1.
- Şehirleşme oranı %52,76.
- Nüfus artış hızı ‰21,4 ile genel ortalama (‰18,29)nın üstünde, doğurganlık oranı genel ortalama (2,53)nın yaklaşık iki katı; 4,76-GÖÇ OLGUSU-
- Okur yazar nüfus oranı %71,12.
- Onbin kişiye düşen hekim sayısı 4.
- Bebek ölüm oranı ‰53,44.
- Tarımsal verimlilik düşük.
- Orta ve büyük ölçekli üretim yapan imalat sanayi tesislerinin sayısı, büyük bir kısmı kamu sektörüne ait olmak üzere sadece 94.
- Toplam banka mevduatı içindeki payı %0,778.
- Toplam krediler içindeki payı %1,2.
- GSYİH'dan aldığı pay/TR %3,89.

www.arsivkurdi.org

Karşılaştırma için bazı Avrupa ülkelerinden de şu verileri aktaralım:

	GSMH	Kişi. Ba. Mi. Gelir $	Enfl.	İşsizlik	Be. Öl. Oranı‰
Almanya	2,3o2 Trilyon dolar	28,700	2	9,9	4,71
Belçika	259,2 Milyar dolar	25,300	2,2	8,4	4,7
Danimarka	136,2 Milyar dolar	25,500	2,9	5,3	5,04
Fransa	1,448 Trilyon dolar	24,400	1,7	9,7	4,46
İngiltere	1,36 Trilyon dolar	22,800	2,4	5,5	5,54
İspanya	720,8 Milyar dolar	18,000	3,4	14	5
Yunanistan [10]	181,9 Milyar dolar	17,200	3,1	11,3	6,38

Yukarıda aktarılan temel sosyo-ekonomik veriler incelendiğinde Kürt illeri aleyhine korkunç bir gelişmişlik farkının olduğu açıkça görülür. Üstelik bu veriler devletin resmi verileri. Gerçekte ise durum daha da vahimdir. -Yukarıda aktardığımız ve aşağıda aktaracağımız veriler aynı zamanda Kürt sorununun sosyo-ekonomik boyutlarının da göstergesidir.-

Örneğin, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik Sıralaması (2003)nda 75. sırada yer alan Van´da, Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre işsizlik oranı yüzde 50-55 arasında gösterilirken Van Sanayi ve Ticaret Odası (VATSO)na göre bu rakam yüzde 65-70 arasındadır. 887 bin nüfuslu Van´da 558,587 kişinin yeşil kartı var.[11]

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanvekili Mehmet Kocakop "Diyarbakır´da 15 yıl savaş ortamı vardı. Bu süreçte Diyarbakır´daki nüfusun üçte ikisi şehir dışına göç etti. Köyden göçler başladı. Göç nedeniyle şehre gelen köylüler ise hem vasıfsız hem de eğitimsizdi. Altyapısız olan şehrimiz bu göçü kaldıramadı. Şu anda Diyarbakır ve bölgede işsizlik Türkiye ortalamasının üstünde. Bizim kendi tespitlerimize göre işsizlik oranı yüzde 60-65 arasında"[12] diyerek savaş, göç, sağlıksız kentleşme ve işsizlik gibi yaşamsal sorunlara vurgu yapıyor. Ayrıca, Sarmaşık Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ve Yerel Gündem 21´in yaptığı araştırmaya göre "Amed´deki 15 bin 585 nüfuslu iki mahalle, 2 bin 421 hanede çıkarılan yoksulluk haritası, kentte resmi rakamları aşan bir yoksulluğun yaşandığını ortaya koydu. Ortalama 6,4 kişilik hanelere giren aylık gelir 273 YTL. Çoğunluk herhangi bir sosyal güvenceden yoksun."[13]

Diğer yandan dört kişilik bir aile için açlık sınırı 2004 yılında 182 YTL, 2005 yılında 191-YTL, yoksulluk sınırı ise 2004 yılında 429 YTL, 2005 yılında ise 464 YTL olarak açıklandı.[14] TÜIK´a göre 2004 yılında 9 milyon 967 bin kişi (genel nüfusa oranı kentlerde %8.34, kırsal kesimde % 23,48), 2005 yılında ise 14 milyon 681 kişi mutlak yoksulluk sınırında yaşıyor.[15]

DİE´sü verilerine göre, sadece 1990 ve 2000 yılları arasında Tunceli İli´nin nüfusu il genelinde %35,58, il kırsalında ise %74,97 azaldı.

www.sosyalistmezopotamya.org

Bu korkunç gerçek de gösteriyor ki yukarıda çeşitli vesilelerle değindiğimiz göç olgusu sadece sosyo-ekonomik gerekçelerle açıklanamaz. Bu nokta sorunun siyasi boyutuna işaret etmesi bakımından ayrıca önemlidir.

Son derece zengin insan ve doğa kaynaklarına sahip olmasına rağmen yaşanan bu gerçekler çok yaman bir çelişkiyi ifade ediyor. Çelişkinin çözümlenmesinde birbirleriyle bağlantılı iki ana tespitin ortaya çıktığı görülür:

1- Ülke kaynakları ülke ve ülke halkının hizmetlerine sunulmuyor.

2- Ülke kaynakları dışarı transfer ediliyor.

Her iki tespitin ifade ettiği kavram ´sömürge´ kavramıdır. –Yukarıda Prof. T. Z. Tunaya´dan aktarığımız cümleyi hatırlayınız-

Kürt ulusal sorunu çözülmeden, ülke kaynaklarını ülke, ülke halkı ve insanlığın hizmetlerine sunacak bir sistem olmadan bu çıkmazları aşmak mümkün değildir.

Dipnotlar

1- "Türkiye´nin en zengin 650 bin kişisinin geliri 30 milyon kişinin gelirleri toplamından daha fazla. İki grup arasında 236 katlık bir gelir uçurumu var." IMF Politikalarının Çeşitli Ülkelerdeki Sonuçları, Enerji Yapı Yol Sendikası, www.eyysen.org.tr

2- Devlet verilerinin sıhhati ayrı bir tartışma konusu. - Örne_in, enflasyon, işsizlik verilerinin düşük çıkarılması; gelir da_ılımı, ücretli çalışan sayısı, sendikalı ve toplu sözleşme kapsamına giren işçilerin sayısı vb. konulardaki çelişkili veriler için bak.: www.Sendika.Org,15.12.2006, Ergün İşler, www.evrensel.net, 27.12.2006. – Bu konuya makalemizin ilerleyen bölümlerinde de_inilecektir. -

3- www.belgenet.com/arsiv/nüfus.html

4- DPT, www. Muhasebat.gov.tr/ekogosterge, www.milliyet.com.tr/2006/12/22/yazar/uras, www.memurlar.net/haber, 2007 yılı Bütçe Büyüklükleri.

5- Bak.:www.radikal.com.tr, Radikal Gazetesi 03.10.2006., www.bthaber.com.tr/haber, 29.12.2006., www.savaskarsitlari.org./arsiv.asp

6- DPT, www.hurriyet.com.tr,27.12.2006.

7- "Türkiye´de, artık, ekonominin geleceğini planlayabilen, hatta bugününü belirleyebilen siyasi iktidarlardan söz etmek mümkün değildir. 200 Kasım-Aralık krizinin mimarı da sosyo-ekonomik alanlarda bağımsız karar alma yeteneğini tamamen yitirmiş olan TC hükümeti ve para politikası uygulama olanağı elinden alınmış olan TCMB değil, IMF´dir."Finansal Kriz IMF´nin Eseridir, Korkut Boratav.

8- DPT, 2003/a.

9- http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/gosterge/2003-05

10- www.ntvmsnbc.com/news, 24.12.2006

11- www.evrensel,net,17.10.2004, www.yuksekovahaber.com,20 Ekim 2006 .

12- www.evrensel net, 17.10.2004.

13- www.yeniozgurpolitika.org, 2712.2006.

14- Hükümet, işveren ve Türk-İş temsilcilerinden oluşan Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren 16 yaşından büyükler için asgari ücreti brüt 562,50-YTL, net 403,03-YTL olarak belirledi. 1 Ocak 2007 den itibaren geçerli olmak üzere belirlenen bu rakam 2005 yılının yoksulluk sınırının altında olduğu gibi 2007 yılının açlık sınırının altında kalması kuvvetle muhtemel. Ayrıca, Türkiye´de brüt 310,92 Euro karşılığı olarak belirlenen asgari ücret, Avrupa İşverenler Federasyonu´nun verilerine göre Lüksemburg´da 1,503-Euro, İngiltere´de 1,269-Euro, Fransa´da 1,218-Euro, Yunanistan´da 668 Euro, Portekiz´de 437-Euro´dur. www.haber3.com, 27.12.2006. DİSK Ankara Bölge Temsilcisi Tayfun Görgün´nün ´Komisyon´da yer alan Türk-İş´i figüran rolü oynamak´la suçlaması önemli bir soruna işaret etmesi bakımından ayrıca kayda değer. Bak.:www.hurriyet.com.tr./ekonomi, 13.12.2006.

15- Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği web sitesi, 15.12.2006., www.evrensel.net, 28.12.2006.

www.arsivekurdi.org

Yarın hepimiz için geç olabilir!

✍ S. Çiftyürek

Komünistler, devrimci değişim mücadelesinde, görev icat etmek yerine, bilinen deyimle somut şartların somut tahlilinden hareketle görev ve sorumluluklarını belirlerler. Bu perspektifle görev ve hedeflerimiz; içerisinde bulunduğumuz siyasal iklimin ihtiyaçlarına yanıtlarını içerebildiği oranda değişimde etkili olabilir. Genel olarak dünyamız, bölgemiz ve özelde Kürdistan'da; siyasal, kültürel, ekonomik koşulların tahlili üzerinden yürümek siyasetin özel olarak da devrimci siyasetin kuralıdır. MESOP'un tartışmaya sunduğu "Politik Bildirge Taslağı" genel çizgileriyle bunları içeriyor. Yazıda yeri geldikçe "Politik Bildirge"ye atıfta bulunacağız. Bu yazının asıl konusu; mevcut siyasal iklimde Kürdistan Komünist Hareketi'nin durumu, sorunları ve geleceğidir! Bu ana eksen üzerinde, Kürdistan'da komünist, komünizan damarın (parti, hareket, eğilim, bireyin) yanı sıra Türkiye Devrimci Hareketi'nin de Kürdistan'a dönük seksiyon temsilcilik ya da genel geçer örgütlenme perspektiflerini ele alacağız. Önce Kürdistan'da komünist damar ya da örgütlenme adına neler, kimler var? Özetleyelim.

1- Kürdistan'ın Güney ve Kuzey parçasında Kürdistan Komünist Partisi (KKP) var; dahası Kuzey parçasında son 3 yıldır "Girişim-Hareket-Parti" perspektifiyle açık meşru zeminde yola çıkan; "Girişim Evresi"nde iç ve dış kamuoyuna yayınladığı "MESOP Sorunlama Belgesi"yle Marksizm'in ana zemininde ideolojik-teorik yeniden üretimini hedefleyen ve ürettiği "Politik Bildirge" taslağıyla "Girişim Evresi"nden "Hareket Evresi"ne adım atan bir komünist hareket var!

2- Dünya'da ve Kürdistan'da sosyalizm ya da toplumsal kurtuluş mücadelesi dolayısıyla komünist hareket ağır ve çaplı sorunlarla yüzyüzedir. Bu koşullarda Kürdistan'da bir komünist parti kurmak yerine, öncelikle komünistlerin tüm ulusal demokratik güçlerlerle birlikte içerisinde etkin yer alacakları ulusal "Kongre Partisi" türünden bir yapılanmada ısrar eden Fuat Önen ve yoldaşları bulunuyor!

Farklı gerekçelerle, komünistlerin ayrı örgütlenmesine karşı çıkan sosyalistler de var! "Sosyalizmi ancak, gelişmiş kapitalist ülkeler kurabilir. Şu an Kürdistan'da sosyalizmin koşulları yok" diyen bu damar, Avrupa merkezli siyasetin derin etkisi altındadır.

3- Proleter Devrimci KÖZ Dergisi'nde "Kürdistanlı Komünistler" imzasıyla yazı yazan ve "Kürdistan'da parçacı değil, bütünü esas alan komünist devrimci bir partiye ihtiyaç vardır" diyen dostlarımız bulunuyor. Böyle bir partiyi yaratmak "Kürdistanlı komünistlerin boynunun borcudur.

www.arsivekurdi.org

Türkiye komünistlerinin görevi de böyle bir partiyi inşa etmeleri için Kürdistanlı komünistlere gerekli desteği vermektir." diyen KÖZ'cü yoldaşlarımız da var!

4- "Ji bo damizrandina Partiya Marksist Leninist Kürdistane" hedefiyle "Tevgere Komünist" imzasını taşıyan bir metinle kendini ifade eden dostlarımız bulunuyor.

5- Ek olarak, herhangi bir yapı ile ilişkisi olmayan bağımsız duran ve komünist iddiayı taşıyan bireyler bulunuyor.

Bunlar üzerinde duracağız fakat öncelikle Kuzey Kürdistan devrimci, ulusal demokratik hareketin yakın tarihi üzerine belirli saptamalarda bulunmamız gerekiyor.

Diğer parçalardan farklı olarak Kuzey'de, 1980 öncesinde KUK hariç tutulursa (ki KUK bile süreçte kendi içerisinde KUK Sosyalist Eğilim'i üretti) tüm parti ve örgütler, ideolojik olarak Marksist-Leninist kimisi de ek olarak Maoist iddia taşıyordu. Yine hemen hemen tüm yapılar "önce ulusal kurtuluş" dese de perspektif olarak sosyalizmi savunuyorlardı.Kısacası uluslararası rüzgarın etkisiyle sorunlu, yüzeysel de olsa Kürt siyasetine Marksizm ve sosyalizm savunusu hakimdi.

Sorunlardan biri şudur:diğer parçalarda, zayıf sosyalist damara karşın milliyetçi, muhafazakar perspektifli ulusal demokratik damar siyasette etkin iken; Kuzey'de zayıf milliyetçi-muhafazakar ulusal demokratik damara karşın; sol-milliyetçi, sosyalist, komünist damarın siyasette etkin olması nasıl izah edilir? Tesadüf mü? Yoksa geçmişinden utanç duyan kimi eski sosya-

İran'da bile devrimci, komünist siyasetin kitlesel dayanak bulması, Türkiye'den ileriydi ve Kürt, Azeri gibi ezilen ulus ve azınlık saflarında da ciddi bir damara ulaşmıştı

list kadroların ulu orta söyledikleri "Kuzey'deki devrimci kadroların tarihi hatası"mıydı? Hayır! Kuzey'de sol-milliyetçi, sosyalist, komünist siyasetin etkin olması ne tesadüf ne de kadroların işlediği "tarihi bir hata" ya da yanılgı değildi.

Birincisi; Dünya komünist ve işçi hareketinin, Asya, Afrika ulusal kurtuluş mücadelesinin (özellikle Vietnam'ın) estirdiği sol, sosyalist rüzgar Kuzey üzerinde sürükleyici bir etkide bulundu. Fakat bu etkiye sadece Kuzey değil diğer parçalar da açıktı. Nitekim, YNK bileşeni milliyetçi demokrat, sosyalist hatta zayıfta olsa muhafazakar dinamiklerin bir koalisyonu içermesine karşın sol renginin belirgin olması bu uluslararası etkiden geliyordu. Kuzey'deki devrimci siyasetin belirleyici gücünün Marksizm, sosyalizm savunusunda, uluslararası rüzgarın rolü var ama bu tek başına izah etmeye yetmez. Zira belirttiğimiz gibi aynı rol diğer parçalar içinde geçerliydi.

İkincisi; Kuzey'de sol, sosyalist dinamiğin ağırlıklı olmasında Türkiye Komünist Hareketi'yle ilişkiler, özellikle TİP'te ilk kapsamlı ortak yürüyüşün rolü elbette olmuştur. Ama diğer parçalarda da ezen ulus komünist hareketiyle benzer ilişki ve etkileşim olmuştu. Hatta komünist hareket Irak'ta, Türkiye'ye oranla daha fazla kitlesel zemin bulmuştu. Dahası Irak Komünist Partisi'nin Kürt sorununda verdiği tarihi özelleştirinin ardından, kurduğu Kürdistan Özerk Örgütü, bir süre sonra Kürdistan Komünist Partisi (KKP)ne dönüşen örgütlülükle Kürdistan'da KDP ve YNK'dan sonra üçüncü siyasal güç konumundaydı. İran'da bile devrimci, komünist siyasetin kitlesel dayanak bulması, Türkiye'den ileriydi ve Kürt, Azeri gibi ezilen ulus ve azınlık saflarında da ciddi bir damara ulaşmıştı. Yani ezen ulus komünist hareketiyle ilişkiler ve etkileşiminde rolü var, ama yine esas neden değildi.

Üçüncüsü; Kuzey'de 1980 öncesinde sol-milliyetçi, sosyalist, komünist damarın diğer parçalara oranla s[illegible]sette belirleyici denilecek düzeyde hakim olmasında, esas belirleyici rol oynayan nedenlerden biri, kapitalizmin Doğu ve Güney parçasına oranla daha fazla gelişmiş olmasıydı. Kapitalist gelişmeyle paralel olarak aşiretçi, feodal yapının çözülmesi, toplumda modern dokunun belli başlı çizgilerinin gelişmesi, özellikle kadın ve gençliğin artan oranda ücretli emeğin bileşeni haline gelmesi; ayrıca gerek kapitalist gelişmenin bir ekmek kapısı ardından sürüklediği Kürt işçi-emekçi nüfusunun Türkiye metrepollerine yönelmesi, gerekse Osmanlı'nın son yıllarından günümüze değin Türk rejiminin bilinçli, amaçlı bir entegrasyon, asimilasyon politikası olarak Kürt halkına dayattığı zoraki göç sonucu Kürt/Kürdistan'lı nüfusun yarısı gibi bir oranın Türkiye kentlerine yerleşmesi benzeri gelişmelerin rolü büyüktür.Öyleki bu gelişmeler Ku-

www.alternatifkurtuluş.org

zey'deki ulusal kurtuluş hareketinin hem sol emekçi niteliğini hem de en küçük örgütün bile bölgesel-aşiretsel değil, ülkesel düzlemde dayanak bulmasına imkan sağlamıştı.

Dördüncüsü; Kuzey parçasında üçüncü şıkkın da etkisiyle Güney'deki gibi başından beri işgalci rejime karşı ulusal çizgide direnen, bunu bir nevi aşiretinin ve ailesinin onuru haline getiren Berzan aşireti ve Barzani ailesi benzeri bir damarın olmamasının d.. rolü büyük olmuştur. Kuzey'de Bedirhanlar başta olmak üzere belli başlı aileler, etkili şeyhler ve aileleri ulusal mücadelede kararlı ve önemlisi süregen bir yürüyüş geliştirmediler. Bir ayakları hep Osmanlı ve ardından TC rejiminin içinde oldu. Daha kapsayıcı olarak Kuzey'de önce Kürt feodal beyleri, Mirler olarak egemen sınıflar; ulusal kavgada işgalci rejimle hiçbir zaman köprüleri nihai olarak yıkan bir yürüyüşe kalkmadılar. Sonra kapitalizmle birlikte oluşan Kürt burjuvazisi ise zaten istisnalar hariç sınıf olarak ulusal kavganın dışında kaldı hep. Kuzey'de 1980 öncesi siyasette sol-milliyetçi, sosyalist damarın belirleyici olmasında bunun da rolü vardır.

Beşincisi; Osmanlı'nın, ardından da TC rejiminin Batı Avrupa ile ilişkilerinin de Kuzey'deki siyaset damarı üzerinde etkileri olmuştur. Jön Türk hareketinden beri Türk (ve de Kürt) aydın ve siyaset damarının Fransa başta olmak üzere Batı'daki aydınlanma ve burjuva devrimlerinin, günümüzde ise AB sürecinin etkisinde olmalarının rolü olmuştur. Batı'nın etkisi Avrupa Merkezci tarih ve uygarlık bilincinin taşıyıcısı olan bir aydın ve siyaset damarının oluşması gibi bir olumsuzluğu da günümüze kadar barındırır. Bu ayrı bir konudur.

Dün Kuzey Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin sol-milliyetçi, sosyalist, komünist kimlikli şekillenmesinde rol oynayan tarihsel ve nesnel koşullar bugün de var.

Altıncısı; 1960'lar da TİP'te gerçekleşen ortak kalkışma ve yürüyüş olarak Kürt ve Türk aydın ile siyaset damarının sosyalist bir işçi-emekçi partisinde buluşması; TİP'in ünlü "Doğu Mitingleri" vb. bunların da Kürt siyasetinin sol-milliyetçi,sosyalist kimliğinin şekillenmesinde önemli etkileri oldu.

Bunların bütününde, Kuzey Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi diğer parçalara oranla hem uluslararası komünist, devrimci hareketin hem de ezen ulus devrimci hareketinin etkilerine daha fazla açık olmuştur. Dün Kuzey Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin sol-milliyetçi, sosyalist, komünist kimlikli şekillenmesinde rol oynayan tarihsel ve nesnel koşullar bugün de var. Dünyada sosyalizm kavgasının yeniden güçlenmesi (ki ilk verileri şimdiden açığa çıktı) durumunda; Kuzey'de siyasetin solu olarak komünist ve devrimci hareket ulusal demokratik hareketin bütünü içerisinde etkin ve sürükleyici bir güç haline gelebilir. Bunun tarihsel ve somut koşulları bugün de var.

1980 öncesinde Kuzey'deki devrimci ulusal hareketi oluşturan parti ve örgütlerin hemen hepsinin Marksist-Leninist iddiada olması; sınıflı bir toplumda ve önemlisi ulusal sorunu çözümlenmemiş bir ülkede gerçeğin fotoğrafını yansıtmaktan uzaktı.Marksist-Leninist söyleme sahip yapıların çoğunluğu komünist bir örgüt niteliğini taşımıyorlardı. Daha çok sol, devrimci, demokrat bir yapıdaydılar. Bu niteliğin etkisiyle uluslararası siyasal iklimin geçici de olsa sosyalizm aleyhine değişmesine paralel, Kuzey Kürdistan'da parti ve hareketlerin hızla Marksizm ve sosyalizmden kopmaları, örgütsel niteliklerini sergilemeye yetiyordu. Kısacası, dün hemen hemen tüm parti ve örgütlerin ML iddia'a olması nasılki fotoğrafı tam olarak yansıtmıyorduysa bugün de liberal, milliyetçi, ABD'ci, AB'ci yarışı yine geçicidir ve siyasetin sağlam zeminlerde gelişmediğinin kanıtıdır. Dün de bugün de çözülmemiş ulusal sorun ve kapitalist sınıflı toplum gerçeğinden hareketle olması gereken; siyasetin komünist, devrimci, demokrat, milliyetçi, muhafazakar ve yurtsever siyasal islam gibi belli başlı siyasal dinamikler olarak partileşmesidir. Biz bu temel ayrışma da ısrarlı davanacağız.

Bütün bunlardan bizlerin çıkardığı sonuç; Kürdistan Komünist Hareketi ideolojik, teorik ve örgütsel olarak önce kendisi olmalı. Kendi ülkesinin, bölgesinin, halkının/halklarının siyasal, kültürel, ekonomik prizmalarından süzülmüş bir politik programa ulaşmalıdır. Sonra uluslararası ve de ezen ulus komünist hareketiyle hem etkilenme hem de etkilemeyi bütünlüklü ele almalıdır.

1- MESOP adı altında başlatılan çalışma, politik ve ör-

www.arsivakurd.org

gütsel alanda, Kürdistan'da siyasetin komünist solu olarak Komünist Partiyi örme iddiasını taşıyor. Ancak MESOP iradesi, öncelikle sağlam bir teorik, ideolojik arka plan üretilmeden, politik ve örgütsel alanda somut yönelişlere girmeyi doğru bulmadı. Daha ilk adımda; "Bu coğrafyada bir kez daha yeniden dağıtmak/çürütmek üzere toparlamayı hedeflemiyor"uz; "işçi emekçi halkta ve kadrolarda; siyasal, toplumsal, kültürel yaşamda az çok karşılığı yani kazanımları olmayan yeni yorgunluklara, enerji boşalımına neden olacak bir yürüyüşe kalkmak istemiyor"uz diyerek, "Girişim" evresinde tüm enerjisiyle teorik-ideolojik yeniden üretime odaklandı. Yayınlanan "MESOP Sorunlama Belgesi"nin üzerinden 3 yıla yakın sürdürülen ideolojik-teorik yeniden üretim ve tatışmanın ardından yeni bir Politik Bildirge'ye ulaşıldı. Yani üç yıl gibi uzun bir zaman dilimi içerisinde ideolojik-teorik alanda üretilen zengin "ben"imiz üzerinde "bizim" olanı şekillendirecek düzeye ulaştı. Tartışmaya açılan Politik Bildirge taslağı bu düzeyin somut ürünüdür. Taslağa ilişkin, gerek MESOP yapısının gerekse ülke, bölge ve dünyadaki dost/yoldaş çevre ve yapıların görüş, öneri ve eleştirileri alınarak MESOP işleyişi gereği genel toplantısında Politik Bildirgeye son şekli verilecektir.

Kürdistan Komünistlerinin, 21. yüzyılın başında ülke-bölge-dünyamıza ilişkin bakışını, stratejik yönelimlerini ve politik-örgütsel duruşunu ana çizgileriyle içeren Politik Bildirge ile birlikte artık yeni bir sürece girilecektir. Kürdistan komünistleri açısından yeni süreç; "Hareket Evresi"ne sıçrama olarak politik ve örgütsel görevlere odaklanmadır.Daha somutta:

Artık elma, armut, incir, karpuz vb. tüm zerzavatları bir sepette toparlama misali komünist, liberal, ulusalcı, muhafazakar siyasal dinamikleri tek partide toparlamayı hedefleyen yönelişler karşısında ufku açık durabiliriz.

Artık, küçüğü yeniden ve kalıcı olarak büyütmeye enerji akıtabiliriz.

Artık politik ve örgütsel büyümeyi derin ve sağlam ideolojik-felsefi temeller üzerinde geliştirebiliriz.

Artık esen rüzgara göre yön belirleyen bir harekete "dönüşürüz" kaygısını taşımadan, gerektiğinde bölgemizde ve dünyada esen rüzgara karşı durmayı, gerektiğinde ise rüzgarı arkalamayı başarabiliriz. Taktik esnekliğe, stratejik duruşa sahip politik ve örgütsel bir hareketin yaratılmasında ideolojik bilinçle kararlı davranabiliriz.

Artık elma, armut, incir, karpuz vb. tüm zerzavatları bir sepette toparlama misali komünist, liberal, ulusalcı, muhafazakar siyasal dinamikleri tek partide toparlamayı hedefleyen yönelişler karşısında ufku açık durabiliriz.

Artık Politik Bildirge Taslağı'nın son şeklini almasının ardından geliştireceğimiz pratik politik mücadeleyle birlikte; Kürdistan'da Marksizm-Leninizm ve komünist örgütlenme iddiasıyla yola çıkan herkesi, Politik Bildirge'ye ilişkin tutum almaya dostça-yoldaşça çağırabiliriz. Dışımızdaki komünistleri yanında veya karşısında olmak; olumlayıp uğruna örgütlü mücadeleye girmek ya da ideolojik, politik olarak eleştirerek kendine alan açmaya yönelmek gibi bir sorunla yüzleştirebiliriz. Kısacası Kürdistan'da "komünistim, komünist siyaseti geliştiriyorum" ya da "geliştireceğim" diyen herkesi Politik Bildirge ilişkin duruşunu belirlemekle yüzleştirebilmeliyiz. Daha doğrusu, Politik Bildirge'yi üreten dinamikler olarak bizlerin; yüzleşmenin zeminini hazırlamada politik-örgütsel görevlerimiz bulunuyor. Zira MESOP daha ilk adımında "işçilerin, emekçilerin, gençliğin ve halkların sosyal, kültürel, siyasal yaşamlarını devrimci hedeflere bağlı olarak değiştiren, dönüştüren bir parti/hareket olmada iddiası ve hedefi olmayan; sadece düşünen, araştıran, tartışan bir partiyi hiç mi hiç kurmayı hedeflemiyor"uz demişti.

Söz konusu Manifesto'yu ideolojik-politik olarak üretmeye cesaret edenler; onun politik, örgütsel gereklerine uygun pratik adımları geliştirmeye de cüret edecek kararlılığa sahipler, sahip olmak zorundalar. Dünyada taklit edilemeyen tek şeyin cesaret olduğunun bilinciyle, Kürdistan komünist hareketini ideolojik-teorik bir akım olma evresinden politik ve örgütsel güç olma evresine sıçratmaya kararlı davranırsak yol alacağız. Ancak ve ancak dışımızdakileri adım adım ideolojik-felsefi olduğu kadar politik ve örgütsel olarak da Kürdistan Komünist Hareketi gerçeği ile yüzleşmelerinin zeminlerini örerek, yaratarak yol alabiliriz.

2- Kürdistan'da 1970'li yıllardan beri komünist bir da-

www.arsivkurdi.org

mar olarak bulunan ve derneğin (İzmir DDKD'nin) dışında hiçbir zaman örgüt olmayan ama bir nevi dünyanın en uzun örgüt olmayan örgütü gibi de davranabilen yani Fuat Önen ve birlikte hareket ettiği yoldaşlardan söz ediyoruz. Fuat yoldaşlarla bir süreden beri görüşüyor, tartışıyoruz. Özellikle 2004 Eylül ayından bu yana, başka dostlarla birlikte kendileriyle de KUDÇG içerisinde birlikte yürüyoruz. Halkımızın özgürlüğü uğruna birlikte KUDÇG'de iyi şeyler yaptığımızı, ilerde de iyi işler yapabileceğimize ve karşılıklı birbirimize zenginlik (değer) katabileceğimize inanıyoruz. Ayrıca bu inancın ortak paydamız olduğuna inanıyoruz. Komünist kimliklerini açık ve yüreklice dile getiren bu yoldaşlarla, program ya da politik bildirge düzleminde ortak ve ayrı noktalarımız nelerdir? Bu sorunun yanıtına daha gelmeden önce aşılması gereken bir ayrılığımız bulunuyor.

Biz başından beri, komünistler ayrı bir siyasal dinamik olarak kendi komünist partilerini kurmalıdırlar derken; onlar ise liberal, milliyetçi, demokrat, muhafazakar, komünist güçlerin birlikte yer alacakları ve içerisinde komünistlerin dinamik siyaset yapacakları bir "Kongre Partisi"nden söz ve ısrar ediyorlar. Fuat yoldaşın vurgusuyla "MESOP'lular bizi Kürdistan'da bir komünist partinin kuruluşuna, biz de kendilerini Kongre Partisi'ne çağırıyoruz" derken, aslında politik programdan önce örgütsel duruşa ilişkin aramızdaki farklılığı özetliyordu. Bu farklılığın giderilmesi yönünde sözlü olarak epeyce tartıştık, tartışıyoruz. Bundan sonra söz konusu ayrılığın giderilmesinde bir yanıyla zamanın hakemliğine ya da tanıklığına baş vuracağız, bir yanıyla da yazılı-sözlü tartışmayı elbette sürdüreceğiz. Burada ayrıntıya girmeden bir kaç nokta üzerinde duracağız.

Fuat yoldaşlarla bir süreden beri görüşüyor, tartışıyoruz. Özellikle 2004 Eylül ayından bu yana, başka dostlarla birlikte kendileriyle de KUDÇG içerisinde birlikte yürüyoruz.

Fuat yoldaşların referans diye gösterdikleri/gösterecekleri Hindistan ve Güney Afrika'daki Ulusal Kongre ya da Kongre Partisi'nin oluştuğu koşullarla, Kürdistan'ın mevcut siyasal, sosyal yapısı oldukça farklıdır. Kürdistan'ın bugünkü gerçeği ile referans alınan ya da gösterilen ülkelerin (geçmişte) çözümlenmemiş ulusal sorun hariç temel sorunlarda benzerliği yoktur. Özetleyerek belirteyim:

Birincisi; 1885'te "Tüm Hindistan Ulusal Kongresi toplanır". Bu aşamada Hindistan'da siyasal partiler halihazırda yoktur. Kongre, ulaşılabilen derneklerden gelme 72 delege ile toplanır. Yani o zaman Pakistan'ı da içeren geniş Hindistan'da dernekler, farklı siyasal ve dini eğilimleri temsil eden yerel, bölgesel partiler işlevini görürler. İllaki benzetmek gerekirse Kürdistan'da 1890'lar ile 1935'lere kadarki evreye kısmen benzetilebilinir. Ama Kürdistan'daki dernek ve cemaatlerin bu süreçte Ulusal Kongre gibi bir oluşuma gidemediklerini biliyoruz. Günümüz Kürdistan'ı ise (dört parçasıyla özellikle KDP'lerle başlayan, sonra farklılaşarak, zenginleşen) zengin bir siyasal parti ve örgütler deneyimini yaşayıp arkalamıştır. Ek olarak Kuzey parçası, 1970'li yıllarda 10'u aşkın siyasal parti ve örgüt deneyimini yaşadı. Halen büyük, küçük, etkili, etkisiz 10'u aşkın siyasal parti, örgüt bulunuyor.

İkincisi; Süreçte bir siyasal parti işlevini üstlenen Hindistan Ulusal Kongresi; aynı süreçte farklı siyasal kongre partileri ve derneklerini birleştiren bir çatı örgütüdür. Çünkü Hindistan Sosyalist Kongre Partisi ayrı bir parti olarak kurulur ve fakat ulusal hareketin temsilcisi diye algılayıp kararlaştırdığı Ulusal Kongre'ye 1934'te katılır. Yani Ulusal Kongre, farklı partilerin varlığını dışlamaz tersine içerir. Dolayısıyla Hindistan'ın o günkü koşullarında bile Ulusal Kongre'den bağımsız örgütlenmiş ama onun farklı bir siyasal bileşeni olan Kongre Partisi, partileri, dernekleri vb. bulunur.

Üçüncüsü ve önemlisi; Fuat yoldaş eğer Hindistan referans alınacaksa; komünistler Hindistan Komünist Partisi adı altında taa o zaman bağımsız örgütlendiler. 1927'de kurulan Hindistan Komünist Partisi; Hindistan Ulusal Kongresi'nde (doğru-yanlış ayrı bir tartışma konusu ama) hiçbir dönem yer almadı. Sosyalist sistemin yıkıldığı 1990 sonrası süreçte de sosyalizm hedefinden sapmayan ve geçici liberal rüzgara kendini kaptırmayan az sayıdaki komünist partilerden biri olarak duruşunu, gücünü korudu, koruyor. Hatta kimi eyaletlerde yerel iktidara gelecek kadar da şu an güçlüdür. Benzer bir durum Güney Afrika'da söz

www.iskrakurdistan.org

konusu. Güney Afrika Komünist Partisi ayrı, bağımsız bir parti olarak varlığını koruyarak; Afrika Ulusal Kongresi (ANC)nin dinamik bir bileşeni olur.

Dördüncüsü; Hindistan ve Güney Afrika'da, 1900'lü yılların ilk yarısına kadar kapitalizm ve kapitalizme özgü sınıflar bugünkü Kuzey Kürdistan düzeyinde belirgin şekillenmiş değillerdi. Yani işçi sınıfı ve ezilen, sömürülen emekçi yığınların siyaset dinamiği olarak bir komünist partiye ihtiyacı bizdeki kadar yakıcı ve nesnel dayanaklara sahip değildi.

Beşincisi; Hindistan Ulusal Demokratik ve Komünist Hareketi'nin üzerinde; ezen ulus (İngiliz) komünist hareketinin doğrudan Hindistan'da örgütlenmek gibi basıncı yoktu. Elbette işbirlikçileri vardı ama İngiliz komünist, işçi veya muhafazakar partisinin Hindistan'da örgütlendiği gibi bir tablo söz konusu değildi. Bizde sadece Antep-Erzurum sınır hattında değil, Diyabakır, Van, Urfa gibi iç bölgelerde de etkili yada cılız burjuva partilerden devrimci, sosyalist partilere varana kadar ezen ulusun siyasal partileriyle yüzyüzeyiz. Dahası Hindistan, Cezayir vb. her hangi bir sömürge ulus devrimci hareketi, ezen ulus devrimci, komünist hareketiyle ne 1960'larda yaşanan TİP deneyimine dolayısıyla ne de bu deneyimi üreten siyasal, sosyal, ekonomik koşullara sahip değillerdi.

Altıncısı; Fuat yoldaşlar, tüm bunlara ilişkin; "dün dünyada komünist ve uluslararası emek hareketi ile ulusal bağımsızlık hareketinin her biri kendi zemininde güçlü olup birbirlerini olumlu tetikliyorlardı. Bunların toplamında, dünyada sol, sosyalizm dinamiği güçlü ve sürükleyiciydi. Komünistler önünü görebiliyordu. Bugün dünya komünist hareketi ağır sorunlarla yüzyüzedir. Bu ortamda Kürdistan'da komünistlerin ayrı bir parti olarak örgütlenmesinin zemini yok ya da zayıftır. Önce ortak bir hareket yaratalım, sonra komünistler kendi partilerini kurabilir" vb. diyebilirler. Diyebilir, diyoruz. Çünkü tırnak içine aldığımız görüşler doğrudan Önen'in görüşleri değil, yorum olarak aktardığım görüşlerdir.

Tam da girilen süreçte dünya yeniden ve 20. yy'a oranla daha köklü, sosyalizm perspektifinde değişime yeniden gebe ve değişecek. Arkalanan tarih bunun kanıtıdır ve son gelişmeler bunu gösteriyor.

Eğer dünyada sol, sosyalist rüzgarın güçlenip, kitleleri yeniden sola, sosyalizme doğru yönlendirmesini beklersek; bugün anti komünist olan liberal ve milliyetçilerimizin çoğu "esas komünist bizdik, sürecin olgunlaşmasını bekliyorduk" deyip sahneye yeniden çıkacaklardır. Yani bir kez daha salt rüzgarın etkisiyle yön belirleyen sahte, yüzeysel "komünistler"le yüzleşeceğiz. "Dünya değişti" sözlerini son yıllarda çok duyuyoruz. KUDÇG içinde de dostlarımız sık sık bu deyimi bize doğrudan ya da dolaylı olarak hatırlatıyorlar. Doğru dünya değişti, siyaset bulunduğu yerden bir adım sağa kaydı. Dünya çapında liberaller muhafazakarlaştı, sosyal demokratlar liberalleşti, komünist hareket büyük oranda sosyal demokratlaştı. Peki (bu değişimin niteliği bir yana) "değişti" denilen şey kalıcı mı? Hayır! Değişen dünya yeniden ve yeniden değişecek. Yani "Tarihin Sonu" gelmedi ve bunu iddia eden Fukuyama'da halt ettiğini itiraf ediyor. Tam da girilen süreçte dünya yeniden ve 20. yy'a oranla daha köklü, sosyalizm perspektifinde değişime yeniden gebe ve değişecek. Arkalanan tarih bunun kanıtıdır ve son gelişmeler bunu gösteriyor. Buna, bütün gücümüzle hazırlanmamız gerekiyor.

MESOP'un ürettiği Politik Bildirge ülkemize, bölgemize, dünyamıza; Kürdistan Komünistleri ve devrimcileri yönünden yeni bir bakıştır. Yarının yüzeysel, sahte komünistlerine karşı bugünden alan kapatmanın da bir hamlesidir. Hindistan, Endonezya, Srilanka, Lübnan, Irak, Nepal, Sudan, İran, Güney Afrika vb. Asya, Afrika ülkelerinde komünist hareket bugünde kitlesel dayanaklara sahipse, Kuzey Kürdistan'da Komünist Partisi'nin ayrı örgütlenmesinin zemini "yok" denilemez. Eğer Kuzey Kürdistan'da bulamıyorsa, ya da bulamayacaksa, halkımızı değil tamamiyle kendimizi sorgulamalıyız. Uzun teorik tahlillere girmeye gerek yok. Bir ülkede,ulusal ezilmişlikle birlikte karşıt sınıflar, sömürü, yoksulluk ve siyasal baskı varsa orada komünist hareketin nesnel koşulları var demektir. Kürdistan'da bunların var olduğunu kanıtlamaya gerek var mı?

3- Proleter Devrimci KÖZ Dergisi'nde sık sık "Kürdistanlı Komünistler" imzasıyla yazılar yayınlanıyor. Bu yazıda, "Kürdistanlı Komünistler"in ve KÖZ'cü yoldaşların Kür-

www.sosyalkurdi.org

distan ile ilgili görüş ve önerilerinin ayrıntılı bir tahliline giremeyiz. Hem yazının amacı bu değil hem de sayfa sınırı gibi bir sorunumuz var.

"Kürdistanlı Komünistler" olarak kendilerini tanımlayan yoldaşların, kendileri dışındaki Kürdistanlı komünist, devrimci, milliyetçi parti ve yapılarla aralarındaki esas farkın ne olduğunu içeren bir iki nokta üzerinde durmakla yetineceğiz. Önce öne çıkardıkları esas ayrılığı aktaralım.

"Bugün Kürdistan'da eksik olan, Kürdistani bir siyaseti, yani Kürtlerin devletleşmesini ve birliğini amaçlayan devrimci bir örgütlenmedir.

Kürdistan'ın 4 parçasında seyreden ulusalcı siyasi hareketler gerek geçmiş pratikleri ve gerekse bugünkü pratiğiyle böyle bir misyona aday olamazlar. KDP örneğinde olduğu gibi en fazla parça düzeyinde ulusal siyasi zemin üzerinde hareket edebilirler.

Kürdistan'ın 4 parçasında yaşayan Kürdistan'lı işçi, emekçi ve yoksul köylülüğü Kürdistani bir siyasete doğru yönlendirmek bağımsız, birleşik ve özgür bir Kürdistan Sovyet Cumhuriyet'ini kurmak için Kürdistan'da parçayı değil, bütünü esas alan komünist, devrimci bir partiye ihtiyaç vardır". (KÖZ Dergisi, sayı 22, Ekim 2004)

Bir başka sayıda aynı imza ile şunlar yazılı:

"KDP ise geleneksel bağımsızlıkçı damarın devamıdır", ancak "KDP'nin siyasi ufku da ulusun özgürlüğü ve Kürdistan'ın bağımsızlığından çok, parça üzerindeki egemenlik ile sınırlıdır."

"Bu kıskaç altında Kürdistan'ın güneyinde hakim olan

Kürdistan bütününde örgütlenme ve kurtuluşu hedeflemeyen parti ve hareketlerin siyasetini "Kürdistani siyaset" olarak görmüyorlar.

siyasi akımlar ulusal çıkarların korunması doğrultusunda önemli adımların atılmasının itibarını elde etmiş durumdadır.

Bu gelişmeler sayesinde KDP ve KYB'nin elde ettikleri itibar, Kürtler nezdinde tartışılmaz bir itibar olmakla birlikte, ezilen Kürt ulusunun bölgedeki temel müttefikleri olması gerekenler arasında aksi yönde bir gelişmeye neden olmuştur. Uluslararası düzlem de yalnızlaştırılan Kürtler dostları olması gereken güçlerin suskunluğu veya alehte bir tutum almalarının katkısıyla... İngiltere ile... ve ABD ile yan yana düşmüşlerdir" deniliyor ve yazının devamında Güneyli ulusal güçlerin emperyalizmin iş birlikçileri olup-olmayacaklarının kıstasını da şöyle belirliyorlar;

"Bu şartlarda Güney Kürdistanlıların, Irak'ı işgal eden ABD ve ortaklarını kendi ülkelerinde işgalci kuvvet olarak görmemeleri ve onlara karşı savaşmamaları anlaşılmaz değildir. Hatta coğrafya birliğine dayalı aynı statüde ve ayrılma hakkına sahip bir siyasi federasyon hedefinde anlaşmak koşuluyla ABD ile müşterek hareket etmesi meşrudur. Bu özelliklerden mahrum bir idari federasyon yani azınlık siyaseti zemininde ABD ile müşterek hareket etmesi halinde ise hem sömürgeci devletlerin hem de emperyalizmin işbirlikçileri olarak adlandırmaya müstahak olurlar" (KÖZ, sayı 27, Temmuz 2005) diyorlar.

İki ayrı yazıdan alıntıları uzun aktardım. Bunda amaç üzerinde yorum yaparken, okuyucuya da alıntılardaki görüşler üzerine bağımsız yorum imkanı sunabilmekti.

a) Alıntılarda anlaşıldığı gibi; "Kürdistanlı Komünistler" imzalı yazılarla kendisini deklare eden bu yoldaşlarımız kendi dışındaki komünist, milliyetçi vb. tüm Kürdistani güçlerle esas ayrım çizgilerini; "parçalı" örgütlenme ve kurtuluş mu yoksa 4 parçada yani Kürdistan bütününde örgütlenme ve kurtuluşu mu? ayrımı üzerinde koyuyorlar. Kürdistan bütününde örgütlenme ve kurtuluşu hedeflemeyen parti ve hareketlerin siyasetini "Kürdistani siyaset" olarak görmüyorlar. Böyle bir hareketin yokluğunu ise bugün giderilmesi gereken en acil görev olarak belirliyorlar.

KÖZ'cü yoldaşlarımızın da bu görüşlere paralel görüşleri dile getirdiklerini okuyoruz. "Parçalı siyaset izlemek Kürdistan gerçeğini görmezden gelmektir.... Bugün Kürtlerin yükseltmesi gereken talep de Bağımsız Birleşik Özgür Kürdistan talebi olmalıdır" (KÖZ, sayı 30, Mart/Nisan 2006, İzmir'den komünistler yazısından).

Bugün bırakalım sınıfsal açıdan burjuva demokratik çerçeve de bile yükseltilmesi gereken talep; Güney'deki yapının bölgesel farklılıklar aşılarak merkezileştirilmesi, ABD ve İ giliz emperyalist bloktan bağımsızlaşmanın adımlarının geliştirilmesi, diğer parçalarla dinamik bir dayanışmanın geliştirilmesi mi yoksa bağımsız birleşik özgür

www.arsivkurdi.org

KÜRDİSTAN mı? Sloganlar sadece duygulara hitap etmek yerine, gerçeği de yansıtmalıdır.

Parçalanmış ülke ve ulus sorunu Kürdistan'a ve Kürt ulusuna özgü değildir. Parçalanmış ülkenin bir parçasından örgütlenmek ve örgütlendiği parçanın kurtuluşunu öncelikli olarak hedeflemek yine sadece Kürt siyasetine özgü olmadığınının onlarca örneği bulunmaktadır. Dolayısıyla parçalardan birinde örgütlenmiş bir hareketin siyasetini "Kürdistani bir siyaset" olarak görmemek yanlıştır. Dahası bunun Marksizm ya da komünist siyasetle bir ilişkisi yoktur. Bu yaklaşım olsa olsa ultra milliyetçilik olur. Dört parçadaki ulusal demokratik parti ve hareketleri bile sırf dört parçada birden örgütlenmemişler diye bunları "parçacı siyaset" olarak adlandırıp, Kürdistani siyaset dışı tutmak ve üstelik bunu Marksizm, komünist örgütlenme iddiasındaki birilerinin yapması anlaşılır değildir. KÖZ'cü yoldaşların da İzmir'den, İstanbul'dan komünistler imzalarıyla bu yaklaşımları paylaşmış olmalarının Marksist siyaset yönünden anlaşılır yönü yoktur. Kürdistan'da dört parçada birden örgütlenme yönelimi KDP tarafından denenendiği diğer parçalarda seksiyon KDP'lerin kurulduğu ve yürümediği biliniyor. Dahası bugün PKK fiilen Kürdistan bütününde örgütlü ama buna rağmen esas ve öncelikli olarak Kuzey'e odaklandığı ortadayken bu iddiaları ileri sürmek anlaşılır değil.

b) Komünistler, kendi milliyetçi hareketlerini elbette soldan eleştirirler, eleştirmelidirler. Milliyetçi dinamiklerin

Son 15 yıldan beri Güneyli ulusal güçler emperyalist ABD, İngiliz bloğu ile işbirliği içerisindedirler ve söz konusu işbirliği de eşit statüdeki güçlerin işbirliği değildir.

üzerinde,muhalefet ve özellikle iktidar olmaları durumunda işçi, emekçi hakları, özgürlük ve demokrasi yönünde soldan basınç oluşturmalılar. Dahası milliyetçi hareketleri, emperyalizm ve gericilik karşısındaki duruşlarını eleştirel sorgularlar. Fakat "Kürdistanlı Komünistler" imzalı yazılarda yapılan bu değildir. Güneyli ulusal güçlerin ABD-İngiliz bloğu ile "müşterek hareket" eden ulusal güçler mi yoksa, "emperyalizmin işbirlikçileri" mi olduklarının kıstasını; "ayrılma hakkına sahip siyasi federasyon"u mu yoksa "bu özelliklerden mahrum bir idari federasyon"mu savunusuna indirgemesinin bırakalım Marksizm, tutarlı bir milliyetçilikle bile ilgisi yoktur. Ayrıca kullanılan "müşterek" kavramı ABD, İngiliz emperyalist bloğu ile Güneyli Kürt ulusal hareketin, mevcut ilişkilerini izah etmiyor ve de gerçeği yansıtmıyor. Yani Güneyli ulusal güçlerin belirtilen ayrılma hakkını içeren siyasi federasyonu Kerkük'te dahil gerçekleştirmeleri durumunda bile emperyalist ABD ile "müşterek" hareket eden bir siyasi güç oldukları sonucu çıkarılamaz. "Müşterek hareket" azçok eşit statüdeki güçlerin birlikte ortak hedeflere yönelmeleridir. Güneyli ulusal hareketin ABD, İngiliz bloğu ile taa 1991 Çekiç Güç'ten bu yanaki ilişkileri "müşterek hareket" eden güçler olduğu söylenebilir mi? Bırakalım mevcut durumuyla Güneyli Kürtleri, 50 yıldır NATO'da birlikte yer alan Türkiye Devleti'nin ABD ile ilişkileri "müşterek hareket" kavramıyla değerlendirebilinir mi? Hayır! Bu sorun üzerinde "Emperyalizmin Avrasya Stratejisi Ortadoğu ve Kürdistan" adlı kitapta ayrıntılı durmuştum. Burda uzatmadan şunları söyleyeyim;

Güneyli ulusal güçler; ABD'nin Avrasya Stratejisinin ve onun bölgesel versiyonu olan BOP'u birlikte (yani müşterek) şekillendirmiş değillerdir. ABD strateji belirlerken Güneyli Kürtlere de yer verdi ve Saddam rejiminin devrilmesi sonrası koşullarda Güneyli ulusal hareket bu yer verilişi değerlendirdiler, değerlendirebilecek örgütlü yapıdaydılar. Son 15 yıldan beri Güneyli ulusal güçler emperyalist ABD, İngiliz bloğu ile işbirliği içerisindedirler ve söz konusu işbirliği de eşit statüdeki güçlerin işbirliği değildir. Kelimelerle oynamaya gerek yok bal gibi emperyalizmin işbirlikçileridirler. Tıpkı FKÖ, Doğu Timur ulusal hareketleri vb. Güneyli ulusal hareket ve Kürt Federe Devlet' i de emperyalizmin işbirlikçileridirler. Buna rağmen ve bunun bilincinde olarak Güneyli Kürt Federe Devletini (FKÖ, Doğu Timur vb.) desteklemek gerekir dedik, diyoruz. Çünkü dört işgalci bölge gücünün kuşatması altında Kürt Ulusal hareketi, dinsize karşı imansıza sığınmıştır. Kürdistan ve bölge komünist, devrimci, ilerici, demokratik hareketi; Kürt ulusal hareketinin dinsize karşı imansıza sığınmasını dayatan koşulları aşmanın kavgasını geliştirmeli. Kürt ulusal hareketinden (emperyalizmle

www.sosyalkurtuluş.org

"müşterek hareket etmeleri meşrudur" yani emperyalizmle işbirliği içerisinde hareket etmelerini başka kelimelerle tarif etmek yerine) emperyalizmden bağlarını keserek, bağımsız siyasal duruşlarını örmeleri önerilmeli ve desteklenmelidir.

c) ABD ve ortakları onbin kilometre uzaktan gelip tanklarıyla Irak'ı ve bu arada Güney Kürdistan'ı da işgal ediyor. ABD ve ortaklarının Irak'ta da Güney Kürdistan'da da işgalci olduklarını amiyane tabirle dünya alem ve önemlisi Mesut Barzani'de kabul ediyor, etmişti. Mesut Barzani, yaptığı konuşmada, "ABD Irak'ı kurtarmaya mı işgale mi gelmiştir? Kurtarmaya geldiyse işlevini tamamlayıp çekilmeli, işgale geldiyse işgalcilere karşı savaşılır" diyerek bu gerçeği dile getirmişti. ABD ordusunu Bağdat, Basra'da işgalci ama Hewler, Süleymaniye'de işgalci görmemek! Üstelik bunu komünistlik adına yapmanın izahı olamaz.Ki milliyetçilik bile,ideolojisi ve hedefleri gereği yabancı işgale karşıtlığı ile tanımlanırken...

Komünistler, Kürdistan Komünistleri iddiasını taşıyanlar böyle bir saptama yapamazlar. Belirttiğimiz ve başka yazılarımızda üzerinde ayrıntılı durduğumuz mevcut dünya ve bölge siyasi ikliminde Kürt milliyetçileri, özellikle de elleri taşın altında olan Güneyli ulusal güçler; emperyalist orduları işgalci görmeyebilir, daha doğrusu görürler ama yine belirttiğimiz kuşatma altında olmaları nedeniyle işgale karşı savaşmayı doğru bulmazlar, bulmayabilirler. Fakat komünist iddia taşıyanların emperyalist işgal ordularını; Bağdat'ta işgalci, Hewler'de kurtarıcı, Tahran'da işgalci, Muhabat'ta kurtarıcı olarak göremezler. Görürlerse; emperyalizmin kötü işbirlikçileri olurlar, görürlerse yazılarında dile getirdikleri Kürtlerin "uluslararası düzlemde yanlızlaştırı"lmalarını izah edemezler; görürlerse "Kürdistan Sovyet Cumhuriyeti", "Dünya Komünist Partisi'nin bir parçası olarak Kürdistan ayağı"nı örme ve "bölgenin diğer emekçi yığınları ile ezilen Kürt ulusu arasında ortak bir kavga içinde örülmüş kardeşlik bağları kurulabilir" gibi lafları iş olsun diye söylemiş olurlar. Dahası hem emperyalist tankları Bağdat, Şam, Tahran'da işgalci, kendi ülken de ise kurtarıcı görüp onlara karşı savaşmayacaksın hem de Kürtlerle Bağdat, Tahran, Şam, Ankara yani bölge emekçi halkları arasında "kavga içerisinde örülmüş kardeşlik bağlarını" nasıl geliştireceksin?

Kürt ulusunun milli yararı kadar, başka uluslarında milli yararları vardır. Her ulusun milli yararı esas alınarak halklar arası kardeşlik, işbirliği şu ana kadar yer yüzünde kurulamadı.

d) Kürt ulusunun milli yararı kadar, başka uluslarında milli yararları vardır. Her ulusun milli yararı esas alınarak halklar arası kardeşlik, işbirliği şu ana kadar yer yüzünde kurulamadı. Çünkü her ulusun milli yararı, başta komşu uluslar/halklar olmak üzere başkalarının milli yararlarını (değerlerini) az-çok ama mutlaka içerir. Dolayısıyla milli çıkar siyaseti uluslar/halklar arası kardeşlik değil, düşmanlık ve kavgayı diri tutmuştur hep. Çünkü ulusal çıkar ya da başka bir deyimle milli yarar siyaseti etrafında düşman yaratmadan ayakta duramaz. KDP, YNK gibi ulusalcı hareketlerin, emperyalizm ve ilhakçı, sömürgeci devletler karşısında izleyecekleri milli yarar siyaseti yine az-çok anlaşılır ve beklenirde. Ama komünist hareket adına, hele hele Dünya Komünist hareketinin bir parçası olmayı hedefleyen komünist hareket yaratma adına "ulusal çıkar" siyaseti izlenemez. Ve üstelikte ulusal güçleri emperyalizm karşısında tutarlı milli bir duruş almalarını istemek yerine, emperyalizmle ilişkilerini kelimelerle oynayarak onaylamak... bu ultra ya da hafif deyimle sol milliyetçilik olabilir ama komünist siyaset olmaz.

e) "Kürdistanlı komünistler" imzalı yazılarda sergilenen görüşlerin Kürdistan'da bir komünist partisi yaratmak olarak algılayan, savunan ve hatta "Kürdistanlı devrimcilere ve Kürt emekçilerine önderlik edecek bir komünist parti mevcut değildir. Yaratılması acil bir ihtiyaç olan bu partiyi yaratmak Kürdistanlı komünistlerin boynunun borcudur. Türkiyeli komünistlerin görevi de böyle bir partiyi inşa etmeleri için, Kürdistanlı komünistlere gerekli desteği vermektir" (KÖZ, sayı 30, Mart/Nisan 2006) diyen "İzmir'den komünistlere) yani KÖZ'cü yoldaşlara gelince şimdilik kimi sorularla yetineceğiz.

Bir; yoldaşlar siz KÖZ olarak gerçekte Kürdistan'da bağımsız güçlü bir komünist partinin yaratılmasını mı savunuyorsunuz yoksa Kürdistan seksiyonunuza hazırlık mı yapıyorsunuz? Eğer Kürdis-

www.dersimkurtuluş.org

tan'da üstelik dört parçada birden komünist partinin bağımsız inşasını savunuyorsanız; Kürdistan'daki mevcut komünist partileri ve önemlisi bir süreden beri bu kavganın içerisinde olan MESOP pratiğini ve ürettiği Politik Bildirge'yi nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu sorulara ilişkin bize ve kamuoyuna dönük görüşlerinizi açıklamak, komünist sorumluluğunuz gereği değil mi?

İki; Kürdistan'da "bir komünist parti mevcut değildir" diyorsunuz, ama Kuzey, Güney başta olmak üzere Kürdistan Komünist Partileri(KKP'ler) var. Ayrıca belirttiğimiz gibi MESOP faaliyeti sürüyor. Elbette sizler "önderlik edecek güçte bir komünist parti yok" diyebilirsiniz. Ama "Kürdistanlı komünistler" imzalı yazılar yazanların dışındaki Kürdistanlı komünist parti ve örgütlerin program tüzük başta olmak üzere bağlayıcı belgelerine ilişkin eleştirileriniz oldu mu? Bunların hangi görüş ve davranışlarını eleştiriyorsunuz ve bu mevcut olanlarla aşılamaz hangi ayrılıklarınız var ki bunların dışında ki komünist arayışlara enternasyonal desteği vereceğinizi belirtiyorsunuz? Mevcut olanları pratik ve örgütsel olarak zayıf mı görüyorsunuz? Olabilir.Burda „enternasyonal destek" gereği yapmamız gereken, farklı damarlardaki Kürdistanlı komünistleri tek bir yapıda birleştirme çaba ve mücadelesine omuz vermek değil midir? Şu anda sergilediğiniz pratik bu mu?

Üç; bir kez daha KÖZ vb. konumdaki yoldaşlara sormak istiyoruz; MESOP politik bildirgesi ve MESOP'un Kürdistan'daki faaliyetleri atlanarak,

Kürdistan'da "bir komünist parti mevcut değildir" diyorsunuz, ama Kuzey, Güney başta olmak üzere Kürdistan Komünist Partileri(KKP'ler) var. Ayrıca belirttiğimiz gibi MESOP faaliyeti sürüyor.

Kürdistan'da komünist hareketin birliği gerçeğin fotoğrafını ne oranda yansıtır? Tamda burda KÖZ ve diğer Türkiye komünist hareketinden yoldaşlardan yapıcı ideolojik, teorik, örgütsel görüş, öneri ve eleştirilerini içeren enternasyonal katkı bekliyoruz. Bu yapılmadan ve bu sorular üzerinde yoldaşça tartışmadan "Kürdistan'da komünistlerin birliği" ya da komünist parti yaratmaya "enternasyonal destek" verme iddiaları sonuçta, KÖZ'cü yoldaşlarda kendi seksiyonlarını yaratıyorlar algılayışını bizde gidermeyecektir. Türkiye'de Kürt seksiyonu birden fazla var. Yoldaşlar da yeni bir tane ekleyebilirler. Biz burada yoldaşların ne yapmak istediklerini sadece kavramak istiyoruz.

4- "Ji bo damizrandina Partîya Marksîst-Lenînîst Kurdîstane TEVGERA KOMÎNÎST" imzalı ve "Bir grup Kürdistanlı komünist-devrimcinin açıklamasıdır" şeklinde Eylül 2005 tarihli "kamuoyuna açıklama"sı adında bir belge elimize geçti. Açıklamada bazı pragrafları önce aktaralım;

" Biz, geçmişte ve bir kısmımızda kısa süre önceye kadar BP grupu içinde örgütlü faaliyet sürdürmüş, ancak gelinen yerde farklı nedenlerle bu gruptan ayrı düşmüş, ayrılmak zorunda bırakılmış ve bir takım tasfiyeci yöntemlerle örgütsel ilişkileri kesilmiş bir grup komünist-devrimci olarak bundan sonra mücadelemize örgütlü bir grup yapısı şeklinde sürdürme kararı almış bulunuyoruz". Açıklamanın devamında neden ayrı grup olduklarının gerekçesini belirtiyorlar, okuyalım;

"Herhangi bir yapı hakkında komünist değerlendirmeyi bir yana bırakalım, eğer ML'den etkilenmiş tespiti yapmış olsaydık hiçbir biçimde ayrı bir yapıya yönelmez, böyle bir grupla birlikte çalışmanın imkanlarını zorlamaya çalışırdık" diyorlar. Dikkat edilirse bu paragrafta, ülkede komünist denilecek bir yapı olmadığı gibi, Marksizm-Leninizm'den "etkilenmiş" diyebilecekleri bir yapının bile olmadığını belirtiyor "Tevgera Komünist"den yoldaşlarımız. Fakat aynı belgede bir paragraf sonra ise bir önceki paragrafta söylediklerileriyle tezatın ötesinde açıkça yalanlayan şu tespitleri okuyoruz;

"Dünyada olduğu gibi ülkemizde de bizden başka-dışımızda komünist güçlerin olabileceğinden hareket ediyoruz. Bugün için, somut olarak bir gruba işaret ederek adlandırma durumunda olmasak bile, komünistlerin bizimle sınırlı olmadığından hareket ediyoruz... Bu anlamda ML'den etkilenen, komünizan eğilimler içinde olan güçlerin varlığı dikkate alınmalı, ortak yanlar belirlenmeli..." diyorlar. Doğrusu bu kadar tezatı iki cümleye sığdırma becerisini gösterebildikleri için bravo!

Yine yukarıda aktardığımız alıntıda bu arkadaşlar Kürdistan'da komünist, Marksist-Leninist hatta "ML'den etkilenmiş" bir yapı bile yok diyerek tam bir keyfiyetle karar veri-

www.acikkurdistan.org

yorlar ama aynı açıklamalarında yine kendi söylediklerini çürüten ya da yalanlayan şu tesbitte onlara ait;

"Kimin ML olduğu, ve/ya da komünist olduğu sorunu, keyfince konulmuş 'kıstaslar'la izah edilecek kadar basit bir konu değildir". İyi de siz iki paragraf yukarıda, Kürdistan'daki mevcut komünist parti ve yapılar hakkında komünist hatta ML'den etkilenmiş bile değildir, derken keyfiyetin dışında bunların hakkında ne söylediniz? Dahası ne biliyorsunuz?

"Tevgera Komünist" adına komuoyuna yapılan bu açıklama, ancak zır cahillerin kaleme aldığı bir belge olabilir. Başka türlü dört sayfalık bir belgenin bu ve daha üzerinde durmadığımız bir dizi çelişkinin de ötesinde saçmalığı nasıl barındırdığını izah etmek zordur.

Aynı insanlar içerisine düştükleri bu duruma hiç mi hiç aldırmadan şunları söyleyebiliyorlar;

Ulusal kurtuluş mücadelesinde "Son süreç ve andaki durum değerlendirildiğinde politik olarak tam bir parçacı ulusalcılık ufkunun egemen olduğunu tespit etmemiz gerekiyor. Kürdistan çapında ML bir partinin kurulması ülke komünistlerinin öncelikli görevi olarak kavranmalıdır... Kürdistan çapında ilan edilecek parti, birleşik bir parti olacaktır. Her parçadaki örgütlülük, merkezi birleşik bir yönetim temelinde birleşik partinin seksiyonları konumunda olmalıdır" diyebiliyorlarsa yorumu okuyucuya bırakıyoruz. Sadece şunları eklemekle yetineceğiz;

Kürdistan'ın parçalarında örgütlenmiş, ulusal demokratik ve komünist hareketleri "parçacı ulusalcılık" diye eleştirenler, yani "Kürdistanlı Komünistler", KÖZ'cü, Tevgera Komünist ve benzeri bu dostlarımız/yoldaşlarımız;

Asya, Afrika klasik sömürgelerinden farklı olarak, başta Türkiye olmak üzere, ezen ulus komünist, devrimci hareketindeki ciddi Kürt kadro bileşeninin nedenlerini hiç mi hiç sorguladılar mı?

a- Kürdistan'ın bütününün ve parçalarının jeopolitiğinden yani coğrafya ile siyasetin kesişmesinden; belirli bir alandaki coğrafyanın siyaseti nasıl etkilediğinden ya da siyasal dinamiklerin, coğrafyanın verileri ışığında kendi siyasetlerini şekillendirmesinden haberdarlar mı? Kürdistanlı siyasal dinamiklerin, ülkenin jeopolitik yapısından gelen ciddi sorunlarla yüzyüze kaldıklarının, başka bir ifadeyle Kürdistan coğrafyasının siyaset üzerindeki etkileri nedeniyle Kürt siyasetçilerinin tarih boyunca yaşadıkları ağır sorunları hiç mi hiç irdelediler mi? Mam Celal'ın "siyaset hokkabazı" olması keyfiyetin ürünü müydü yoksa coğrafyanın siyaset üzerindeki etkilerinin sonucu muydu? Şeref Han'ın yazdığı "Şerefname, Kürt Tarihi" adlı eserde Kürt siyasetçilerinin bir Osmanlı bir Fars'lıya yaslanmalarında coğrafyanın ve önemlisi parçalanmış coğrafyanın siyaset üzerindeki etkilerini hiç araştırdılar mı? Bir ona, bir buna dayanmayı, yani düşmanlarının düşmanlarına yaslanma veya ilişkiler kurmanın, dolayısıyla (ki bunun yakın tarihimizde örneğini, Güney, Kuzey ve Doğu parçalarındaki ulusal hareketin diğer parçalar üzerindeki ilhakçı/sömürgeci devletlerle ilişkileridir) iğne deliği kadar çelişkilerden yararlanma siyasetinin nedenlerini sorguladılar mı?

b- Kürdistan parçalarının şekillenen sosyo-ekonomik yapısındaki farklılıklarını ve de Mahabat ile Tahran, Diyarbakır ile Ankara, Hewler ile Bağdat, Kamışlı ile Şam arasındaki ilişkilerin özgün farklılıkları üzerinde hiç kafa yordular mı?

c) ABD, Avrasya egemenlik stratejisini ve bütünün bir parçası olarak BOP'u şekillendirirken; Kürt/Kürdistan sorununun artık petrol zengini Ortadoğu ile ilgili emperyalist merkezler başta olmak üzere güç merkezlerinin hesaplarının bir parçası haline geldiği ve tam da bu nedenle Kürtlerin Avrasya ve BOP stratejisinin bir unsuru haline getirildiği dahası ilk adımda Güney'e stratejide yer verilmesine karşın, Kuzey'in ise Türkiye'ye de aynı stratejide yer verildiğinden baypas edildiği ve A. Öcalan'ın bunun ürünü olarak Türkiye'ye teslim edildiği vb. gelişmeleri irdelediler mi?

d) Son bir nokta; Asya, Afrika klasik sömürgelerinden farklı olarak, başta Türkiye olmak üzere, ezen ulus komünist, devrimci hareketindeki ciddi Kürt kadro bileşeninin nedenlerini hiç mi hiç sorguladılar mı?

Bunları az-çok irdeleselerdi, yoldaşlarımız yüzyıllık kavgayı bir cümlecikle "parçacı ulusalcılık", "parçacı bakış" diyerek kesip atmazlardı.

5- Türkiye komünist ve devrimci demokratik parti ile örgütlerinin, merkezi partiye bağlı "Kürdistan seksiyon"larını sürdürme, yenilerini kurma

www.arsivakurd.org

yönelişi devam ediyor. Dergide'ki yazı sınırını aştık, bunun üzerinde durmayı ayrı bir yazıya bırakacağız. Şu kadarını belirtelim;

Türkiye devrimci hareketinde, en katı sosyal şoveni bile bünyesinde belli bir Kürt/Kürdistanlı kadroyu barındırır. Ya Kürt kökenli kadroların ulusal duyarlılıklarını maniple etmek ya da metropollerdeki varoşlar başta olmak üzere dinamik ve arayış içindeki Kürt emekçi damarına ulaşılabilmek amacıyla, bir kaç Kürt kadro bulan, bir Kürt seksiyonu kurmayı sürdürüyor. Kimileri işi seksiyonla dört parçayı birden örgütleme gafletine düşme noktasına kadar vardırıyor. Bunlar üzerinde ayrıca ayrıntılı duracağız.

Sonuç olarak

Öncelikle şunu teslim etmemiz gerekiyor; Kürdistan'da özelde Kuzey Kürdistan'da, komünist örgüt/örgütlenme alanında yukarıda ayrı başlıklar altında belirttiğimiz sorunlar, hatta şaçma şeyler yaşanıyorsa, bunda sorunlarımızla, yetersizliklerimizle bizim de payımız vardır. Bunu açıklıkla teslim etmeliyiz. Çünkü bizler uzun zamandır ideolojiyi, teoriyi yeniden üretelim dedik ve ana çizgileriyle ürettikte. Bu somut olarak Politik Bildirge ile meyvesini verdi. Fakat aynı zaman dilimi içerisinde, pratik-politik mücadeleden büyük ölçüde koptuk ve tarzdan çok tarzsızlık, örgütlenmeden çok örgütsüzlüğü yaşadık. Komünist siyaset ve örgütlenmedeki zaaflar beraberinde sözünü ettiğimiz sorun ve arayışları tetikledi. Bu gerçeği görmemiz lazım.

ABD'nin Avrasya stratejisinin açmazları derinleşiyor, BOP çöküş sinyallerini veriyor. ABD-İngiliz bloğu, Irak'ta kalmak bir dert, çıkmak ise iki dert misali bir çıkmaza doğru ilerliyor.

Gerçekleştirdiğimiz ideolojik-teorik yeniden üretimin gereği olarak pratik-politik mücadele ve örgütlenme ile yüzleştik. Hareket evresine adım atmakla komünist politika ve örgütlenme alanındaki görevlerimize odaklanmamız gerekiyor.

ABD'nin Avrasya stratejisinin açmazları derinleşiyor, BOP çöküş sinyallerini veriyor. ABD-İngiliz bloğu, Irak'ta kalmak bir dert, çıkmak ise iki dert misali bir çıkmaza doğru ilerliyor. Yıllar önce T. E. Lawrence'nin (İngiliz şarkiyat uzmanı ve ajan) söylediği "zamanın bize kaçınılmazcasına dayattığı yeni Asya'yı... bir kalıba sokma" yönelişi bir kez daha ve köklü olarak hüsranla sonlanacağının işaretleri güçleniyor. L. Amerika, Asya ve bir adım geriden Afrika; "Batı'nın Şark'ta" ve de büyük Güney'de "kurucu olma rolünü" derinden sorgulayarak yeniden reddetmeye hazırlanıyor. Bu sorgulama ve arayış 20. yüzyıldan daha köklüdür ve sonuçlarıda daha köklü olacaktır. Batı merkezciliğine onun yeni sömüngeciliğine ve açık işgallere karşı büyük Güney'de büyüyen hınç, nefret giderek eyleme dönüşüyor, dönüşecek ve hiç şüphesiz bunun rengi, dokusu sol radikalizm, sosyalizm olacaktır. L. Amerika şimdilik bir adım önde bunu göğüslüyor.

Kürdistan'da, özelimiz Kuzey Kürdistan'daki hakim ulusal demokratik siyasetin sorunlarının büyümesi, bir başka gerçeğimiz olarak, çözüm bekleyen sorun ve arayışlarla bizi, biz komünistleri yüzleştiriyor.

Bu tablodan çıkaracağımız görev ve sorumluluklarımız olarak, Kürdistan'da siyasetin solunu yani komünist siyaset ve örgütlenmeyi alternatif bir seçenek olarak hızla şekillendirmemiz gerekiyor. Bu görev ve sorumluluk, Kürdistan'da "komünistim" diyen herkesindir.

"Baş kaldırma kafaya yakındır, ayaklanmalar mideye" diyen V. Hugo, başkaldırmada bilince, amaçlı siyasal hedeflere, ayaklanmada ise; ekonomik, sosyal, kültürel talep merkezli kendilendiciliğe vurgu yapar. Bugün Kürdistan'da komünist siyaset ve örgütlenmeyi geliştirenler öncelikle başkaldırıya odaklanarak yarın ki ayaklanmayı yönlendirebilecek bir ideolojik, politik önderliği yaratmakla yüzyüzedirler. Tam da burada, yukarıda ayrı ayrı üzerinde durduğumuz komünist iddiayı taşıyan tüm güçlerin; somut hedefler üzerinde iş ve eylem birliğine yönelmeleri bir "ihtiyaç" olarak kendini dayatıyor. Komünist birliğe bunun üzerinde yönelmeliyiz. Çünkü; Kürdistan'da komünist birliğin bir ayağı ideolojik birlik iken diğeri ve önemlisi pratik politik mücadele içerisinde birliğin örülmesidir. Ya buna yöneleceğiz ve Kürdistan'da komünist siyaseti bir alternatif olarak öne çıkaracağız ya da yarın hepimiz için çok geç olacaktır!

www.sosyalizmyolu.org

"Gölgesiz güneş yoktur."[1]

Sandinist Nikaragua'da Ortega trajedisi

✍ Temel Demirer

Filinta endam günlerimizin, gençliğimizin başkaldıran Nikaragua'sı 1979'da Managua'ya giren Daniel Ortega'lı Sandinist gerillalar ile yüreğimizi nasıl hoplatmış ise; 2006'da da orta yaşın sonlarına merdiven dayamış günlerimizdeki "seçim zaferi"yle bizleri sevindirdi...

Ancak yüksek sesle itiraf etmeden geçmeyelim: 2006'lardaki sevinçte buruk/kekremsi bir tat vardı; belki de bu sevinç, 1979'da yüreğimizi hoplatan o filinta endam günlerin nostaljisiydi...

Evet, 1979'da FSLN (Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi) gerillalarının başındaki komutan Ortega, 2006 seçiminde FSLN'in başındaki kazanan adaydı ama; ne FSLN ne Ortega ne de geride kalan gençliğimiz bugünde yaşananlara benzemiyordu... Köprülerin altından çok ama pek çok sular akmıştı...

Lula'nın yolunda "Sandıklı Devrim"

Bir gazete haberinin manşetine göre, "Nikaragua'da Sandıklı Devrim" olmuş ve Ortega seçilmişti...

Yine başka bir habere göreyse, Sandinist aday Ortega "radikal geçmişini" geride bıraktığını açıkladı. Soğuk Savaş dönemindeki aşırı sol eğilimi ve arkasındaki Sovyet desteği nedeniyle ABD'nin düşmanlığına hedef olan Ortega, "sevgi, barış ve uzlaşma getireceği yönündeki vaatlerinin" kendisine hâlâ karşı olan Washington'ı ikna etmediğini de söyledi.

AFP'nin haberinde, 1979-90 yılları arasındaki iktidarında askeri üniforması alameti farikası olan "aşırı solcu" Ortega, seçimlerin ardından "Tanrı'ya olan sadakatinden ve özel mülkiyete olan saygısından" bahsetti...

Başka bir haber de şöyleydi: "Devrimciliği geride bıraktığını" söyleyip iç savaş yıllarındaki Kontraların siyasi lideri Jaime Morales Carazo'yu yardımcısı olarak seçen Ortega, "Washington'la iyi ilişkiler kurmak"tan söz etse de, ABD'yi de ikna edebilmiş değil. 1980'lerde Sandinist lidere karşı sağcı Kontraları silahlandırıp ülkeyi 30 bin kişinin öldüğü kanlı iç savaşa sürükleyen Washington, Ortega'nın kıtadaki diğer belalıları Chávez ve Castro'yla birlikte sol kuşağı güçlendireceği korkusuyla Nikaragua seçiminden kaygı duyuyor...

Diğer bir haber: Sandinistalar, ABD ve İspanya'yı seçimlere müdahale etmekle suçladı. Sandinistaların sözcüsü Edwin Castro, ABD Büyükelçisi Paul Trivelli ile İspanyol diplomat Jaime Lacadena'nın "Nikaragua yurttaşlarının kendi kaderlerini ta-

www.arsivakurdi.org

yin etme ve seçimlere özgürce katılma haklarını engellemek" istediklerini söyledi... Confidencial ile röportajında Trivelli de, "Yapmaya çalıştığımız demokratik süreci desteklemek ve bu ülkenin halkına seçim sürecinde anti-demokratik güçler ile demokratik güçler olduğunu söylemektir," dedi.

Elbette Ortega'nın seçimi kazanması, ABD'nin hoşuna gitmemişti ve ABD'ye rağmendi... Ancak bu işin sadece ama sadece bir yanıydı ve tümü olarak sunulamazdı... Madalyonun diğer yüzünde, Ortega'nın Lula'nın yolunda ilerlediği gerçeği vardı...

ABD'nin tüm engellemelerine rağmen seçimleri kazanan Ortega, Nikaragua sağı ve sermayesiyle iyi geçinmek istediğini göstermek için, başkanlık koltuğuna oturmadan önce görüşme trafiği başlattı. Prense Latina'ya göre, Ortega'nın "Yaptığı ilk işlerden biri tüm sermaye kesimleriyle görüşüp Sandinist hükümetin özel sektör, serbest girişim ve pazar ekonomisine dokunmayacağı garantisini vermek oldu."

1990'larda "anti-emperyalist devrimler çağı kapandı" diyerek devrimci hareketlerini gerileyişinin simgelerinden biri hâline gelen Sandinistlerin seçim zaferinin her şeye rağmen büyük önemi var. Çünkü Latin Amerika'daki ABD karşıtı sol cephe Sandinistlerin zaferiyle Orta Amerika'da da bir müttefik kazanmış oldu...

Bu yeterli mi? Ya da Nikargua'nın 2006'sında Sandinistler'in kazandığı "seçim zaferi"nin iki niteliği hangi anlamı taşıyor? türünden sorulara doğru yanıtlar verebilmek için hızla sıralayalım...

1990'larda "anti-emperyalist devrimler çağı kapandı" diyerek devrimci hareketlerini gerileyişinin simgelerinden biri hâline gelen Sandinistlerin seçim zaferinin her şeye rağmen büyük önemi var.

"Devrim"e kenar notları

Herkesin bildiği gibi, 1979 Nikaragua Devrimi, anti-emperyalist ve anti-oligarşik bir devrimdi. FSLN'nin yönetiminde gerçekleştirilen devrimde anti-oligarşik yan anti-somozaist tepkiyle "birleşerek" geniş kesimlerin katılımına yol açmıştır.

Nikaragua Devrimi'nin yapısını belirlerken, FSLN öncülüğünde gerçekleştirilen halk devrimi iktidarının başat eksenini, anti-oligarşik ve özellikle de anti-somozoist eğilim oluşturmuştur.

Bir yanıyla avantaj olsa da, bir dizi sorunu da bağrında besleyen bu durum, "demokratik halk devrimi"nden sosyalist devrime kesintisiz geçiş yolunda da önemli engeller oluşturdu.

İlk temel sorun, emperyalizmin dolaylı müdahalesiydi. Kontra saldırıları ve emperyalizmin uyguladığı ekonomik abluka, demokratik halk iktidarında gerçekleştirilmesi gereken temel dönüşümlerin tamamlanmasını engelledi. Böylelikle de anti-somozoist eğilim parçalandı...

Ayrıca ekonomik abluka yanında, SSCB ile öteki sosyalist ülkeler topluluğunun reel-politiker (hayırhah) tutumu Nikaragua'nın işini daha da zorlaştırdı...

İkinci sorun, bu son olguyla ilintiliydi: Yani reel sosyalist ülkeler topluluğunun likidasyonu... Berlin Duvarı'nın çöküşü ardından, Nikaragua Devrimi'nin tek uluslararası maddi desteği olarak Küba kaldı.... Küba ekonomisi ise, birden çok ülkede, her yönden sosyalizmin inşası için gerekli kaynaklara ve olanaklara sahip değildi...

Üçüncü sorun da, yukarıdaki iki sorunun bir yansıması olarak varlığını sürdüren devrim öncesindeki emperyalist sömürü mekanizmasının bıraktığı ekonomik mirasın olağanüstü kötülüğüyle belirlenmiştir...

Ve nihayet 1979 Nikaragua Devrimi'nin ulaştığı "sonuç(lar)" hakkında FSLN Komutanı Tomas Borge 1989 yılında şunlara dikkat çeker:

"Biz, ilk bakışta, Nikaragua'da normal olanı destekleme hatası yaptık. Oysa devrim zaferinden sonra tüm kaynaklarımızı gelişmek için kullanmak zorundaydık. Herkesin, yalnızca boğaz tokluğuna çalışabileceği psikolojik koşullar mevcuttu. Oysa biz her şeyin normal olmasını istedik. Bunun küçük-burjuva düşüncesi olduğunu düşünüyorum. Her şeyin normal olabilmesi için ulaşımı, yiyeceği, üreticileri herkesi desteklemeye başladık ve böylece bütün gelirimiz, yatırım yerine desteklemeye gitti. Eğer, biz, tüm kaynaklarımızı ağır sanayinin gelişmesini sağlayacak uzun vadeli projelerimize temel olabilecek kısa dönemli projelerde kullansaydık, bugün başka havadan çalıyor olacaktık. Yani yaptığımız, bir milyon peso hediye alıp, bunu bir yere yatırım yapmak

www.sosyalistforum.org

ya da iş kurmak yerine, yiyip yutmaktı. Bu tam olarak bizim yaptığımız şey. Biz bunu yaptık...

Amerikan saldırganlığı öyle boyutlara ulaştı ki, ülkenin kaynaklarını, bir andan sonra, savunmaya ayırmak zorunda kaldık. Bu dünya ekonomisi krizi ve dış borçlarımızın artmasıyla -beş milyon dolar- aynı zamana rastladı. Çünkü kaynaklarımızın büyük kısmı bize hibe edilmemiş, borç verilmişti. Sadist eşitsiz mübadele sistemi daha yoğunlaştı ve herkesin bildiği gibi sorunlarımız şimdi eskisinden daha ciddidir. Daha da ötesi, etkin denetim mekanizmalarından yoksun açık ve hür özel teşebbüs spekülasyona, stok yapmaya, yasadışı işlemlere ve bozukluklara neden oldu ki, bunların tümü de başta toplumun en yoksul kesimlerini mağdur etti. Üretim artmadı, düştü..."

Bu işin bir yanıysa, öteki belirleyici yanda; dünkü ve bugünkü Ortega farklılığında somutlanan liderlik problemidir... Zamanlar nasıl değişiyorsa, kuşkusuz insanlar da değişiyor. Vaktiyle Kontralar'ın siyasi lideri olan Jaime Morales, bugün Ortega'nın sağ kolu durumunda... "Savaş son bulalı 16 yıl oldu, Tanrı'dan, siyasi ayrılıklar keskinleşmeden ülkeyi barış içinde yönetmek için bana fırsat vermesini diliyorum," diyor Ortega.

İyi de aradan geçen on altı yılda neler oldu mu?

1990 seçimlerini on dört partiden oluşan Ulusal Muhalefet Birliği UNO'nun adayı Violeta Chamorro kazandı. Muhalif La Prensa gazetesi-

Zamanlar nasıl değişiyorsa, kuşkusuz insanlar da değişiyor. Vaktiyle Kontralar'ın siyasi lideri olan Jaime Morales, bugün Ortega'nın sağ kolu durumunda...

nin 1978'de suikasta uğrayan yayın yönetmeni Pedro Joaquin'in eşi Violeta Chamorro, yönetimi sırasında uzlaştırıcı bir siyaset güttü. 1990'da Kontralar'ın silah bırakmasıyla iç savaş büyük ölçüde sona erdi.

Aynı yıl Reagan yönetimi beş yıldır süren ambargoyu kaldırdı. Chamorro zorunlu askerliğe son verdi, orduyu dörtte bir oranında küçülttü ve binlerce silahın yakılmasına önayak oldu. Bu süreçte iş çevreleri söz verilen reformların ve özelleştirmelerin gereken hızda gerçekleşmediği için huzursuz, Sandinistalar ise devrimci kazanımların birer birer geri alındığı için öfkeliydi.

1996 seçimlerini daha önce Managua belediye başkanı olan, muhafazakâr Anayasal Özgürlük Partisi, PLC'nin lideri Arnoldo Alemán kazandı. Başkanlık seçimlerinde ikinci sırada olan Ortega, 1998'de Arnoldo Alemán'la El Pacto olarak bilinen şaibeli bir sözleşme imzaladı. Bu sözleşme, gerek Ortega'ya gerekse Alemán'a dokunulmazlık sağlıyordu. Sözleşme uyarınca Ulusal Meclis'e girecek siyasi partilere baraj kondu. Böylece Meclis iki partinin kesin hâkimiyeti altına girmiş ve öteki partiler sistem dışına itilmiş oldu. 2001 seçimlerini kaybeden Arnoldo Alemán, Aralık 2003'te kara para aklamak, zimmetine para geçirmek (100 milyon doların üstünde) ve rüşvet suçlarından 20 yıl hapse mahkûm oldu. Şu sırada "sağlık sorunları" yüzünden cezasını özel izinle çiftliğinde çekmekte.

1990'dan 2006'ya kadar geçen süre içinde yolsuzluklar, skandallar, sağcı liberallerle iktidarı paylaşma konusunda yapılan anlaşmalar ve izlenen politikalar yüzünden Ortega'nın saygınlığı bir hayli zedelendi.

Bunlardan başka FSLN'yi sıkı bir disiplinle yönetmesi, Parti içinde kendisine muhalefete izin vermemesi giderek birçok kıdemli Sandinista üyesinin tepkisini çekti. Ortega'nın geçmişte görüş birliği içinde olduğu kardeşi, eski savunma bakanı general Humberto Ortega, ağabeyinin siyasi tutumuna karşı olduğu için bugün Kosta Rika'da yaşıyor.

Eski başkan yardımcısı Sergio Ramirez ve eski sağlık bakanı Dora Maria Tellez ise, 1994'te FSLN'den ayrılarak Sandinista Yenilenme Hareketi, MRS'yi kurdular (Movimiento de Renovación).

1990'larda Ortega artık tıpkı Bush gibi dini bütün bir kürtaj karşıtı. Katolik ayinlerinin müdavimi olan Ortega Kilise'den Sandinist yönetim sırasında yapılan hatalardan dolayı özür diledi. Bundan çok kısa bir süre önce, 26 Ekim 2006'da Ulusal Meclis'te kürtajı her hâl ve şartta yasaklayan bir yasa kabul edildi!

www.direnisyolu.org

Nikaragua'nın "bugünü"

Bu tarihsel çerçevede Nikaragua'nın, FSLN'in ve Ortega'nın "bugün"üne geçersek...

NİKARAGUA [2]	
BAŞKENT	Managua
PARA BİRİMİ	Cordoba
1 EURO =	20.63 Cordoba (18 Ocak 2006'da)
DİLLER	İspanyolca (1995'de değiştirilen 1987 Anayasası'nın 11. maddesine göre resmî dil), İngilizce, Garifuna. Yerli dilleri: Miskito, Sumu, Rama (Anayasa'nın 11. maddesi Atlantik kıyısındaki etnik cemaatlerin dillerinin, yasanın öngördüğü durumlarda resmî olarak kullanılabileceğini belirtir; 121. madde yerli dilleri ve Atlantik kıyısı cemaatleri dillerinde eğitimi öngörür.)
YÜZÖLÇÜMÜ	129 494 km_
SİYASAL VERİLER	
DEVLETİN NİTELİĞİ	Üniter cumhuriyet
REJİMİN NİTELİĞİ	Başkanlık
ŞİMDİKİ DEVLET BAŞKANI	Daniel Ortega (Kasım 2006'da seçildi)
SEÇİM SİSTEMİ	Başkanlık seçimlerinde genel oy, iki turlu çoğunluk sistemi (aday ilk turda oyların yüzde 45'ini alırsa seçilir), iki dönem uzatılabilen beş yıllık görev süresi.
BAŞLICA SİYASAL PARTİLER	Anayasal Liberal Parti, Sandinista Kurtuluş Cephesi, Nikaragua Muhafazakâr Parti
DİĞER GRUPLAR	-
BİR SONRAKİ SEÇİM(LER)	2011 Başkanlık seçimleri
SON BAŞKANLIK	
SEÇİMİNE KATILIM ORANI	
SİVİL ÖZGÜRLÜKLER[3] (2005)	3
YÖNETİŞİM[4] (2204), BÖLGESEL BAĞINTILAR	40
ANLAŞMALAR	MCCA üyesi
TOPRAK ANLAŞMAZLIKLARI	San Andrés adası, Providencia ve Quita Sueño konusunda Kolombiya ile ihtilaf. Kosta Rika ile, San Juan nehri üzerindeki ulaşım hakları konusunda ihtilaf.

İKTİSADİ VERİLER

	2002	2003	2004	2005
TOPLAM GSH (milyon dolar)	4 003.3	4 100.0	4 352.9	Veri yok
BÜYÜME (yıllık yüzde)	0.8	2.3	5.1	4.0
ENFLASYON (yıllık yüzde)	4.0	6.6	8.9	10.5
KİŞİ BAŞINA MİLLİ GELİR (yıllık yüzde)	-1.3	0.2	3.1	1.9
KENTSEL İŞSİZLİK (aktif nüfusun yüzdesi)	11.6	10.2	9.3	Veri yok
KİŞİ BAŞINA YILLIK GELİR (2004)	790 USD (151. sıra)			
AKTİF NÜFUSUN SEKTÖREL DAĞILIMI (2000)	Tarım: 32.4; sanayi: 18.3; hizmetler: 49.3			
KİŞİ BAŞINA ULUSAL ZENGİNLİK TOPLAMI (Dünya Bankası İndeksi) (2000)	13 214 USD			
KİŞİ BAŞINA ULUSAL ZENGİNLİK ARTIŞI	18 USD			

www.arsivakurdi.org

(Dünya Bankası İndeksi) (2000)	

İKTİSADİ GÜVEN VE AÇILIMLAR (milyon dolar)				
	2002	2003	2004	2005
ÖDEMELER DENGESİ	-210	-470	-1 524	-39
CARİ HESAP	-870	-749	-732	-865
SERMAYE HESABI	660	280	-793	826
İHRACAT	907	1 307	1 653	1 873
İTHALAT	1 953	2 385	2 851	3 374
TOPLAM BRÜT DIŞ BORÇ	6 363	6 596	5 391	5 280
BAŞLICA İHRAÇ MALLARI (ve toplam ihracat içindeki yüzdesi) (2003)	Kahve (14.2), sığır ve sığır eti (13.9), deniz ürünleri (12.1), altın (5.8), fıstık (4.7)			
BAŞLICA ALICILAR (2004)	ABD (33.5), Salvador (15.0), Honduras (7.8), Kosta Rika (7.0), Alena (43.7), MCCA (34.1), CAN (0.3), Mercosur (-), Caricom (-)			
BAŞLICA SATICILAR (2004)	ABD (22.3), Venezüella (11.4), Kosta Rika (8.6), Meksika (7.4), Alena (30.7), MCCA (22.8), CAN (13.5), Mercosur (4.1), Caricom (0.8)			

DEMOGRAFİK VE TOPLUMSAL YAPILAR	
NÜFUS (2005)	5 483 000 kişi
NÜFUS YOĞUNLUĞU (2005)	42.2 kişi / km_
EN BÜYÜK KENT (2000)	Managua (1 147 730 kişi)
İKİNCİ BÜYÜK KENT (2000)	Chinandega (247 336 kişi)
YAŞAMA SÜRESİ BEKLENTİSİ (2003)	69.7 yıl
DEMOGRAFİK BÜYÜME ORANI (2005-2010 arası yıllık ortalama varyasyon)	2.0
YOKSULLUK SINIRI ALTINDA YAŞAYAN HANELERİN YÜZDESİ (kentsel nüfus içinde) (2001)	69.4 (yüzde 42.4'ü yerli)
OKUMA YAZMA BİLMEYENLER (yetişkin nüfus içinde) (2005)	31.9
TEMİZ İÇME SUYUNA ERİŞEBİLEN NÜFUS (yüzde) (2002)	81
KENTSEL NÜFUS (yüzde) (2005)	56.7
YERLİ NÜFUSUN TOPLAM NÜFUSA ORANI (yüzde) (2003)	5
YAŞ GRUPLARINA GÖRE NÜFUS YAPISI (toplam nüfus yüzdeleri)	0-14: 39.0; 15-34: 37.7; 35-49: 13.5; 50-64: 6.6; 65+: 3.2

İLETİŞİM VERİLERİ	
TELEFON HATLARI (bin kişi başına) (2003)	37
CEP TELEFONLARI (bin kişi başına) (2003)	82
KİŞİSEL BİLGİSAYAR (bin kişi başına) (2003)	28
BAŞLICA GAZETELER	La Prensa, El Nuevo Diario, Confidencial

5.5 milyon insanın yaşamakta olduğu fakir bir Orta Amerika ülkesi olan Nikaragua'da Ortega'nın yeniden iktidara dönüşü başlı başına ilginç bir hikâye...

www.arsivkurdi.org

Örneğin geçmişte kontra saldırılarıyla yakın ilişkisi olan CIA'cı Oliver North'un da Nikaragua'ya giderek hakkında, "Ortega'nın kazanması ülke için olabilecek en kötü şey", dediği; 16 yıl sonra tekrar başkan seçilen Ortega, artık Marx'a uzak, tanrıya yakın olduğunu doğum gününde gösterdi. Devrimci günlerini geride bıraktığını belirten Ortega, 61. doğum gününü Managua Katedrali'nde Kardinal Obando y Bravo'nun düzenlediği ayinle kutladı. Bu, 1979 devrimi sonrası papazlardan çarmıhı silahla değiştirmelerini isteyen Ortega'nın Katolik Kilisesi'yle ilişkilerini düzelttiğinin kanıtı oldu. Geçmişte Sandinist rejime muhalefeti nedeniyle kardinalliğe terfi ettirilmiş Bravo da, Ortega'yı överek, "Dualarımızdan onu eksik etmeyeceğiz. Oyunu kime vereceğini bilen olgun halkı kutluyoruz," dedi...

Seçim zaferi ardından, "Yeni bir siyasi kültür için şartlar olgunlaştı. Önceliği Nikaragua ve yoksullar olan yapıcı bir ruhla çalışacağ.z," diyen Ortega başkanlık seçimi zaferini Castro'ya armağan etti. Parti internet sayfasında yapılan açıklamada, "Sevgili Fidel, bu seçim zaferi, 2 Aralık'ta kutlayacağın 80. yaş günün için sana Sandinistaların bir armağanıdır. Kumandan, bu zafer sizin ve halkınızındır" ifadesi yer aldı.

Castro da "Sevgili Daniel, Sandinistlerin büyük zaferi halkımızı sevince boğdu" mesajı yolladı. Chávez de canlı yayında aradığı Ortega'yı "Latin Amerika, ABD'nin arka bahçesi olmaktan ebediyen kurtuldu. Seninle gururluyuz. Yankee evine dön" sloganıyla kutladı.

Seçim zaferi ardından, "Yeni bir siyasi kültür için şartlar olgunlaştı. Önceliği Nikaragua ve yoksullar olan yapıcı bir ruhla çalışacağız," diyen Ortega başkanlık seçimi zaferini Castro'ya armağan etti.

Zorunlu bir parantez: Bugünkü Ortega hakkında

Hızla (elbette üzülerek ve üzmek pahasına) sıralayalım; evet, Sandinistaların Yeniden Kuruluşu İçin Hareket (MRS) üyesi Victor Hugo Tinoco "Daniel ve grubu vaatlerini yerine getirmiyor. Onların büyük bir çoğunluğu milyoner oldular. Anti demokratik yöntemler kullanarak kendi çıkarları için parti'yi kullanan güçlü bir ekonomik grup hâline geldiler ve sahte solcu konuşmalar yaparak ve taşkınlık dolu anti-Amerikan retoriği kullanarak Nikaragua halkının desteğini kazanmaya çalışıyorlar," diyor...

"Ortega'yı heyecanla destekleyenler onu devrimin bir sembolü olarak hatırlarlar ama Nikaragua'da durum çok farklı... Gerçek şu ki Ortega artık bir yığın hareketinin lideri değil, sadece iktidarı kazanmakla ilgili bir politikacı..."[5] "Ortega'ya yozlaşmış siyasetin gölgesi düştü..."[6]

Evet, evet "Efsanevi Sandinist lider Ortega, ABD'nin tüm endişelerine, çabalarına rağmen 16 yıl sonra tekrar Nikaragualıların başkanı. Ancak köprünün altından çok sular akmış" vurgusuyla 1979 ve sonrası Nikaragua'da yaşamış enternasyonalist gönüllülerden Andrew Anthony ekliyor: "Sandinistalar, bir koalisyon cephesi olarak ortaya çıktı ve diğer XX. yüzyıl devrimlerinin aksine hiçbir zaman tek kişilik külte dönüşmedi. Ama şimdi Managua'nın her tarafı lider Ortega'nın afişleriyle dolu. Sandinistaların eski devrim renkleri siyah ve kırmızı, yerini pembeyle sarıya bırakmış. Kampanyanın yeni şarkısı John Lennon'ın 'Give Peace a Chance'inin İspanyolca rap versiyonu. Ve yakın bir zamanda kürtajın yasaklanmasından yana oy kullanan 'Marksist-Lennonist' Ortega, Katolik Kilisesi'ne daha yakın durmaya, konuşmalarında Tanrı'ya yer vermeye dikkat etmeye başladı.

Bu imaj yenileme işinden Ortega'nın karısı Rosario Murillo sorumlu tutuluyor. Nikaragualılar ona argoda 'cadı' anlamına gelen 'La Chamuca' adını takmışlar. Sanki kocasına bir büyü yapmış gibi. Gözlemciler, Murillo'nun Ortega üzerindeki etkisinin 1988'de artmaya başladığını söylüyor. O yıl Ortega, üvey kızı tarafından cinsel taciz ve tecavüzle suçlanmıştı. Kızına karşı kocasının tarafını tuttuğundan beri Murillo'nun politik etkisi arttı.

Aslında Ortega yıllar içinde ne kadar güvenilmez bir insan olduğunu gösterdi. İktidarları sona erdiği sırada ileri gelen Sanidinistlerin büyük bir kısmı (Ortega da dahil omak üzere) istimlak edilmiş mülklere el koydu. Kontra

www.sosyalistkurultay.org

yanlısı Jamie 'Baba' Morales Carazo, şimdi Ortega'nın yardımcısı. Ne var ki çocuk tacizi suçlamalarına, kişisel servetindeki artışa ve sağla yaptığı işbirliğine rağmen Ortega uzun süre popülerliğini korudu. Ama Sandinistaların büyük bir kısmı Ortega'dan yaka silkti..."[7]

Sonuç yerine: Tartışılması gereken

Görülmesi gerek: Latin Amerika'da sol kuşağın yükselişe geçmesinin ardında, ABD ve ona bağlı kurumların kıtayı 1970 ve 1980'lerde bir "neo-liberal ekonomi laboratuvarı" olarak kullanması yatıyor. Neyse ki, Chávez'den sonra başka solcuların da iktidara gelişiyle kıtada bir umut mihveri doğuyor...

Neo-liberal bataklıkta debelenen ya da yeni düzenin askeri ve ekonomik tahribatlarından mustarip dünyaya yeni bir umut sunuyor. Washington konsensüsüne karşı koyanların mücadelesi Beyaz Saray'da hâliyle infial yaratıyor...

Evet, evet; "Washington konsensüsü"ne karşı mücadelenin yükselmesi önemli; ancak yeterli değil...

Soru(n), bu mücadelelerin emek eksenli devrimci-demokratik çıkışlar olması yanında; sosyalist yöneliş güzergâhını tıkamaması; ve V. İ. Lenin'in ifadesiyle, "Genel olarak kapitalizm ve özel olarak emperyalizm, demokrasiyi bir hayal hâline getirir - ama aynı zamanda kapitalizm, yığınlarda demokratik esinler uyandırır, demokrasiyi yadsıyışıyla, demokrasi

Kapitalizm ve emperyalizm ancak iktisadi devrimle devrilebilir; demokratik dönüşümlerle, en 'ideal' demokratik dönüşümlerle bile devrilemez.

için yığınsal mücadele arasındaki çatışmayı şiddetlendirir. Kapitalizm ve emperyalizm ancak iktisadi devrimle devrilebilir; demokratik dönüşümlerle, en 'ideal' demokratik dönüşümlerle bile devrilemez. Ne var ki, demokrasi mücadelesi okulunda okumamış olan bir proletarya, iktisadi bir devrim yapma yetisine sahip değildir," uyarısının göz ardı edilmemesidir...

İşte tam da bu noktada Nikaragua'nın 2006 deneyimi düalist (ikili) açıdan değerlendirilmelidir...

"Ortega, bugün Latin Amerika tablosunda... anti-emperyalist cephenin bir kazanımıdır..." vurgusuyla İrfan Cüre'nin, "Ortega'nın seçim zaferi, Bush'un suratına indirilmiş bir tokattır. Umudumuz, sınıflar mücadelesinin Ortega'yı ve FSLN'i tutarlı devrimci konumlara çekmesidir,"[8] diye ifade ettiği *tabloda Nikaragua da; Lula'nın Brezilya'sı, Tabaré Vázquez'in Uruguay'ı, Bachalet'in Şili'si gibi Latin Amerika'daki sol yükselişin en zayıf (ve sorunlu) halkalarıdır...*

"ABD'nin XXI. Yüzyıl Projesi" karaya oturup; anti-emperyalist (ve anti-Amerikan) mücadelenin yükseldiği koşullarda Nikaragua ve benzeri durumların sürekli tartışma konusu (ve gündemi) ilan edilerek unutulmaması/unutturulmaması gerekiyor...

Evet, gerek Sandinist devrim, gerekse sonrasında Ortega ve FSLN'in izlediği tartışmalı, ikircimli çizgi, gerekse Ortega'nın günümüzdeki "tövbekâr" ve ılımlı söylemleri, Nikaragua'nın yakın gelecekteki yönelişini bir hayli kuşkulu kılıyor.

Kanımızca bu yönelişi yakın vadede belirleyecek olan, ülke içerisindeki koşullardan çok, - Nikaragua kıtanın en yoksul ülkelerinden biri olmayı sürdürmektedir- Latin Amerika'daki "denge(sizlik)ler"dir.

Nikaragua; Küba, Venezüella, Bolivya, Ekvador vb.'ndeki "sol-halkçı rüzgârlar"a yaslanarak bir süre "halkçı" bir yönelişi sürdürebilir.

Ancak bu açılımın nihai tayin edicisi, FSLN'in "sol"undaki, daha kararlı-radikal unsurların güç kazanıp, kazanamayacağı olacaktır...

Dipnotlar

1- Albert Camus.
2- Kaynak: "L'Amerique latine en 2005", Les Etudes de la documentation française, P. Zagefka (der.), Institut des Hautes Etudes de l'Amérique Latine, Université Paris III, Sorbonne Nouvelle, 2006.
3- Freedom Hause İndeksi
4- Dünya Bankası Birleşik İndeksi
5- Mike Gonzales, "Sandinistalar Yeniden İktidara mı Geliyor?", Antikapitalist Dergisi, Eylül 2006, s.22.
6- Erdir Zat, "Nikaragua'da Sandinistler Tekrar İktidarda: Ortega'nın Kördüğümü", Birikim Dergisi, No:212, Aralık 2006, s.33.
7- Andrew Anthony, "Şimdi Ortega Zamanı", Radikal İki, 12 Kasım 2006, s.9.
8- İrfan Cüre, "Ortega'nın Dönüşü", Sosyalist Demokrasi, No:41, 11 Kasım 2006, s.8.

www.arsivakurdi.org

Çözülen sistem, toplum ve yeni imkanlar

✍ Rüstem Doğan

Küreselleşme, dünya kapitalist sisteminin son sınırlarına gelip dayandığının somut emarelerini de beraberinde getirdi. Aşırı üretime paralel, biriken stoklar, düşen kar marjları ve kapitalist sistemin alın yazısı olan döngüsel ekonomik krizler, döngüsellikten çıkıp bir bütün olarak sistemin dokusunu bozan yapısal krizlere dönüştü. Yani kapitalist sistemin krizine çare olarak baş tacı edilen küreselleşme politikaları, krizi yerel ve bölgesel olmaktan çıkarıp küreselleştirirken, aynı zamanda sistem açısından ciddi bir baş ağrısını da beraberinde getirdi.

Ulus devletler ölçeğinde gelişip boy veren kapitalist sermaye grupları, ulus devlet sınırlarının dışına taşarak toplumsal yaşama dair ne varsa metalaştırarak ticaretin nesnesi haline getirdi. Serbest piyasa ekonomisinin her şeye kadir olduğunu zanneden çok uluslu sermaye grupları, neo-liberal politikalarla bir bütün olarak toplumsal yaşama dair ne varsa ve buna paralel doğayı hallaç pamuğu gibi atarak kendi hakimyet alanlarını geliştirip genişletmenin çarelerini bir bir yaşama geçirdiler. Geçmişte ekonomik krizden çıkmanın bir gerekçesi olarak uygulanan sosyal devletçilik adı altında devleti yardıma çağıran sermaye, reel sosyalizmin yıkılması ile beraber sosyal devlete nalet okudu. Dün sermayenin ilahi kurtarıcısı Keynes bugün yine aynı sermaye tarafından tukaka olarak nitelendiriliyor. Sanırım Keynes'in mezarında kemikleri sızlıyordur. Teknolojik gelişimle beraber bilgisayar destekli esnek üretim sürecinin ortaya çıkardığı imkan ve olanaklar aynı zamanda yeni tüketim kültürü, alışkanlık ve pazarlama tekniklerinide yaratarak, zaman ve mekan dinlemeden, standart kalıpları aşındırarak yeni tüketim kül-

www.arsivakurdi.org

türü denilen çılgınca, bilinçsiz tüketimide ortaya çıkartmıştır. Maalesef bu çılgın tüketim kültürü ya da kültürsüzlüğü dahi sistemi krizden çıkartmaya yetmiyor. Sistemin yaşar kalma talebi tersinmez (geri dönüşsüz) sürekli dinamik bir akışkanlığa ihtiyaç duyuyor. Fakat sürekli dinamik, akışkan bir yapı kendisini hep bir üst boyutta yeniden ürettiği sürece yeni bir genişleme dalgasına da ihtiyaç duyar. Kısacası her gelişim seyri eninde sonunda kendi doğal sınırlarının en uç noktasına gelip dayanır ve burada sancılı çatallaşmalara dönüşür. Ya evrimci doğal geçiş seyri izler ya da iradi müdahaleyi gerektiren devrimci müdahaleler sonucunda yeni olanaklı geçişlere kavuşur. Uygarlık bu iki türün hem yaratıcısı hem de tanığıdır. Köleci düzenden feodalizme geçiş bir çözülme ve çürüme sonucunda evrimci bir tarzda yaşandı. Fakat feodalizmden kapitalizme geçişte ise burjuvazinin iradi müdahalesi (devrimci durumla) sonucunda sağlandı. Küreselleşme, kapitalizm açısından ulaşabileceği en son doruk noktası. Sermaye de bunun bilincinde ve artık mevcut krizleri aşmak yerine onunla yaşamayı, onu yönetmeyi ekonomi politiğin temel merkezine yerleştirmiş durumda. Sistemin bu krizli süre durum hali, bir bütün olarak toplumsal yaşamın her alanına sirayet ediyor. Salt ekonomik bozulmanın ötesinde kültür, sanat, bilim gibi toplumsal gelişmenin temel dinamiği olan alanlarda, çürüme evresine girerek mev-

Kendisinin yeniden üretimine kolaylık sağlayan kurallara ve yasalara dayalı kapitalist sistem tepeden tırnağa gayri meşru kurum ve örgütlenmelere dönüşüyor.

cut krizi hayatın her alanına taşıyor. Öyleki yeni teknolojik gelişme hayatı hem zenginleştirmenin ve kolaylaştırmanın mevcut potansiyelini hem de onu tahrip etmenin araçlarına dönüşmekte. Bu durum bir yanda çalışma saatlerini azaltıp sosyal ve kültürel faaliyetler bakımından, boş zamanı arttırırken, diğer taraftan da kitlesel işsizliği beraberinde getirmektedir. Bilgisayar teknolojisinin gelişip yaygınlaşması öğrenme biçimlerini kolaylaştırıp bilginin dolaşım hızını daha da hızlandırmıştır. Robot teknolojisine dayalı üretimin, emek gücünün kullanımını azaltmaktayken, diğer yandan sınıflararası eşitsizlikleri de alabildiğine derinleştirerek yeniden klasik köleliği aratmamakta. Medya enfarmasyon alanındaki teknolojik gelişme, kitlesel iletişimi kolaylaştırıp geliştirirken, kültürel ve sanatsal alanlardaki yerel ve evrensel değerlerin birbirine karışıp sentezlenmesine aracılık ederek, diğer yanda ise beyinlere ket vurarak çarpık ideolojik manipülasyonlarla yozlaşmayı derinleştirmektedir.

Kendisinin yeniden üretimine kolaylık sağlayan kurallara ve yasalara dayalı kapitalist sistem tepeden tırnağa gayri meşru kurum ve örgütlenmelere dönüşüyor. Öyleki hemen her ülkede gladyo, kontrgerilla, mafyalar, sokak çeteleri tepeden tırnağa sistemin asli unsurlarına dönüşerek bir yanda ekonomik diğer yanda siyasal olarak sistemle içselleşmiş durumdalar. Türkiye'nin yakın tarihine bakmak bile bize bu konuda oldukça net bir fotoğraf sunmaktadır. Hatta dünya finans sisteminin yaklaşık %50'si kara paraya boğulmuş durumda ve bu bile tek başına sistemin sıkışmasına neden olabilecek bir durumu ortaya çıkartıyor. Küreselleşen kapitalist sistemin ortaya çıkarttığı bir diğer küresel sorun, ekolojik bozulma ve doğal kaynakların, fütursuzca talanının sonucunda, son sınırına gelip dayandığını ve bu gidişle gezegenin toptan imhasına yol açacak ciddi bir alarmla yüz yüze oluşumuzdur.

Yine buna paralel doğa bilimlerindeki baş döndüren gelişme ve ilerlemeye rağmen sosyal bilimler alanındaki çıkışsızlık durumu, çözülmesi gereken sorunların çözümsüzlükle geçiştirilmesi, postmodern durumun bunalım halinin bir dışa vurumu olarak karşımıza çıkıyor. Aşırı üretimin ortaya çıkarttığı bir sonuç olarak metadaki değersizleşme, reklam ve pazarlama teknikleri alanında modamagazin, estetik ve erotik çeşitliliğin bir patlama halinde tırmanışına da tanık oluyoruz. Tüm bunlara rağmen çıkış yolu bulamayan sistem, şimdilik yaşadığı sıkışmaları finans ve hizmet sektörü alanında ortaya koyduğu yoğun aktivite ile daralıp genişleyen gelgitlerle oyalayıp duruyor.

www.arsivkurdi.org

Fakat dünya finans sektörü bu yoğun yüklenmeye daha ne kadar dayanır, oda ayrı bir tartışma konusu. Zaten ortaya çıkan ekonomik krizler, dünya finans sisteminde zincirleme etkileri de beraberin de getiriyor. Şimdilik yaşanan krizlerin ağır faturasını merkez metropol ülkelerden çok bağımlı çevre ülkeleri çekti. Merkez ülkelerin kar oranlarındaki düşüşün yanı sıra bağımlı çevre ülkelerinde ise tam bir yıkım tablosu ortaya çıkardı. Brezilya, Arjantin, Tayland, Türkiye, Güney Kore, Singapur, Endonezya ....vb. ülkelerde ortaya çıkan iflaslar, durgunluk, işsizlik, işten çıkarmalar, aşırı enflasyon ve devalüasyonların faturasını ise yoksul, işçi, emekçi yığınlar çekti ve halende çekiyorlar. Nihai sonuç bakımından asıl kayıp edecek olanlar küresel kapitalist sistemin asli sahipleri ve çok uluslu sermaye şirketlerinin kendisidir. Kısaca ifade etmek gerekirse küresel kapitalist sistem bir daralma, sıkışma ve bir bütün olarak çözülme halinde. Bu çözülme tüm dünya uygarlığını yüklü sorunlarla yüz yüze getirmiş durumdadır. Öyleki işsizlik, açlık, konut sorunu, ekolojik felaket, savaş ....vb. sorunlar çözüm bekleyen evrensel sorunlara dönüşmüş konumda.

Sistemin saldırıları bitmek tükenmek bilmeden her yönü ile işçi emekçi halkları kuşatmış durumda. Emekçilerin bu saldırılara karşı tutumu şimdilik çok ciddi düzeyde bir karşı duruşu oluşturamadı. Kimi küçük kıpırdamaların dışında, hali hazırda görünen

Kapitalizmin küreselleşme ile geldiği evre, sistemin yapısında bütünlüklü bir alt üst oluşu da beraberinde getiriyor. Bu ne demektir? Sistem eski kapitalist sistem değil mi?

tablo bu. Emek cephesinin yaşadığı bu açmaz aynı zamanda değişen dünya kapitalist sisteminin sonuçlarından kaynaklı ve işçi emekçi yığınların, dün burjuvaziye karşı verdiği mücadele tarzını ve araçlarının bir çok yönü ile işlevsiz, atıl duruma çekilmesinin bir sonucu olarak da görmek gerekiyor. Bunun en somut örneği, sendikaların dünya çapında işlevsiz noktaya çekilmesi veya devşirilmesi sisteme karşı alternatif bir karşıt odak olmaktan çok sistemin bir parçasına dönüşmesi ya da burjuvazi tarafından emeğin değerlerinin iç edilmesi olarak görebiliriz. Kapitalizmin küreselleşme ile geldiği evre, sistemin yapısında bütünlüklü bir alt üst oluşu da beraberinde getiriyor. Bu ne demektir? Sistem eski kapitalist sistem değil mi? Evet bu soruya en makul cevap elbetteki sistem kapitalist sistem ama sistemin mevcut gelişim evresinin ihtiyaç hissettiği iç yapısal resterasyonuda burada hesaba katmak gerekiyor. Bu şu demektir. Her tarihsel gelişme evresinde sistem yeni özellikler edinmiştir ve geçmişten kalan kimi özellik ve yapılanmalarını yeniden dizayn etme doğrultusunda bir iç temizlik harekatına yönelmektedir. Bu sistemin uluslararası ilişkilerinden, yeni üretim tekniklerine, karşıt güçlerle hesaplaşmalardan, yeni hegemonya alanlarının ele geçirilmesine ve el değiştirmesine varana dek bir dizi restorasyon süreci olarak değerlendirilebilinir.

Bunun ipuçları, mevcut ulus devletler sisteminden uluslar üstü kurum ve kuruluşlarla ulus devletin ikinci/tali plana itilmesi, üretim tekniklerindeki değişim, tüketim, pazarlama, karşıt sınıfların yeniden konumlanışı ve karşılıklı hesaplaşması, toplumsal yapıyı düzenleyen, dizginleyen ve yeni tarzda kuran kurumsal yapıların amaç ve işlevlerinin yeniden oluşturulması...vb. tabandan tavana bir yeniden toplumsal derleniş olarak görebiliriz. Sermayenin en üst düzeyde oluşturduğu merkezileşmesi, yoğunlaşması ve üretim alanındaki muazzam değişimleri, sermayenin emeğe karşı başlattığı fütursuz saldırı politikaları ve bunların toplumsal yaşama yansımaları. Emperyalistler arasındaki yeni hegemonya savaşları ve tüm bunları yaşama geçirmede küresel sermayenin emrine amade devletin yeniden dizayn edilmesi. Ayrıca sistemin kendi içindeki çatışmalı karşıt ikiliklerle beraber bir bütün olarak yaşamın her alanında, karşıtların en uç düzeyde birbirine zıt kutuplar oluşturması. Şöyle de denebilir: Gelişmelerin ortaya çıkardığı sonuçlar bakımından, doğasına uygun sonuçlardan çok doğasına uygun olmayan zıtlıkların birbiri karşısında paradoks oluşturması. Yani aşırı üretime rağmen sınırlı bölüşüm, ilerle-

www.arsivkurdi.org

meye karşıt, gerileme...vb. Sınıflararası mücadele nihayetinde "ekmek peynir savaşı"dır. Bu mücadelenin iktisadi ekonomik alanını teşkil ediyor. Yaklaşık 400 yıllık bir tarihsel geçmişe sahip olan kapitalist sistemde mücadele ağırlıklı olarak bu temel üzerinde şekillenip boy verdi. Bu alanda proletarya muazzam bir deneyim ve mücadele birikimine sahip oldu. Fakat günümüzde sadece sistemin iktisadi politikalarına karşı duruşun ötesinde, insani etik değerlerin devreye girdiği, kapitalizmin ahlaki dayanaklar bakımından uygarlığın manevi dünyasını dumura uğrattığı bir tarihsel kesit içerisinden geçiyoruz. Toplumsal yaşamdaki olguların, değerlerin uğradığı anlam kayması bir bütün olarak değerlerin silinip gittiği, tuz buz olduğu grift bir tablo ortaya çıkardı. İnsanlık onurunu ayaklar altına alabilecek her düzeydeki çirkinlikler toplumsal yaşamı kuşatmış durumda. Kültürel dejenerasyon, kimlik ve kişilik kaymaları, psikolojik travmalar halinde toplumu sararak çağın hastalığına dönüştü.

Sadece karşıt sınıfların konumlanışlarının ötesinde bütün toplumsal kesitleri kapsayan bu bunalımlı durum; insana, hayata, aşka, özgürlüğe, mutluluğa bir bütün olarak uygarlık yeni bir toplumsal aidiyet ve kimlik arayışında. Bu mevcut durum geçmiş devrimci mücadele yöntemlerinden farklı olarak yeni devrimci araç, taktik ve stratejik hattı yaratmanın imkanlarını kendi içinde bizlere sunuyor. Niteliğin nicelik, özün biçim lehine uğradığı anlam kaybını yeniden anlamlandırma sorunu gibi yeniden sömürüsüz bir dünya kurmak gibi ağır bir yükle yüz yüzeyiz. Kısaca yoldaş Nazım Hikmet'in değimi ile "Ya karanlık yıldızlara yaşamı götüreceğiz. Ya da dünyamıza inecek ölüm." Sorun bu kadar berrak ve net.

www.arsivakurum.org

Türk solu ve Kürt ulusal hareketi

✍ Lokman Öğülmüş

Irak üzerinde oynanan oyunların ardı arkası bitmek bilmiyor. Dünya kamuoyuna damgasını vuran, CIA ajanlarının, Iraklıları uçaklarla Türkiye'ye getirerek işkence yaptıkları görsel ve yazılı basına yansımasına rağmen Türkiye'de kimsenin kılı kıpırdamadı. Başta Türk solu olmak üzere Kürt solu da duruma seyirci kalarak içe kapalı kendi sorunlarını aşamamış bir görünüm sergilediler. Çok yönlü teorilerin üretildiği Ortadoğu bugün itibariyle farklı boyutlara gelmiş/getirilmektedir. Türk ve Kürt solu yeni söylemler bulmak zorundadır. Geçmişte söylenmiş, içi doldurulmamış söylemlerin tekrarı olmamalıdır.

Türk solunun suskunluğunun ve üzerindeki ölü toprağını kaldırması gerekmektedir. 1991 Irak işgalinden bugüne kadar kendisine yakışır hiçbir girişimi olmamıştır. Partilerin, örgütlerin, demokratik kitle kuruluşlarının girişimleri ne olumlu olmuş ne de yapılmış olması anlamında farklı ifadeler sunamamıştır. Burada sisteme karşı olmanın gereği yerine getirilemediği gibi kitlelerle bütünleşmek dahi sağlanamamıştır. İşte bu anlamda gerek Ortadoğu'da yaşanan olayların gerekse de Türkiye'de yaşanan olayların gerisinde kalınarak Türkiye devrimci hareketinin içerisine düştüğü yanlışları, halkların kurtuluşu adına yola çıkanlar, halka ve masum devrimcilere ödetme şanslarının kalmadığını artık bilmek/anlamak zorundalar. Aksi halde Türkiye'de yaşanan trajediler devam edecek, devam eden bu trajedilere dur diyemeyen Türk solu, 12 Eylül'den bugüne kadar yaşadığı karanlıktan kurtulamayacak daha da derinleşen kırılmalar yaşayacaktır.

1960 ihtilalinden sonra Türkiye İşçi Partisi ile yakaladığı şansı kaçıran, 12 Eylül darbesinden sonra tarihe karışan Türk sol hareketi kendisine toparlanma zemini ararken ikinci bir sol şans olarak karşısına ÖDP çıkmıştı. Türk sol hareketi bu tarihi fırsat da değerlendiremedi. Ne yazık ki 12 eylül öncesinin zararlı virüsleri bu şansın içerisinde bulundu. Teşhisi bilinip bulunmasına rağmen hastalık ağır bastı tedavi edilme şansı ortadan kaldırıldı!

12 Eylül darbesinin ağır baskı ve yılgınlık yıllarında, dağılan, yakalanan, yurt dışına çıkan, mapuslara düşen, idam edilen ve sokakta, dağda katledilen kadroların, insanların bıraktığı devrimci alanları boş bulan bazı kesimler buraları doldurarak devrimci mirasa konmuşlardır. Toparlanma ve örgüt disiplininden uzaklaşarak milliyetçi ve ulusal kimliklerini ön plana çıkaran bu kesim, devrimci Marksist hareketin gereğini

www.sosyalkurdi.org

yapıyor görünümünü sergileyerek emperyalizmin ekmeğine yağ sürmüştür. ABD emperyalizmi bu yaşanılan süreci iyi değerlendirip Ortadoğu üzerindeki 50 yıl öncesine dayanan projesini hayata geçirmekte zorlanmamıştır.

Türk solunun önüne koyacağı hedefin tekrarına gerek yok. Marksist doğru içerisinde doğruyu aramak, günümüze kadar taşınmış "sol; bir çocukluk hastalığı" olmaktan ileri taşınamamış, iyi niyetli girişimler ise vücut bulamamıştır. Türk solu yanlışları yanlışla çözme alışkanlığını bırakarak zor yetişen değerlerine/kadrolarına sahip çıkmalıdır. Legal bir çizginin kaçınılmaz olduğu bu 21.yy sürecinde, her kadroya, her bireye ciddi görevler düşmektedir. İşte bu anlamda partinin boşluğu hissedilmektedir. Kitleleri, kadroları, demokratik kitle örgütlerini, gelecek tehlikeleri kollayıp-sezecek-koruyacak bir partinin eksikliği hissedilmektedir.

Daha düne kadar toplantılarda birbirilerinin tersini söylemek, birilerinin yanlışını bulmak için çaba harcayan zihniyetlerin halen ön planda olduğunu gördükçe 25/30 yıl önceki yaşanılanlar geliyor gözlerimin önüne. Bu vahim tablonun artık bitirilmek zorunluluğu vardır.

12 Eylül'den sonra yaşanan dağınıklık, bulanıklığın yerini Kürt olmak, Kürtlüğü savunmak aldı veya ön palana çıkartıldı. Türk solunun devrimci anlayışının da bu zihniyet üzerinde kısır tartışmalara girmesi, asıl sosyalist/devrimci birikim ve ener-

1991 yılında ABD'nin Irak saldırısının ardından üretilen teoriler iflas ederken hiç kimse ikinci işgalin ardından geçmişin tahlilini doğru ve Marksist perspektifle yapamadı!

jilerini bu çerçevede daraltarak yoğunlaştırması, enternasyonal mücadele anlayışından uzaklaştırmıştır. Bu uzaklaşma günümüze kadar yansımış ve Türk devrimci hareketi kendi partisini dahi yaratamamıştır. Bugün Türkiye'de sistem partilerince tartışmaya açılan alt kimlik mi üst kimlik mi, federasyon mu konfederasyon mu gibi tartışmalara kendi Marksist tavrını koyamayan Türk ve Kürt solu, İmralı'dan, Barzani ve Talabani'den gelecek söylemlere kulak kabartmaktan başka bir şey yapamamaktadır.

Çok gerilere gitmeye gerek yok. 1991 yılında ABD'nin Irak saldırısının ardından üretilen teoriler iflas ederken hiç kimse ikinci işgalin ardından geçmişin tahlilini doğru ve Marksist perspektifle yapamadı! Öcalan henüz yakalanmamışken, Barzani ve Talabani'nin isminden bahsedenler/ananlar neredeyse fişlenirken, bugün ne hikmetse bu insanlarla yağlı ballı olan sistem partileri oldu! Solcular hem dışlandılar hem de suçlanmaktan kurtulamadılar.

Ortadoğu ve Irak Kürdistan'ında bunlar yaşanırken, kimi Kürt solu kısa bir süre önce acımasızca eleştirdikleri Barzani ve Talabani'ye alkış tutmaya başlayarak ABD'yi kurtarıcı olmakla desteklediler (!) Ya Türk solu? Ne yapacağını şaşırmış, kimi zaman Kürt solundan daha Kürt kesilerek, kimi zamanda Türkiye devriminden başka her şey söyler durumda kendini göstererek 30 yıl önce söylenenleri tekrar ederek politika üretmeye çalışmıştır.

Bu anlamda unutulan Türk solunu tekrar politik arenaya sürmenin, maçı tribünlerden seyretme yerine saha içerisinde oynanacağını ve bu dev mirasa sahip çıkmanın bizim onurumuz olduğunu anlatmanın zamanı geldi. Bu zamanı değerlendiremezsek Ortadoğu'nun ABD tarafından şekillenmesi/inşası tamamlanırsa Türk devrimci hareketinin işinin ciddi anlamda daha da zorlaşacağı görülmektedir.

Türkiye sosyalist hareketinin bugünkü yayılışına baktığımız zaman dünden farkımızın olmadığını görürüz! Ne yapacağımıza dair söylemlerinde dünden farkı yoktur! Peki zaman değişiyor, dünya koşulları değişiyor, teknoloji değişiyor, ulaşım değişiyor, medya değişiyor da biz neden değişmiyoruz! Marksizm'in bilimselliği, Leninizm'in mücadele anlayışı tartışılmaz ancak bugün ne Lenin'in çarlığı yıktığı ne Mao'nun köylüleri ayaklandırdığı ne Vietnam işgaline karşı Hoşimi'nin Vietnam'ı ne de 80 kişiyle Küba'ya çıkan Fidel Kastro'nun zamanı. Bugün farklı bir gün, bugün dünyanın küçüldüğü, bir tuşla dünyanın dolaşılabildiği, savaşların uzaktan kumandayla yapıldığı bir gün. O halde bizim ısrarımız neden? Neden yerimizde patinaj yap-

www.arsivakurdi.org

mamız? Neden birbirimizi anlamamadaki ısrarımız? Yok mu bizim onur borcumuz. Türk ve Kürt halkına karşı yaptığımız yanlışların bedelini ödetmedik mi o insanlara? Kendi kısır kavgalarımızı halen devam ettirerek gelecekleri ipotek altına almıyor muyuz? Ölen yoldaşlarımızın çocukları bugün 25/30 yaşlarındalar, bu kısır döngümüz onların çocuklarının geleceğini de ipotek altına almıyor mu? Mustafa yoldaş ne diyordu 'belki mezarı başımda o güzel günlerin haberini sizlerden alamasam dahi üzerimde yeşeren çiçeklerden alacağım' diyordu. Peki binlerce yoldaşımıza kim nasıl ve hangi kardelen çiçekleriyle haber verecek?

Türk solunun üzerindeki ölü toprağını kaldırması gerekiyor. Ortadoğu'daki gelişen olayları ve Kürt solunun ne yapacağını seyretmenin yerine bir Türk solunun varlığını hissettirecek mücadele biçimi belirleyerek Ortadoğu ve Kürdistan'da gelişen devrimci anlayışa destek olabilecek bir mücadele anlayışını yaratmak zorundadır. Bu zorunluluk tüm kesimleri içerisinde barındıracak, siyasi alternatiflerini ortaya koyarak mücadele birliği yaratacak, gerçekten devrimden, halkların kurtuluşundan yana olan kişilerin birliğinden olmalıdır. Sinan yoldaşın dediği gibi Fırat'a akan suları birleştirmeli ama zehirli akacak suların önünü tıkamalıdır.

12 Eylül'den sonra Türk solunda hiçbir gelişme olmamıştır, olanlar ise bir yere varamadan patinaj yapar durumda gelmiş/getirilmiştir. Kendilerini aylık dergiler ya da birkaç kişinin bir arada olduğu bir Türk solu olmaktan öteye götürememişlerdir. Bu süre içerisinde Kürdistan'da yaşanan olayların seyircisi olmaktan öteye gidemedikleri gibi Kürdistan üzerindeki yaşanan olaylar üzerinde de bir politika üretememişlerdir. Bu güne kadar ne Türkiye devrimine ilişkin ne de Kürdistan devrimine ilişkin olumlu adım atamadıklarından dolayı Ortadoğu'da gelişen olayları seyretmekle yetinmişlerdir.

Kendi örgütlü gücünü/partisini yaratamayan Türk solu Kürdistan'da yaşananlara dair hiçbir şekilde Enternasyonalist görevini yapamamıştır.

Kendi örgütlü gücünü/partisini yaratamayan Türk solu Kürdistan'da yaşananlara dair hiçbir şekilde Enternasyonalist görevini yapamamıştır. Gerek Saddam'ın zulmüne gerekse de ABD' nin katliam ve işgaline karşı alternatif üretememiştir. Ortadoğu'da gelişen olaylar, doğası gereği mücadelenin yönünü o coğrafyaya çevirmiş ve çoğalan, çoğaldıkça parçalanan bir Kürt solu yaratarak PKK gücü ekseninde yoğunlaştırılan bir savaş görüntüsü çizmiştir. Türk solunun ve kamuoyunun dikkatleri o yöne çekilerek Türk solunun varlığını unutturmuş tek bir cephede verilen bir "terörist"(!) saldırıları imajı yaratılarak solun gelişmesini engellemişlerdir.

Yaratılan bu denli olumsuz tabloları parçalayacak bir alternatif olarak ÖDP rüzgarı estirilmiş. Umutlar ne yazık ki sonuç veremeden sistem partileri saflarına geçmiş/geçirilmiştir. Burada kimseye taş atmak niyetinde değilim. 12 Eylül darbesinden bu yana 25 yıl geçti. Bu süre içerisinde neler yaptığımızı sorgulamak istiyorum. Her konuşulan konu Kürt halkının geleceği doğrultusunda odaklandırılmış. Türk halkı kendi alternatifini yaratamaz konuma itilerek kendi coğrafyasında verilmesi gereken devrimci mücadele anlayışını ve bu mücadeleyi Kürt halkı ile ortak kurtuluş noktasına taşıyamamıştır. Bu kısır bekleyiş Kürt halkına verilmesi gereken her anlamda ki destekten yoksun kılmıştır. İşte bu yoksunluk mücadeleyi tek cepheye hapsetmiş olumsuz etkileri sistemin ve Ortadoğu'nun işgalini engelliyememiştir.

Türk devrimci mücadelesine ihtiyacımız var. Bu yolda verilecek her türlü ortak mücadelenin Marksist temelleri olan bir kalıp dışında düşünülmemelidir. Elbette ki bir şeyler yaşanıyor bu yaşanılanlara daha dikkatli daha olumlu daha yapıcı bir şekilde yaklaşarak konulacak her tuğla sağlam temeller üzerine konmalıdır.

DTP Kürdistan'la sınırlı kalmayacağını ima etse de o coğrafyadaki yoğun hareketlilikten dolayı kendi sorunlarını aşması zaman alacaktır. O halde Türk solu kendi oluşumunu yaratarak neden dost bir parti olarak her iki coğrafyada da ortak mücade-

www.arsivakurdi.org

leler verilmesin? Türk solu zamanı yenmeli eş güdümlü, eş mücadele anlayışı ile enternasyonal bir ruhla çıkmalı/çıkarmalıyız.

Kürdistan coğrafyasında çalışmalarını sürdüren MESOP (Sosyalist Mezopotamya Partisi Girişimi) o coğrafyada Türk ve Kürtleri kucaklayacaklarını belirtmelerine rağmen temennilerin ötesine geçememiştir. Ortadoğu ve Kürdistan coğrafyasının zaman içerisinde daha karmaşık daha yoğun olacağı kesindir. Bu anlamda MESOP'un da ancak bu coğrafyaya yoğunlaşacağı kesindir. Bu coğrafyada ciddi boşluklar bulunmaktadır. Bu boşluğu dolduracak, kitlelere yön verecek bir partinin varlığı, politik kavgaya legal ortamda vücut buldurulması önemlidir. Tarihi süreci omuzlaması açısından bu boşluğu dolduracak bir adım olmalıdır MESOP.

Türk ve Kürt solu açısından taşlar yerine ciddi biçimde konmalıdır. İstekler, talepler net olarak ortaya konmalıdır ki tekrarlanan geçmiş süreç gelecekte yaşanmasın. Hedefi ortak olan bir mücadele kendi kendini bitirerek burjuvazinin işini kolaylaştırmamalı. İşte bundan dolayı çizgilerimiz, taleplerimiz ve inşa politikamız net olmalıdır. Dayanışmamız, enternasyonal ruhumuz bir olmalıdır. Adımızı, rengimizi, kimliğimizi ortaya koymalıyız.

Türk devrimci hareketinin yaratacağı oluşum/parti ile ancak mücadele ruhu ortak olabilir. Her ülkenin inşası emek ister, bilgi ister, kadro ister. Bu anlamda iyi düşünülmelidir. Doğası gereği Türk ve Kürt halklarının, bulundukları bölgelerde, Enternasyonal ruhla Marksist mücadele veren partilerde yer almaları gerekir. Sürece baktığımız zaman bunun örnekleri çoktur.

Türk solu tarihi misyonuna sahip çıkmalıdır. Varolan Türk solunun, Kürt solunun verdiği mücadeleyi enternasyonalist ruhla sahiplenip desteklemesi gerekmektedir.

Türk solu tarihi misyonuna sahip çıkmalıdır. Varolan Türk solunun, Kürt solunun verdiği mücadeleyi enternasyonalist ruhla sahiplenip desteklemesi gerekmektedir. Türk solunun örgütlü olması, Kürt soluna verilecek destek açısından önemlidir. Önemli olduğu kadar Kürt solunun üzerindeki yükü hafifletecektir.

Legal parti ve Türk solu

Koşullar Türkiye'de legal bir partinin olabileceğini, örgütlenmenin önünü ve kitlelere daha rahat ulaşabilecek yolları açacak şartları yaratma açısında ihtiyaçtır. Legal partinin üstleneceği görevlerin çok iyi tahlil edilerek kadroların ve parti yöneticilerinin burjuvazi ile sürekli göğüs göğüse olacağından dolayı çelik disiplin içerisinde görevlerini yapmaları şarttır. Elbetteki legal bir partinin avantaj ve dezavantajlarının olduğunu biliyoruz Ama varlığını sürdürdüğü müddetçe avantajlarını ön planda değerlendirerek yolunu belirlemek zorundadır. Legal bir partiye devrimi yapacak bir parti olarak bakılmamalıdır. Devrimci durum ortamında, devrimi yaparak inşa edecek olan marksist partinin legal partiyle organik bir varlığı olacaktır.

Türkiye devrimci hareketi tarihinde defalarca partileşmiş, işçiden ve emekten yana olduklarını, halkların kurtuluşunun devrimle olacağını belirtmelerine rağmen ne yazık ki bu düşünceyi hayata geçiremeden tarih sayfalarındaki yerlerini almışlardır. Karşımıza her dönemde çıkan partileşme ve bu partileşmenin yasal olup olmayacağı, yasal olursa hangi kulvarda nasıl mücadele edeceği tartışılır ve kitlesel destek bulunamadı gerekçesi ile tekrar dondurulur. Bu tartışmaların kitlesel olup olmadığını tartışmakta yarar vardır. Biz kendi kısır döngümüzde, kendimizi aldatmaktan başka bir şey yapmıyoruz. Kitleler artık bunun bilincine eriştiler. Böyle kitlesel parti elbette olmaz. Sen kitlelerden kopuk yaşayacaksın ve onların talepleri adına yola çıktığını savunacaksın! Türk solunun ve kurulan partilerinin yıllarca yaptıklarının tekrarını, bugün yapmanın kimseye yararı yoktur.

Burada örgütlü yaşamanın ve hangi ülkede, hangi koşullarda devrimcilik yaptığımızı iyi tahlil etmek zorundayız. Çok adamın olduğu ama iş yapma anlamında kimsenin olmadığı bir toplumda yaşıyoruz. Örgütler üstü, partiler üstü, insanların çoğunlukta olduğu bir toplumda yaşıyoruz. Örgütlü yaşama alışkan-

www.arsivakurdi.org

lığımız maalesef yok bizim. 12 Eylül darbesinin yenilgisi ve ağır baskılarından, yalnız kalma, sahiplenmeme gibi olayların ağır basmasından dolayı insanların güven duyguları korkunç derecede yıpratılmıştır.

Böyle bir zemin üzerine inşa edilecek partinin alt yapısı, ön tartışmaları sağlam olmalıdır. Ülke coğrafyası ayrı bir önem ve konum içermektedir. Bu yapılanmalar sağlam temellere oturtturulamazsa isim particiliğini aşamayacaktır.

Bugünkü görevimiz her geçen gün zorlaşıyor. Türkiye devrimine öncülük edecek bir partinin yaratılamayışı kafalardaki kırılmaları daha da derinleştirmektedir. Bu kırılmaların önüne geçecek önlemlerin alınması şarttır. Sol düşünen insanlar belirli deneyime sahip, 50 yıllık süreçte çok ciddi birikimlere sahip oldukları var sayılırsa, Türkiye ve Kürdistan coğrafyasını ve orada yaşayan halkların ruh yapılarını anlayacak deneyimdedirler. Bu anlamda ülkede devrim koşulları her zaman mevcuttur. Yalnızca kitlelere yön verecek gövdesi küçük beyni büyük bir partinin varlığı yoktur.

Bu temenniler, bu düşünceler çoğu insanın sesli düşünemediği konulardır, bireysel sohbetlerde en çok dile getirilen konuların başında gelmektedir. Kitlelerin sesine kulak vermek profesyonel devrimcilerin görevidir. Eğer bu duyarlılığı kendimizde arar isek ortak noktalarımızın çok olduğu görülecektir. Ortak iktidar mücadelesinin Marksist

Burada anlatmaya çalıştığım unutulan bir Türk solunun varlığıdır. Burada söylenen, güçlü bir Türk solunun varlığının Kürt solunun gücüne güç katacağıdır.

mücadele ruhu meyvelerini vermeye başlayacaktır.

Türk solunun görevini yapmasının acil olduğu bir süreçteyiz. Bu Türk ve Kürt halkının ortak çağrısıdır. Kurulan Kürt partilerine alternatif değil onlarla bütünleşecek birbirilerinin mücadele tetiğini ateşleyecek yapı ve anlayış içerisinde olmak zorundadırlar. Ortadoğu coğrafyası derinlemesine karılmaktadır.Kürt Türk ayrımı yapılmakta ve bu iki halk birbirine düşman edilmekte,Kürt düşmanlığı yaygınlaştırılmaktadır.Kurulacak partinin en önemli sorunu da bu iki halkın çatışmasını önlemektir,bu iki halkın tek düşmanının ABD emperyalizmi olduğunu açıklama sorumluluğu ve emperyalizmin pençesinden kurtarma zorunluluğu vardır.

Sonuç olarak

Türk solunun 25 yıllık bir süreçte kendisine yakışır bir girişiminin olmayışı, uyuyan sol çevrenin bir şekliyle harekete geçirilmesi yönünde söylediğim bu şeyleri, anlamsız bir yaklaşım/eleştiri olduğunu yazımın başlığını görünce söyleyecek kişiler çıkacaktır. Burada anlatmaya çalıştığım unutulan bir Türk solunun varlığıdır. Burada söylenen, güçlü bir Türk solunun varlığının Kürt solunun gücüne güç katacağıdır. Bazı kesimler bu başlıktan ve bu yazıdan Kürt karşıtı olduğumu bile düşünecektir. İşte bu zihniyetler ortak mücadelenin ve ortak kurtuluşumuzun bir olduğunu anlamayan dünyayı halen iğne deliğinden seyreden zavallı kişilerdir.

PKK'nin yürüttüğü savaş ortamında kurulan ve ardı arkasına kapatılan partiler, legal olmakla birlikte istek ve talepleri PKK'den çok mu gerilerdeydi? Elbette ki hayır. Her koşulda alınabilecek en ufak bir hakkın bile değerlendirilmesi için verilen çabadır. Legal parti çatısı altında Türkiyeli ve Kürdistanlı bir yığın insanımız çalışmadı mı? Bu çalışmalar meyvelerini her dönemde vermedi mi?

Koşulların, Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci durumun, legal bir partinin varlığının sosyalizm mücadelesine katkıda bulunacağını düşünmekteyim. Mücadelenin yeri, zamanı, biçimi, farklı ve değişken olabilir/olmalıdır da. Marksist anlayış Marksist düşünce değişmemelidir.

MESOP girişiminin başlattığı açık ve meşru çalışmaları olumludur. Yaşanılan bu coğrafya karmaşıktır, bu coğrafya karanlıktır, bu coğrafya kandır, baruttur. Yapılanacak her oluşum, her partileşme çok çetin, çok sancılı süreci bünyesinde her an yaşayacaktır. MESOP'un bu sürece girerken Ortadoğu'nun ve Türkiye Kürdistan'ının ağır sorunlarını toparlamak gibi bir mecburiyeti vardır. Türk solu da kendinden beklenilen duruşunu sergilemeli ve bu oluşumlara gözlerini ve kulaklarını kapamamalıdır..!

www.arsivokur.org

Elinizdeki kitap; Türkiye kamuoyunun Anadolu'daki geçmişi 140 yılı aşan Çerkes halkı hakkındaki bilgi eksikliğini gidermek amacıyla, bugüne kadar Çerkeslerle ilgili üretilen yayınların önemli çoğunluğunun incelenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Kültürel yok oluş sınırına gelen Çerkes halkının Türkiye kamuoyuna tanıtılması, bu anlamda halkın sesini duyurabilmesi ve bunun yanı sıra Çerkes insanının da kendi tarih, kültür, coğrafya ve siyasetine farklı bir bakış açısı getirmesini sağlamak amacıyla böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Kitap, Çerkes halkının sorunlarına sınıfsal bakış açısı getirmeyi hedeflemektedir.

Çerkes kavramı bu kitapta, Kuzeybatı Kafkasya ile Kuzeydoğu Kafkasya arasındaki öncelik farklılığı göz önünde tutularak Kuzeybatı Kafkasya otoktonu Adıge, Abhaz-Abazin ve Wubıh halklarını kapsar şekilde kullanılmaktadır. Kavram, Sovyet bilim insanları tarafından da bu şekilde algılanmış ve kullanılmıştır.

Bu kısa açıklamalardan sonra; beni tam bir ulusal bilinçle yetiştiren sevgili babam Çurmıtı Mustafa Kalkan'a, sahip olduğum ulusal bilinci sınıfsal bilinçle tamamlayan değerli hocam Turabi Saltık'a ve kapak resmi için Adıgeyli ressam Abdullah Bırsır'a teşekkür ediyorum. Kitap bir bütün halinde Adıge kızı Mercenet Haçemize'ye ithaf edilmiştir.

Yeldar Barış Kalkan (Çurmıt)
İzmir / 2006

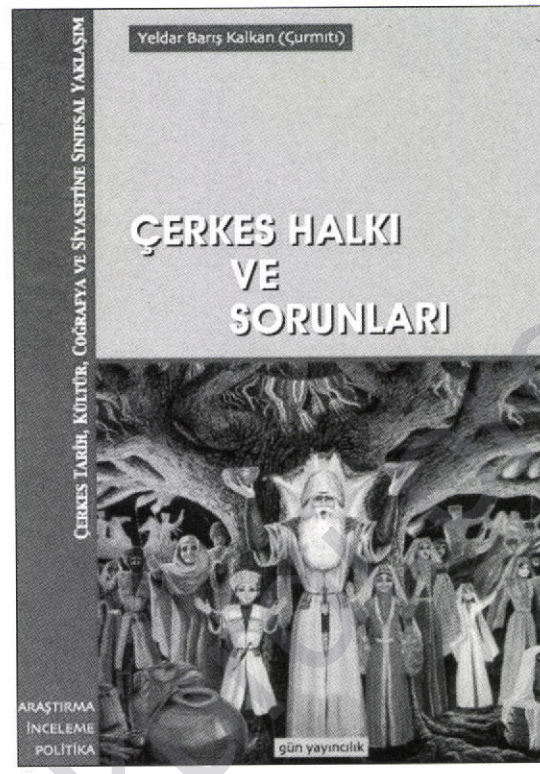

Şiir, halkın yüzlerce yıl çekmiş olduğu acıların, özlemlerin, aşkın, sevginin, yaşamın bağrından çıktı. Halkın tarihi, kültürel varlığı, düşüncesi, idealleri ve dünya görüşüyle şekillendi. Onun anlamı haksızlığa karşı olan duruşundaydı.
Halk edebiyatı açısından zengin ve özgün bir yapıya sahip Dersim coğrafyasında, sosyal, hukuksal, yaşamsal, kültürel, felsefi ve dinsel inançlar geliştirildiğinde; coğrafyanın yerleşik halkları çapa tarımına geçti, ekip biçti, hayvancılık yaptı, seramikten ve topraktan kaplarla birlikte türlü araçlar geliştirdi.

Günümüze getirilen kültürel değerler içerisinde en zengin damar sözlü edebiyattı. Bu edebiyat içerisinde en eskiye dayanan ise halk şiiriydi. İçerisinde çok zengin bir folklor, masal, mitos, inanç vardı. Başlangıcı halkın inançlarından ve yaşamından gelen ve doğadan kaynaklanan bilgilerdi. Bunlar halkların ortak emeğiydi, halk ozanları onları üretmişti. Şairler, toplumda duyduklarını, doğada gördüklerini halkla paylaşmış, sözle anlatmışlardı şiirlerini. Halk şiirinin tarihsel gelişimi ilkel topluluklardaki büyüsel ve sihirsel düşünceden sonra değişik aşamalardan geçerek bilimsel düşünceyle tanışmıştı.

Şiir, halkın yüzlerce yıl çekmiş olduğu acıların, özlemlerin, aşkın, sevginin, yaşamın bağrından çıktı. Halkın tarihi, kültürel varlığı, düşüncesi, idealleri ve dünya görüşüyle şekillendi. Onun anlamı haksızlığa karşı olan duruşundaydı.

Bu çalışmasında değerli şair Ali Ekber Coşkun umudunu şiire taşımıştır. Umut ve özlem, kavuşma ve buluşma, sürgün, hasret, direniş, özgürlük, yiğitlik, mertlik, doğa, coğrafya, hayvan ve orman sevgisi gibi pek çok konu onun dizelerine yansımıştır.

Turabi Saltık

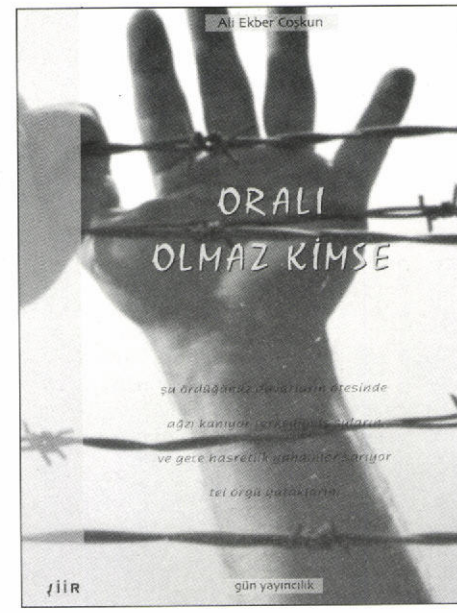

İsteme adresi: Gün Yayıncılık Tel/Fax: 0 212 2196906
İnönü Mah. Babil Sok. 27/3 Harbiye-İstanbul

Uzunca bir süredir işçi ve emekçi hareketi bir çok olumsuz öznel ve nesnel koşulla karşı karşıya. Mevcut rejim ve son yıllarda uygulanan neoliberal politikalar sosyal ve sendikal hakları ortadan kaldırarak, sendikaları işlevsiz hale getirdi. Hatta giderek çürümüş ve bürokratlaşmış sendikacıları kendisine eklemledi. Buna ek olarak, emek sürecindeki değişim ile birlikte işçi sınıfında ciddi bir karakter aşınması gerçekleşmiştir. Gelecek kaygısı ve korkusu içinde güvenini kaybetmiş bir sınıf oluşturmak kapitalistlerin en önemli hedeflerinden biri olmuştur. Bunun en önemli aracı ise, çalışma sürelerinin belirsizleştirilmesi ve iş güvencesinin kaldırılmasıdır. Her alanda egemenliğini kuran esneklik, tamda bizatihi sınıfın kimliğine yönelik bir saldırıdır. Salt bu değil, sermayenin hareket serbestliği işçi sınıfını olumsuz biçimde etkilemiştir/etkiliyor. Güvencesiz çalışmanın, kayıt dışı emeğin yaygınlaşması ve "çalışma olanaklarının ortadan kalkması" emek gücünün "geçici işçiler", "taşeron çalışanlar" ve işçiler olarak parçalamıştır/parçalıyor. Bu durum ise sınıf bilincini ve sınıf dayanışmasını zayıflatıyor, ortadan kaldırıyor.

www.devrimyolu.org